

Kommanditselskabet

Aftalefrihed og brugbarhed

The Limited Partnership

Freedom of contract and usability

Michael Kenneth Rasmussen
108131

Henrik Terp Larsen
51511

Vejleder: Troels Michael Lilja

Censor:

Antal anslag: 243.847

Antal normalsider: 107,2

Dato for aflevering: 14. januar 2019

Indhold

1. English Summary	5
2. Indledning	6
2.1 Problemformulering	7
2.2 Afgrænsning	8
2.3 Metode	10
2.4 Teori	11
3. Selskabsformer	14
3.1 Opdeling i hovedkategorier	14
3.2 Kapitalselskaber	14
3.2.1 Overordnet	14
3.2.2 A/S	16
3.2.3 ApS	17
3.2.4 IVS	17
3.3 Personselskaber	17
3.3.1 Interessentskaber	18
3.3.2 Kommanditselskaber	18
3.4 Selskabsretlig kvalifikation	18
4. Hvilke muligheder er der, når man vælger selskabsform og hvordan har dette ændret sig?	21
4.1 Valg af selskabsform	21
4.2 Egne selskabsformer	22
4.3 Tilpasning af selskabet	24
5. Hvilke ting skal man tage højde for ved valg af selskabsform?	26
5.1 Overvejelser om hæftelse	26
5.1.1 Personlig hæftelse	26
5.1.2 Begrænset hæftelse	27
5.1.3 Pro rata hæftelse	27
5.2 Overvejelser om skat	28
5.2.1 Indledende overvejelser	28
5.2.2 Selvstændigt skattesubjekt	28
5.2.3 Beskatning af overskud i selskaber	29
5.3 Overvejelser om aftalefrihed	30
5.3.1 Kapitalselskaber	30
5.3.2 Personselskaber	31

6. Interessentskabet hvad er muligt og hvad er ikke muligt?	32
6.1 Indledning og definition	32
6.2 Gældende retlig regulering for interessentskabet	34
6.3 Stiftelse af et interessentskab	34
6.4 Selskabskontrakten.....	36
6.5 Hæftelsen i interessentskabet.....	37
6.5.1 Selskabsdeltagerne hæfter personligt.....	37
6.5.2 <i>Solidarisk</i>	37
6.5.3 <i>Direkte</i>	37
6.5.4 <i>Modificeret principalt eller modificeret subsidiært</i>	38
6.5.5 <i>Ubegrænset</i>	38
6.6 Vetoret.....	38
6.7 Fordele og ulemper ved interessentskabet.....	39
6.7.1 <i>Fordele for deltageren:</i>	40
6.7.2 <i>Ulemper for deltageren:</i>	40
6.7.3 Fordele for kreditorerne:.....	40
6.7.4 Ulemper for kreditorerne:	41
7. Kommanditselskabets historiske udvikling	42
7.1 Kommanditselskabets historie indledning og definitioner	42
7.2 Middelalderen, Kommanditselskabet som lovlig selskabsform.	42
7.3 Udviklingen af aktieselskabet, og dets påvirkning på kommanditselskabet.....	43
7.4 Dansk selskabsrets udvikling	43
7.5 Fokus på tredjemand frem for interne stillinger	44
8. Kommanditselskabet som erhvervsvirksomhed	46
8.1 Definition erhvervsdrivende.....	46
8.2 Definition hobbyvirksomhed	48
8.3 Hvornår er kommanditselskabet erhvervsdrivende?	50
9. Gældende ret for kommanditselskabet	51
9.1 Hæftelse	51
9.1.1 Forventningsforsaget hæftelse.....	52
9.2 Hæftelse for selskabsdeltagerne	53
9.2.1 Kommanditisten	54
9.2.2 Komplementaren.....	55
9.3 Ind og udtræden af komplementarer og kommanditister	59
9.3.1 Ophørsgrunde.....	59

9.3.2 Kommanditisten	60
9.3.3 Komplementaren.....	62
10. Aftalefrihed i kommanditselskabet	64
10.1 Forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser.....	64
10.2 Forvaltningsmæssige beføjelser	65
10.2.1 Kommanditisten	65
10.2.2 Komplementaren.....	66
10.2.3 Forvaltningsret.....	69
10.2.4 Tegningsretten.....	72
10.2.5 Begrænsninger i tegningsretten	74
10.2.6 Ledelsesorgan	75
10.2.7 Generalforsamlingen	76
10.2.8 Misligholdelse og eksklusion	76
10.2.9 Arbejdspligt og loyalitetspligt.....	77
10.3 Økonomiske beføjelser	81
10.3.1 Indledende om økonomiske beføjelser	81
10.3.2 Fordeling af overskud	82
10.3.3 Underskudsfordeling	88
10.3.4 Andel i selskabets nettoformue	89
10.3.5 Opløsningshonorar/likvidationshonorar	92
10.3.6 Regler om indskud	94
11. Skatteret	96
11.1 Skattetransparent men stadig selvstændigt retssubjekt.....	96
11.2 Problemet ved skattetransparens	97
11.3 Skattemæssige løsningsforsøg	98
11.3.1 Fradragskontoen.....	98
11.3.2 Konstruerede tab.....	100
11.3.3 Anpartsindgrebet i 1989.....	101
11.3.4 Lov nr. 682 af 8. juni 2017	102
11.4 Reglerne fordelt efter selskabsdeltagere	104
11.4.1 Kommanditister:	104
11.4.2 Komplementarer	105
11.5 Opsummering	105
12. Kommanditselskabet er det stadig en brugbar selskabsform?	107
12.1 Hæftelsen	108

12.2 Skat	108
12.3 Aftalefrihed.....	109
12.4 Overordnet brugbarhed	110
12.4.1 Hvornår er det fordelagtigt at benytte kommanditselskabet	111
13. Konklusion	113
14. Perspektivering.....	114
15. Litteraturliste:	115
15.1 Bøger:	115
15.2 Artikler	116
15.3 Hjemmesider	116
15.4 Domme, kendelser og betænkninger	117
15.4.1 Ugeskrift for retsvæsen	117
15.4.2 Tidsskrift for skatter og afgifter.....	118
15.4.3 Skatteministeriet	119
15.4.4 Juridisk ugebrev.....	119
15.4.5 Betænkninger	119
15.4.6 Erhvervsankenævnets kendelser.....	119
15.5 Vejledninger	119
15.6 Love	119
15.6.1 Lovforslag.....	120
16. Bilag	121
16.1 Forkortelser	121

1. English Summary

There are a few possibilities regarding the choice of company form, in cases where shareholders do not wish to be taxed personally, we have a limited selection of company forms, and the same goes for company forms, which is fiscally transparent in regarding to tax law. In this thesis we aim to make an in debt analysis of one form, the limited partnership, where we aim to describe and analyze the contractual freedom regarding this limited partnership. We also aim to analyze the minimum requirements regarding the general partners rights, that follows from LEV § 2, stk. 2, 2, pkt. and in the end, make a comparison between the limited partnership, a Limited Liability Company and a partnership, to see where the limited partnership has its advantages and or disadvantages.

A limited partnership is a separate legal entity, but not a tax entity, it is organized with a minimum of two members: one limited partner, hence its name, and one general partner. The limited partner is indirectly and limitedly liable for the company. On the other hand, the general partner is directly, personally and unlimitedly liable for the company.

The limited partnership is subject to a few provisions of the Law on Companies and Operators, but is mostly based on contractual relations and case law, we have analyzed a lot of case law, where most of the unwritten rules are, due to the fact, that we in Denmark do not have a material law regarding non-taxed entities.

Our findings are, due to the lack of material law regarding non-taxed entities, which is a specific ruleset regarding the minimum requirements, which are not to be found. An estimation is therefore needed in most cases, and that the minimum requirements are to make up for the risk taken by the general partner and his investment in the company, in one case 5% of profits were accepted, and in another 1/161 part of profits were not accepted. In another case, 25% of liquidation fee/sale of assets were accepted as the economic rights, the administrative rights were mostly but not limited to, the rights not to infuse more cash or worktime into the company, and that, decisions of a specific magnitude or weirdness was not to be made without the general partners consent. In regards to whether or not the limited partnership had any advantages, were up to preferences of the shareholder and whether or not the shareholders worked at the company or not, due to the law number 682 of June 8th 2017, which added this condition for the full benefits concerning the tax law.

2. Indledning

I Danmark er der mange forskellige selskabsformer, hvilket betyder, at det kan være svært at vælge den mest hensigtsmæssige selskabsform til den pågældende erhvervsaktivitet. I dansk ret er der 2 hovedgrupper, som opdeler de forskellige selskabsformer: personselskaber og kapitalselskaber. De 2 hovedgrupper indeholder hver især forskellige selskabsformer, som på hver deres måde har forskellige fordele og ulemper både selskabsretligt og skatteretligt.

Kapitalselskaber bliver i Danmark reguleret efter kapitalselskabsloven, personselskaber derimod har ikke en særlig lov, som de bliver reguleret efter. Dog er det værd at bemærke, at partnerselskaber som er et personselskab, bliver reguleret efter kapitalselskabsloven.

Det at vælge den rette selskabsform, når man skal starte erhvervsaktivitet i Danmark, kan være en meget kompliceret proces. Der er visse selskabsformer, som er mere kendte end andre, herunder ApS, A/S og I/S. Disse selskabsformer vil ofte være dem, som man vil have i tankerne, når man skal starte erhvervsaktivitet. Dette er ikke altid hensigtsmæssigt, da nogle aktiviteter eller ønsker om selskabskonstruktioner måske vil passe bedre til en af de mindre kendte selskabsformer fx K/S, P/S eller IVS.

Kapitalselskaberne er selskabsretligt reguleret i kapitalselskabsloven, hvilket betyder at der er tale om et omfattende sæt af både præceptiv og deklaratorisk lovgivning. Personselskaberne, i modsætning til kapitalselskaberne, er ikke reguleret i deres egen lov, hvilket betyder, at personselskaberne selskabsretligt kun er omfattet af begrænset præceptiv lovgivning og stor aftalefrihed.

Aftalefriheden i personselskaber er som udgangspunkt rettet mod forhold deltagerne imellem. Dette betyder, at deltagerne frit kan aftale om de skal foretage indskud, ejerandele, fordeling af overskud mv. Der hvor personselskaberne bliver omfattet af præceptiv lovgivning er i forhold til 3. mand, som ikke har kendskab til de indbyrdes aftaler deltagerne imellem. Derfor er det ikke som udgangspunkt muligt for deltagerne at aftale forhold vedrørende bl.a. hæftelse, som er fastlagt ud fra selskabstypen.

Inden for personselskaber er der især en selskabstype, som udskiller sig fra de andre. Dette er kommanditselskabet, som både har personligt hæftende deltagere og deltagere som hæfter begrænset. Kommanditselskabet fik i 1996 indført i LEV, at komplementaren skal have juridiske og

økonomiske beføjelser. Dette betyder at der i modsætning til fx interessentskaber er visse begrænsninger i aftalefriheden deltagerne imellem.

Kommanditselskabet har igennem tiden været anvendt til flere mindre tiltænkte formål, som har medført, at der er lavet strammende lovgivning for selskabsformen for at lukke nogle af disse huller.

Denne afhandling har til formål at afdække, hvad der er gældende ret inden for aftalefrihed i kommanditselskaber, herunder omfanget af de juridiske og økonomiske beføjelser, samt om kommanditselskaber stadig har en berettigelse i dag.

2.1 Problemformulering

Da lovgivningen for kommanditselskaber har ændret sig flere gange gennem de sidste mange år, har pladsen kommanditselskabet besidder i forbindelse med valget af selskabsform ændret sig meget.

Vi vil derfor i denne afhandling afdække, hvilken plads kommanditselskabet har i dag. For at kunne gøre dette er vi nødt til at se på, hvad der aftaleretligt er muligt i kommanditselskabet og drage paralleller til andre selskabsformer for at se, hvor kommanditselskabet har sine forcer.

Vi vil forsøge at belyse dette ved besvarelse af følgende spørgsmål:

Hvordan ser gældende ret ud for aftalefriheden i kommanditselskaber, hvilke mindstekrav findes der for komplementarens forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser og hvordan påvirkes brugbarheden af kommanditselskabet i dag, i sammenligning med andre selskabsformer på baggrund af bl.a. disse faktorer?

For at kunne svare klart på problemformuleringen har vi opstillet følgende delspørgsmål:

Hvilke muligheder findes der ved valg af selskabsform?

Hvad skal der tages højde for i forbindelse med valget af selskabsform?

Hvilke begrænsninger er der i aftalefriheden for kommanditselskaber?

Hvorfor er der skærpede regler i forbindelse med beskattningen af kommanditselskaber?

Hvad betyder ovenstående for brugbarheden af kommanditselskabet i forhold til andre selskabsformer?

2.2 Afgrænsning

Kandidatafhandlingen vil som udgangspunkt udelukkende beskæftige sig med personselskaber med fokus på kommanditselskaber. Andre selskabsformer kan blive draget ind i kandidatafhandlingen af hensyn til sammenligning.

Målgruppen for afhandlingen har forståelse for mulighederne for at drive erhvervsvirksomhed i Danmark og er informeret om de mest anvendte selskabsformer, men med lyst til en fordybet gennemgang af mulighederne i dag i forhold til gældende ret for kommanditselskaber samt deres anvendelighed. Målgruppen forventes ligeledes at have en forståelse for beskatning af selskabsdeltagerne, da vi kun vil gennemgå, hvilken type indkomst der er tale om og ikke konsekvenserne af dette.

Afgrænsningerne er lavet med det mål for øje, at hvis et emne ikke tilføjer yderligere værdi, eller ville brede opgaven for meget ud så fokuset fra problemformuleringen falmer, vil dette blive fjernet.

Personselskaber

Vi vil i afhandlingen afgrænse os til kort at belyse og analysere på interessentskaber og lave en dybdegående analyse af kommanditselskaber, da dette er problemformuleringens fokus. Vi vil alene betragte personselskaber der ikke kan kvalificeres som selvstændige skattesubjekter.

Vi vil som udgangspunkt afgrænse os fra at inddrage udenlandske personselskaber, anpartsprojekter og partnerselskaber, da afhandlingen vil miste dybde, hvis ovenstående elementer skal inddrages i alle afhandlingens teoretiske og analytiske aspekter. Ovenstående elementer kan nævnes til sammenligning og vi vil i afsnit 11 gennemgå reglerne af anpartsindgrebet samt komme med en kort redegørelse af, hvem der er omfattet af reglerne.

Fokus i opgaven vil ligge på kommanditister som ejer anparter i ét enkelt personselskab, og vi vil derfor undlade at gennemgå reglerne vedrørende bl.a. fælles fradragskonto.

Kapitalselskaber

Inddragelse af anparts-, iværksætter- og aktieselskaber vil i afhandlingen primært bruges til sammenligning, og vi vil derfor kun lave meget korte redegørelser i starten af afhandlingen.

Retskilder

Vi vil i afhandlingen anvende lovgivninger og reguleringer, som kan anses for gældende i kalenderåret 2018. Vi har derfor valgt kun at inddrage kilder der ikke er offentliggjort senere end den 30. november 2018.

EU-ret og øvrig lovgivning

Afhandlingen vil fokusere på dansk lovgivning, retspraksis etc. og udelukkende anvende dansk regulering i vores analyse. Vi vil med andre ord ikke inddrage lovgivning fra andre lande, andet end som indikatorer af fortolkning på enkelte domme el.lign.

Ophør, omdannelse, fusion og spaltning

Vi vil i afhandlingen kort komme ind på muligheden for ophør og konsekvenserne heraf. Omdannelse, fusion og spaltning afgrænser vi os fra, grundet manglende relevans til besvarelse af problemformuleringen.

Selskabsskat og personskat

Som nævnt under målgruppen afgrænser vi os i afhandlingen fra en fuld redegørelse for opgørelsen af den skattepligtige indkomst for selskabsdeltagerne.

Når vi i afhandlingen behandler indtægter eller udgifters mulighed for beskatning eller fradrag i den skattepligtige indkomst, nævnes dette med underforståelsen af, at læseren forstår konsekvensen af dette.

Vi vil ikke komme med en dybere redegørelse af de forskellige valg selskabsdeltagerne kan tage i forbindelse med beskatningsform men vil dog kort redegøre for, hvornår det er muligt at benytte VSO eller KAO frem for PSL.

2.3 Metode

I denne opgave benytter vi den retsdogmatiske metode, i retsdogmatiske analyser systematiseres, beskrives og fortolkes/analyseres retskilder for at komme frem til gældende ret. Retsdogmatikken har således både til formål at beskrive gældende ret såvel som at fortolke den i forhold til konkrete sager og på det generelle plan. Retsdogmatikkens arbejde består derfor i at løse konkrete problemstillinger ved at stille spørgsmålet, hvad er gældende ret ud fra de tilgængelige retskilder?¹

For at den retsdogmatiske metode kan anses som rigtig, skal denne følge den normale juridiske metode, hvilket vil sikre at andre jurister stillet med samme problemstilling, vil nå samme resultat grundet samme forforståelse og fortolkningsstil.²

Den juridiske metode er en fremgangsmåde hvorved en dommer eller advokat finder løsningen på en juridisk problemstilling. Denne går ud på først at definere, hvilket juridisk område problemstillingen omhandler. Dernæst formulere hvad problemstillingen går ud på samt angive hvilke retskilder, der har relevans for den givende problemstilling. Til sidste skal der redegøres for teorien og vurdere denne i forhold til de faktiske forhold i sagen, for at finde frem til en konklusion eller løsning på den givende problemstilling.³

Det er vigtigt for denne problemstilling, at den kan besvares, dvs. være sande eller falske, da den retsdogmatiske metode ikke kan benyttes på udsagn om intention eller vurdering af æstetiske eller moralske karakter. Mens den retsdogmatiske metode kan benyttes til at besvare udsagn med repræsentativ mening eller udsagn, der siger noget om virkeligheden og som kan efterprøves ved konfrontation.⁴

Når der i denne metode skal vælges retskilder er det vigtigt at have styr på hvilke retskilder der er mest anvendelige, dvs. hvilke retskilder, hvis der er flere, der skal benyttes til en bestemt problemstilling. Til løsning af retskilders anvendelighed anvendes 3 principper:

- 1) Lex superior, der indebærer at en regel i Grundloven går forud for en anden lov, og at denne lov går forud for bekendtgørelser.
- 2) Lex posterior, der indebærer at nyere love går forud for love af ældre dato.

¹ Ret skilder og retsteorier, side 29.

² Ret skilder og retsteorier, side 30.

³ Juraens-grundregler.dk, side 45.

⁴ Juridisk metode, side 53+54.

3) Lex specialis, der indebærer at sær regler går forud for overordnede regler.

Disse principper anvendes for at fjerne usikkerheder i retten, hvis to love siger noget modstridende, kan disse anvendes til at bestemme hvilken lov, der skal følges.⁵

Under retskilder mener bl.a. Peter Blume⁶ at juridisk litteratur er en retskilde. Her er hovedparten af forfattere dog enige om, at juridisk litteratur er en samling af retskilder og derfor ikke i sig selv udgøre en egentlig retskilde.^{7 8} Det kan ikke nægtes at juridisk litteratur ofte påvirker domme og dommere, da disse er blevet oplært efter den selv samme litteratur, men dette gør det ikke mere en retskilde af den grund.

2.4 Teori

Denne afhandling er en juridisk afhandling, hvor vi, som nævnt ovenfor, anvender den retsdogmatiske metode. Afhandlingen har fokus på personselskaber, som er et område inden for selskabsretten, som er omfattet af meget begrænset lovgivning. De anvendte kilder til brug for denne afhandling vil derfor hovedsageligt være retspraksis og juridisk litteratur. Retspraksis er yderst vigtigt inden for personselskaber, da personselskaber som udgangspunkt kun er omfattet af begrænset lovgivning i LEV, med mindre disse er registreringspligtige. Retspraksis har derfor gennem tiden dannet grundlaget for, hvad der er gældende ret i personselskaber. Den juridiske litteratur er som nævn ovenfor ikke en retskilde, men en samling af retskilder. Den juridiske litteratur er derfor også vigtig inden for dette område, da denne er med til at samle rationaler fra domspraksis og derfor er det bedste, vi har til rådighed.

Der vil i afhandlingen også blive inddraget lovgivning for kapitalselskaber i form af kapitalselskabsloven, da denne i visse tilfælde kan drage paralleller til kommanditselskaber. Øvrig lovgivning for registreringspligtige personselskaber vil også blive inddraget, hvor dette er relevant for at vise konsekvenserne af, at personselskaber bliver registreringspligtige.

I de indledende afsnit hvor vi gennemgår de forskellige selskabsformer, hvordan disse kan tilpasses og de områder, som vi mener, man bør overveje inden man vælger selskabsform, vil vi

⁵ Juridisk metodelære, side 156+157.

⁶ Juridisk metodelære, side 59+60.

⁷ Juridisk metode, side 130+131.

⁸ Dansk selskabsret 1, side 64.

hovedsagelig anvende lovgivningen for de forskellige selskabsformer samt den juridiske litteratur, da dette giver det bedste indblik i valg af selskabsform.

I vores afsnit 6 omkring interessentskaber anvender vi den juridiske litteratur, hvor Dansk Selskabsret 3 er en kilde, som vi mener, man ikke kan overse. Bogen omhandler interessentskaber, men inddrager også øvrige selskabsformer. Bogen har en god gennemgang af interessentskaber alt fra stiftelsen til ophør/likvidation. Bogen er gennem hele afhandlingen anvendt, når vi har støttet os op af den juridiske litteratur. Der er tillige inddraget retspraksis i afsnit 6, da domspraksis har været med til at forme gældende ret inden for interessentskaber.

Vi har inddraget et historisk afsnit vedrørende kommanditselskaber for at forstå den store udvikling, som selskabsformen har været igennem, samt hvorfor den er, som den er i dag. Ligeledes giver dette et indblik i, hvordan den juridiske person opstod, der muliggjorde kommanditselskabet. Til dette afsnit har vi støttet os op af Guldhammer og Schelde, som har skrevet bogen Kommanditselskabet, som indeholder en grundig gennemgang af udviklingen helt tilbage fra starten i romertiden.

I de efterfølgende afsnit, som omhandler erhvervsdrift, gældende ret for kommanditselskaber samt aftalefrihed, anvender vi i stort omfang retspraksis og tillige den juridiske litteratur. Begreberne erhvervsdrivende og hobbyvirksomhed er ikke begge klart defineret. Erhvervsdrivende har sin egen definition, dog har vi inddraget retspraksis til at give vores bud på, hvor grænsen mellem de to går. Vedrørende gældende ret for kommanditselskabet har vi anvendt den juridiske litteratur, hovedsageligt Dansk Selskabsret 3, og inddraget retspraksis, hvor vi mener, at denne klart går ind og laver afgrænsninger. Aftalefriheden i kommanditselskaber er i det store hele den samme som i interessentskaber, vi har derfor valgt at fokusere på de økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser, som LEV siden 1. juli 1996 kræver, at komplementarerer skal have. Da der ikke er nærmere forklaring i lovgivningen på graden af de økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser, har vi i dette afsnit anvendt retspraksis, da dette giver en indikation af, hvad der er gældende ret.

I afhandlingens afsnit 11 har vi, ved hjælp af den juridiske litteratur, foretaget en gennemgang af den udvikling, som kommanditselskabet skatteretligt har været igennem. Vi har inddraget de forskellige lovforslag og indgreb, som er forsøgt for at lukke huller i skattelovgivningen for selskabstypen. Der er tillige inddraget den retspraksis, som har dannet grundlag for de foretagne lovindgreb.

I afhandlingens afsnit 12 anvendes ikke i samme omfang litteratur og retspraksis, da afsnittet anvender den frembragte viden fra de tidligere afsnit, således kommanditselskabet kan sammenlignes med interessentskabet og anpartsselskabet, som vi anser for at være de mest oplagte alternativer. På baggrund af de tidligere afsnit vurderes det i hvilket omfang, kommanditselskabet stadig har sin berettigelse i dag sammenholdt med interessentskabet og anpartsselskabet.

3. Selskabsformer

Dette afsnit bruges til at definere de forskellige selskabsformer, både overordnet for hovedkategorierne og for de enkelte selskabstyper. Dette bruges til at kunne drage mere klare sammenhænge og paralleller senere i opgaven. Det er kun udvalgte ting vi nævner i nedenstående afsnit og er derfor langt fra en udtømmende beskrivelse. For mere information om kapitalselskaber henvises til Dansk Selskabsret 2⁹ og for mere information om interessentskaber henvises til Dansk selskabsret 3¹⁰. Vi har her kun kort skrevet om interessentskaber og kommanditselskaber, hvilket vi går meget mere i dybden med i senere afsnit.

3.1 Opdeling i hovedkategorier

I Danmark har man mulighed for at vælge mellem en række af selskabsformer, som kan opdeles i 2 forskellige hovedkategorier i dansk selskabsret. Hovedkategorierne er kapitalselskaber og personselskaber.¹¹

Vi er klar over, at man også i Danmark kan vælge diverse europæiske selskabsformer som supplement til de danske, og bl.a. dette var med til indførelsen af iværksætterselskabet, men i denne afhandling har vi afgrænset os fra europæiske selskaber, og dette er et af de steder, hvor denne afgrænsning tager effekt.

3.2 Kapitalselskaber

3.2.1 Overordnet

3.2.1.1 Kendetegn

Kapitalselskaberne defineres ved, at de stiftes med et mindstekrav i forhold til kapital samt begrænset hæftelse til indskuddet alene.¹² Dette mindstekrav er siden iværksætterselskabets indførelse ved vedtagelsen af lov nr. 616 den 12. juni 2013 blevet reduceret til 1 kr. dog med krav om opsparing, hvis denne mulighed benyttes.¹³

Ellers er dette mindstekrav 50.000 kr. for anpartsselskaber og 400.000 for aktieselskaber¹⁴, som ses i nedenstående afsnit. Til gengæld hæfter kapitalejerne ikke for selskabets forpligtelser eller gæld jf. KSL § 1, stk. 2.

⁹ Dansk Selskabsret 2.

¹⁰ Dansk selskabsret 3.

¹¹ Dansk selskabsret 1, side 59-61.

¹² KSL § 5 stk. 1 og 2.

¹³ Dansk selskabsret 1, side 35.

¹⁴ KSL § 4 stk. 2.

Kapitalselskaberne er også kendetegnet ved, at de både er selvstændige retssubjekter¹⁵ og skattesubjekter, jf. SEL § 1, stk. 1 nr. 1. Dette betyder, at udbytter fra selskabet fordeles i forhold til deltagernes kapitalindskud, medmindre selskabet er opdelt i kapitalklasser med forskellig udbytteret.¹⁶ Kapitalselskaberne er altid omfattet af kapitalselskabsloven¹⁷.

3.2.1.2 Krav

Kapitalselskaber har visse pligter, som kun i begrænset omfang finder anvendelse på personselskaber, det er i de tilfælde personselskaberne er omfattet af LEV, dvs. personselskaber med begrænset ansvar. Herunder er udvalgte eksempler:

3.2.1.3 Dokumentation

Kapitalselskaber skal ved stiftelsen offentliggøre underskrevet stiftelsesdokument med vedtægter. Hvis vedtægterne senere ændres skal disse nye underskrevne vedtægter ligeledes offentliggøres. Hvis vedtægterne ikke er en del af stiftelsesdokumentet, skal de offentliggøres separat sammen med stiftelsesdokumentet. Dette medfører, at vedtægterne er bindende for selskabet og at tredjemand kan støtte ret på dem.¹⁸

3.2.1.4 Registrering

Ud over offentliggørelse af selskabets stiftelsesdokument og vedtægter er der også en række ting, der skal registreres ved stiftelsen af et kapitalselskab. Det drejer sig eksempelvis om: Navn og eventuelle binavne på selskabet, selskabets adresse og øvrige kontaktoplysninger samt navne på stiftere, direktører, bestyrelsesmedlemmer eller tilsynsrådsmedlemmer og eventuel revisor. Ligeledes skal selskabet offentliggøre selskabets tegningsregel, således at tredjemand/offentligheden har mulighed for at vide, hvem der tegner selskabet og dermed hvem det er muligt at lave aftaler med.^{19 20 21}

Der skal føres ejerbog i kapitalselskaber, og der skal ske registrering af alle personer og virksomheder, der har 5 pct. eller mere af et selskabs stemmerettigheder eller kapital i en virksomhed. Denne registrering skal ske i Erhvervsstyrelsens it-system under legale ejere. Reelle ejere skal ligeledes registreres. Reelle ejere er fysiske personer, der i sidste ende direkte eller

¹⁵ KSL § 41, stk. 1.

¹⁶ Dansk selskabsret 1, side 62-63.

¹⁷ KSL § 1, stk. 1.

¹⁸ Dansk selskabsret 2, side 89+90.

¹⁹ Erhvervsbeskatning side, 269-270.

²⁰ <https://erhvervsstyrelsen.dk/stiftelse-registrering-selskaber>.

²¹ Selskabets tegningsregel beskriver hvem i ledelsen, der har ret til at skrive under på selskabets vegne og dermed kan indgå forpligtende aftaler for selskabet i situationer, der ligger uden for selskabets daglige drift.

indirekte ejer eller kontrollerer en tilstrækkelig del af ejerandelene eller stemmerettighederne.²² Ifølge Erhvervsstyrelsen er en tilstrækkelig andel defineret som over 25% af selskabets kapitalandele eller stemmerettigheder, enten direkte eller indirekte eller via en kombination af disse²³. Dette betyder, at offentligheden i højere grad ved, hvem man laver forretninger med eller ved hvem der har kontrol over virksomheden, hvis denne kontrol ligger hos enkeltpersoner. En fuld liste over registreringskrav kan findes på Erhvervsstyrelsens hjemmeside eller i kapitalselskabslovens kapitel 2 og 3.

3.2.1.5 Indberetning af årsrapporter

Et af de større krav er indberetningen af årsrapporter. Dette er en administrativ byrde som mange vælger at få hjælp til fra revisor el.lign. og det er dermed en omkostning for virksomheden. Årsrapporten bliver ligeledes offentliggjort, hvilket medfører at alle kan gå ind og se den økonomiske status for virksomheden, hvilket mange føler er personlige oplysninger.

3.2.2 A/S

Aktieselskabet har det største kapitalkrav af alle kapitalselskaberne. 400.000 kr. Kapitalkravet er lige blevet sat ned fra 500.000 kr. ved lov nr. 675 af 29. maj 2018. Dette følger tendensen, der har været i anpartsselskaber med nedsættelse af mindstekapitalkravet.²⁴

Aktieselskaber kan udbyde sine aktier til offentligheden eller lade sine kapitalandele notere i en værdipapircentral, hvilket gør at aktierne handles mere og dermed gøres mere omsættelige, hvilket igen betyder, at aktier noteret i en værdipapircentral er lettere at spekulere i på kort sigt end de andre selskabstyper.²⁵

Til gengæld har Aktieselskaber også krav om en tostrengt ledelsesstruktur, da man i et aktieselskab kan vælge mellem enten:

En ledelsesstruktur hvor kapitalselskabet ledes af en bestyrelse, der varetager den overordnede og strategiske ledelse samt ansætter en direktion til at forestå den daglige ledelse.

Eller en ledelsesstruktur hvor kapitalselskabet ledes af en direktion. Direktionen ansættes af et tilsynsråd, der fører tilsyn med direktionen.²⁶

²² KSL § 5, stk. 26.

²³ <https://erhvervsstyrelsen.dk/reelle-ejere>.

²⁴ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=201306>.

²⁵ KSL §1, stk. 3.

²⁶ KSL § 111.

3.2.3 ApS

Anpartsselskabet har i dag et kapitalkrav på 50.000 kr., og har haft dette siden gennemførelsen af lov nr. 616 af 12. juni 2013, samme lov der indførte Iværksætterselskaberne. Dette mindstekrav til kapital har dog været højere, hvis vi går lidt tilbage i historien. Det er derfor ikke unormalt at se anpartsselskaber med en selskabskapital på 80.000, 125.000 eller 200.000 kr., hvis disse er af ældre dato og ikke har nedsat kapitalen efter gennemførelsen af lovændringerne.^{27 28}

Anpartsselskaber har også krav om ledelsesstruktur og har næsten samme muligheder som i aktieselskaber, her er der dog ikke krav om et tostrengt ledelsesorgan. Anpartsselskaber kan vælge mellem et tostrengt ledelsesorgan i form af bestyrelse og direktion eller nøjes med en direktion.²⁹

Alle anpartshavere skal stå i ejerbogen og alle anpartshavere har ret til at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling.³⁰

3.2.4 IVS

Iværksætterselskabet er den nyeste selskabsvariant i dansk selskabsret. Denne blev indført som tidligere nævnt ved lov nr. 616 den 12. juni 2013. Iværksætterselskabet skiller sig ud fra de 2 andre, da dette selskab kun har et kapitalkrav på én krone, til gengæld er der krav om, at der henlægges 25 % af et eventuelt overskud.³¹ Iværksætterselskabet bliver i selskabsretten betragtet som et anpartsselskab³² og det er de samme krav, der gælder for begge selskabstyper.³³

3.3 Personsselskaber

Personsselskaber er kendetegnet ved den personlige og solidariske hæftelse. Andre kendetegn er den store aftalefrihed, der er forbundet med disse selskaber og dermed de få krav, der er til personsselskaber.

Der er som udgangspunkt 2 regelsæt for regulering af personsselskaber. Ét hvor der er mindst én fysisk person, der hæfter personligt og solidarisk, og ét hvor det kun er kapitalsselskaber, der hæfter personligt og solidarisk for selskabets forpligtelser.³⁴

Hvis der er mindst én fysisk person, der hæfter, er der kun meget få lovreguleringer, eksempelvis LEV §§ 6-7 samt 22-23 ellers er der som udgangspunkt aftalefrihed.³⁵

²⁷ Dansk selskabsret 2, side 27-30 + 54-55.

²⁸ KSL § 4.

²⁹ KSL § 111.

³⁰ KSL § 53, stk. 1 + KSL § 89.

³¹ KSL § 357 b, stk. 1.

³² KSL § 5, stk. 14.

³³ Dansk selskabsret 2, side 51.

³⁴ LEV § 3.

³⁵ Dansk selskabsret 3, side 77.

Hvis det ikke er en fysisk person der i sidste ende hæfter for selskabet kommer der flere krav om regulering, da disse bliver registreringspligtige.³⁶

Der findes flere typer personselskaber, men i dette afsnit holder vi os til en kort forsmag på interessentskabet og kommanditselskabet, da vi afgrænser os fra de resterende, og går i dybden med interessentskabet og kommanditselskabet senere i afhandlingen. Vi vælger dette, da kommanditselskabet er afhandlingens fokus og interessentskabet har mange sammenfald for dele af selskabsdeltagerne.

3.3.1 Interessentskaber

Interessentskaberne er grundet deres store aftalefrihed ideelle for mindre virksomheder, der ikke løber en stor erhvervsmæssig risiko. Vi kommer meget mere ind på særregler og fordele ved interessentskaberne senere i afhandlingen.

3.3.2 Kommanditselskaber

Kommanditselskabernes deltagere er en god blanding af hæftelsestyper, da de blander den personlige hæftelse fra interessenterne i interessentskaber med den begrænsede hæftelse kendt fra kapitalejerne i kapitalselskaber. Der stilles ligeledes til kommanditselskabet væsentlig færre krav end i kapitalselskaberne, da de mere følger interessentskaber i aftalefriheden end kapitalselskaberne. Kommanditselskaber burde derfor naturligt være et meget populært valg, men dette er ikke nødvendigvis tilfældet, da kommanditselskaberne har haft et dårligt ry grundet skatteskandaler i 1980 og 1990'erne.³⁷ Dette kommer vi mere ind på i senere afsnit, hvor der også kommer en dybere forklaring på kommanditselskabet og dets muligheder, styrker og svagheder.

3.4 Selskabsretlig kvalifikation

Hvis 2 eller flere personer går sammen om at lave et projekt eller anden form for fælles aktivitet, der involverer omverdenen, kan der opstå tvivl om, hvilken selskabsretlig form dette samvirke har. Denne tvivl opstår typisk i tilfælde af at en 3. mand er kreditor til projektet og der opstår en tvist mellem deltagerne i dette projekt. I sådanne tilfælde kan kreditoren stå med et kvalifikationsproblem.³⁸

Hvis selskabsformen er underlagt selskabsretlig lovgivning, om registrering i Erhvervsstyrelsens IT-system, er dette dog ikke et problem. Selskabet skal ved registrering undergå en retlig prøvelse, udarbejdet af Erhvervsstyrelsen om hvorvidt dette overholder de givne krav for den ønskede

³⁶ Dansk selskabsret 3, side 61.

³⁷ https://penge.borsen.dk/artikel/1/180216/snyd_skattefar_-_koeb_en_brugt_anpart.html.

³⁸ Dansk selskabsret 1, side 52+53.

registrering. Dette kunne være kapitalkrav, deltagerkrav el.lign. Alle kapitalselskaber er registreringspligtige samt de typer af personselskaber som i afsnit 3.3 blev defineret som registreringspligtige.³⁹

I de tilfælde hvor et projekt eller samvirke ikke er registreringspligtigt, opstår der dermed større vanskeligheder ved kvalifikationen af samvirket. Dette er tilfældet, når der er tale om ikke registreringspligtige personselskaber, der er flere eksempler på dette, hvor sager er gået helt til Højesteret, her kan bl.a. nævnes Lindenberg Kro **UfR 2002.844H**:

Den 1. oktober 1988 indgik A med sin søn B en overenskomst om køb og drift af en kro. Ifølge overenskomsten skulle B hæfte personligt for samvirkets gæld, mens A's hæftelse var begrænset til et indskud på 1,5 mio. kr., ligesom A alene skulle være »stille deltager«/»sleeping partner«. A, der drev en skorstensfejervirksomhed, havde i de forudgående år foretaget henlæggelser til investeringsfond, som han i forbindelse med erhvervelsen af kroen benyttede til forlods afskrivning på driftsmidler. Samvirket fik hurtigt økonomiske problemer. Den 1. februar 1999 udtrådte A, og samtidig trådte B i betalingsstandsning. Kroen blev senere afhændet med tab. I indkomstårene 1988 og 1989 foretog A herefter fradrag for sin andel af underskud ved drift af kroen og af tab ved salg af driftsmidler m.v. Efter investeringsfondslovens § 3 a, stk. 1, kan kommanditister ikke

benytte investeringsfondshenlæggelser til forlods afskrivning, og for kommanditister gælder endvidere særlige begrænsninger i retten til at fradrage underskud m.v. Disse regler måtte anses for begrundet i den begrænsede hæftelse, og da A's hæftelse var begrænset, måtte han i relation hertil betragtes som en kommanditist, selv om det lagdes til grund, at han ikke hæftede udadtil, men alene var »stille deltager«. A skulle derfor anerkende, at skattemyndighedernes afgørelse om efterbeskatning af investeringsfondshenlæggelser var berettiget, og at han var underlagt de fradragsbegrænsninger, der gælder for kommanditister.

Når Højesteret går ind og klassificerer Lindenberg kro til et kommanditselskab, gør Højesteret dette ud fra en objektiv klassifikation, hvor selskabet kvalificeres ud fra hvordan selskabet ses fra omverdenens synspunkt (tredjemand). Denne brug af objektiv kvalifikation sker på baggrund af at tredjemand skal kunne støtte ret på, hvordan selskabet fremtræder overfor omverdenen.⁴⁰ Når det så er sagt, betyder dette ikke, at de aftaler selskabsdeltagerne har lagt til grund for samvirket,

³⁹ Dansk selskabsret 1, side 53.

⁴⁰ Dansk selskabsret 3, side 133

bortfalder helt i vurderingen af, hvordan selskabets skal klassificeres. Afgørende for den endelige kvalifikation er, hvordan selskabet faktisk er organiseret.⁴¹

Så hovedreglen er objektiv kvalifikation. Der findes også tilfælde, hvor subjektiv kvalifikation bliver benyttet, dette er tilfældet i forbindelse med tinglysning af dispositioner over fast ejendom.⁴²

Dette bliver ikke relevant senere i afhandlingen og vi vil derfor ikke komme mere ind på emnet.

⁴¹ Dansk selskabsret 3, side 132+133.

⁴² Dansk selskabsret 3, side 134

4. Hvilke muligheder er der, når man vælger selskabsform og hvordan har dette ændret sig?

I dansk selskabsret er der i vid udstrækning aftalefrihed til at vælge selskabsform. Denne aftalefrihed har selskabsretligt 2 aspekter:

- 1) Aftalefriheden vedrører selskabsdeltagernes adgang til at vælge den selskabsform, der juridisk passer bedst som ramme til deres erhvervsvirksomhed.⁴³
- 2) Aftalefriheden vedrører selskabsdeltagernes mulighed for, når selskabsformen er valgt, at tilpasse dennes gældende regler til deres konkrete behov.⁴⁴

Inden for dansk selskabsret kan selskabsformerne opdeles i 2 hovedgrupper, hhv. personselskaber og kapitalselskaber.⁴⁵ Det er dog ikke alle selskabsformer, som falder ind under en af de to kategorier, herunder bl.a. de europæiske selskabsformer.⁴⁶

Mulighederne for valg af selskabsform har ændret sig hen over tid, i takt med at der er kommet nye selskabstyper til, og de eksisterende er blevet ændret i større eller mindre grad. Herunder har visse virksomhedstyper været underlagt bestemte valg, herunder de liberale erhverv.

I dette afsnit vil vi ikke komme ind på en større gennemgang af den historiske ændring i valg af selskabsform, men hovedsageligt fokusere på de nuværende muligheder samt begrænsningen for at lave sine egne ikke tidligere kendte selskabsformer som følge af ændringen af LEV § 1, stk. 2 ved lov nr. 616 af 12. juni 2013⁴⁷, hvormed selskaber med begrænset ansvar ikke længere kan stiftes fra 1. januar 2014, og den begrænsning dette har på at lave sine egne selskabstyper.⁴⁸

4.1 Valg af selskabsform

Som følge af aspekt nr. 1 er det som udgangspunkt muligt ved opstart af erhvervsvirksomhed at vælge hvilken selskabsform, man ønsker at drive sin virksomhed i, uafhængig af hvilken erhvervsaktivitet man udøver. Der er dog visse undtagelser til dette aspekt.⁴⁹

⁴³ Dansk Selskabsret 1, side 65.

⁴⁴ Dansk Selskabsret 1, side 65.

⁴⁵ Dansk Selskabsret 1, side 59-64.

⁴⁶ Dansk Selskabsret 1, side 61-62.

⁴⁷ Lov 2013-06-12 nr. 616 om ændring af selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, årsregnskabsloven og lov om Det Centrale Virksomhedsregister.

⁴⁸ Dansk Selskabsret 1, side 61.

⁴⁹ Dansk Selskabsret 1, side 65

Der er visse typer af erhvervsvirksomhed, som er udelukket fra at anvende kapitalselskaber som juridisk ramme for deres specifikke erhvervsvirksomhed, herunder taxikørsel samt udøvelse af virksomhed, der kræver bevilling fx apotek⁵⁰. Der er andre virksomhedstyper, som begrænses i valg af selskabsform ud fra særlovgivning, herunder revisionsvirksomheder som kan udøves som en virksomhed, der er godkendt jf. revisorlovens § 13.⁵¹

Der er tillige visse typer af erhvervsvirksomhed, som udelukkende kan organisere sig som aktieselskaber, herunder kan nævnes banker, realkreditinstitutter og forsikringsselskaber.⁵² Det er tillige et krav at en virksomhed, som ønsker at blive børsnoteret, er organiseret som et aktieselskab, for at kunne udstede sine aktier til offentligheden.⁵³ I denne forbindelse skal det nævnes, at efter et selskab er stiftet og selskabstypen er fastlagt, er der mulighed for at omgøre dette ved at omdanne selskabet til en anden selskabstype. Fx fra partnerselskab til aktieselskab og aktieselskab til partnerselskab⁵⁴ eller anpartsselskab til aktieselskab og aktieselskab til anpartsselskab⁵⁵.

Ved valg af selskabsform er det derfor vigtigt at deltagerne enten undersøger hvilken selskabstype, der er mest hensigtsmæssig for den givne erhvervsaktivitet eller kontakte en rådgiver, som kan rådgive om fordele og ulemper ved at organisere erhvervsaktiviteten i forskellige selskabsformer, så den mest hensigtsmæssige selskabsform for deltagerne vælges.

4.2 Egne selskabsformer

Det har tidligere inden for aftalefriheden været muligt for deltagerne at organisere sig, således at der ikke vælges en af de på forhånd givne selskabsformer, men at deltagerne opretter deres egen selskabsform, hvis der er særlige behov, som ikke dækkes af de allerede kendte selskabsformer.⁵⁶ Det har dermed været muligt at organisere et selskab, hvor der er deltagere, som hæfter personligt, andre begrænset og andre der hæfter proratarisk.⁵⁷ Det har i praksis ikke været muligt at stifte sin egen selskabsform siden indførelsen af elektronisk stiftelse af virksomhed hos Erhvervsstyrelsen.

⁵⁰ Dansk Selskabsret 1, side 65.

⁵¹ Dansk Selskabsret 1, side 66.

⁵² Lovbekendtgørelse 2017-09-26 nr. 1140 om finansiel virksomhed, § 12, stk. 1.

⁵³ Dansk Selskabsret 1, side 71.

⁵⁴ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber, §§ 323-324.

⁵⁵ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber, §§ 319-322.

⁵⁶ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 44-45.

⁵⁷ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 45.

Det er dog først ved ikrafttrædelse af lov nr. 616 af 12. juni 2013⁵⁸, at det ikke længere er mulig jf. LEV § 3 at stifte sine egne selskabsformer.

Lov nr. 616 af 12. juni 2013 har skabt uenighed blandt forfattere af juridisk litteratur, om hvorvidt det nu er muligt at stifte det såkaldte partsselskab eller proratorselskab⁵⁹, som Noe Munck kalder det. Noe Munck skriver *”Partsselskabet var tidligere omfattet af kategorien >>virksomhed med begrænset ansvar<< i LEV § 3, der fungerede som en selskabsretlig opsamlingsbestemmelse for de selskabsformer, der ikke var omfattet af en anden selskabslovgivning. Med ændringen af LEV § 3 ved lov nr. 616 af 12. juni 2013, er dette ikke længere tilfældet, selv om det måske ikke har været tilsigtet. LEV dækker herefter ikke – som tidligere – alle de selskabsformer, der ikke omfattes af SL (aktie- og anpartsselskaber, herunder iværksætterselskaber, og partnerselskaber) eller SØL (partsrederier). Efter den ændrede formulering omfatter LEV § 3 alene andelsselskaber (andelsforeninger) og foreninger med begrænset ansvar og kun såfremt ingen af deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk.”*⁶⁰

I det overstående uddrag kommer Noe Munck til den konklusion i lovændringen af LEV § 3, at partsselskaber ikke længere er omfattet, da han mener at LEV § 3 nu oplister hvilke virksomhedstyper, som bliver omfattet. Denne meget overraskende konklusion, som Noe Munck ikke har nogen hjemmel til at fastslå, deles ikke af alle de øvrige forfattere af juridisk litteratur.

Søren Friis Hansen skriver *”Det hedder i bemærkningerne til lov 616 om forslagets bestemmelser vedrørende SMBA bl.a.: Almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.2.1.1 (om gældende ret før lov 616/2013): ”Virksomheder med begrænset ansvar omfattet af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder omfatter selskaber med begrænset ansvar (SMBA), andelsselskaber (andelsforeninger) med begrænset ansvar (AMBA) og foreninger med begrænset ansvar (FMBA).”*⁶¹ og endvidere *”Det følger udtrykkeligt LEV § 1, stk. 2, som affattet ved lov nr. 123 af 18. februar 1994, at selskaber med begrænset ansvar er omfattet af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Denne bestemmelse er ikke ændret ved lov 616/2013. Selskaber med begrænset ansvar har siden 1. januar 1995 været omfattet af begrebet ”virksomhed med begrænset ansvar” i henseende til LEV, jf. LEV § 3 (ovenfor afsnit 4.4). Dette gælder fortsat også efter den 1. januar*

⁵⁸ Lov 2013-06-12 nr. 616 om ændring af selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, årsregnskabsloven og lov om Det Centrale Virksomhedsregister.

⁵⁹ Selskabsformerne, side 223.

⁶⁰ Selskabsformerne, side 223-224.

⁶¹ Søren Friis Hansen – Selskaber med begrænset ansvar i krydsfeltet mellem selskabsret og skatteret; del 2.

2014. Dette er en konsekvens af, at der i LEV § 1, stk. 3, som affattet ved lov nr. 616 af 12. juni 2013, udtrykkeligt henvises til LEV § 3 i sin helhed. Det er således ikke korrekt, når Noe Munck anfører, at: "S.m.b.a.erne ikke længere [er] omfattet af definitionen i LEV § 3, stk. 1, på en virksomhed med begrænset ansvar".⁽²⁴⁾ Den anførte opfattelse ville kun være korrekt, såfremt henvisningen i LEV § 1, stk. 3, havde været begrænset til at angå LEV § 3, stk. 2. Det er den imidlertid ikke. Der er ikke indsat en særlig definition af begrebet selskab med begrænset ansvar i LEV i forbindelse med ændringerne ved lov 616/2013. Det er imidlertid heller ikke nødvendigt. Det følger udtrykkeligt af de ovenfor citerede bemærkninger til lov nr. 616 af 12. juni 2013 (jf. ændringslovens § 2, nr. 2), at de hidtidige bemærkninger til de love, der har angået LEV § 1, stk. 2, og § 3, fortsat er gældende med de tilføjelser, der følger af bemærkningerne til lov nr. 616 af 12. juni 2013."⁶²

I det første af de ovenstående uddrag skriver Søren Friis Hansen at der i bemærkningerne til lov 616 står skrevet at S.m.b.a.erne, som følge af gældende ret før lov 616 er omfattet af bestemmelsen i LEV. I det andet uddrag fra artiklen skriver Søren Friis Hansen, at S.m.b.a.erne har været omfattet af betegnelsen virksomheder med begrænset ansvar siden 1. januar 1995 i LEV. Han skriver tillige at når Noe Munck skriver, at selskaber med begrænset ansvar ikke længere er omfattet af LEV, er dette ikke korrekt, da det er anført i bemærkningerne til loven at de hidtidige bemærkninger til LEV § 1, stk. 2 og § 3 fortsat er gældende.

På baggrund af Søren Friis Hansens artikel må det konkluderes at det er højst besynderligt, at Noe Munck kan komme til den konklusion at partsselskaber nu godt kan stiftes, da S.m.b.a. ikke længere er omfattet af LEV § 3.

Ønskes det ved etablering af erhvervsvirksomhed fra og med 1. januar 2014 at nogle af selskabets deltagere skal hæfte begrænset med deres indskud i selskabet, er det nu blevet et krav jf. lov 616 af 12. juni 2013, at en af de givne kendte selskabstyper med begrænset hæftelse skal anvendes.⁶³

4.3 Tilpasning af selskabet

Som følge af aspekt nr. 2 har selskabsdeltagerne mulighed for, efter valg af selskabsform, at tilpasse de gældende deklaratoriske regler, som er gældende for den valgte selskabsform.

Tilpasningen af de gældende regler for den valgte selskabsform vil have forskellig karakter, afhængig af om der er tale om personselskaber eller kapitalselskaber.

⁶² Søren Friis Hansen – Selskaber med begrænset ansvar i krydsfeltet mellem selskabsret og skatteret; del 2.

⁶³ Dansk Selskabsret 1, side 65-69.

Hvis der er tale om kapitalselskaber vil deltagernes mulighed for tilpasning være væsentligt begrænset, da kapitalselskaber er omfattet af kapitalselskabsloven⁶⁴, som er et sæt af præceptive regler, som hovedsageligt regulerer selskabet udadtil. Selskabets deltagere har dog mulighed for at tilpasse det regelsæt som er deklaratisk, hvilket hovedsageligt omfatter de indre forhold og tilpasses via selskabets vedtægter.⁶⁵

Hvad angår personselskaber har Danmark i modsætning til mange andre lande ikke et sæt af materielle regler.⁶⁶ Dette betyder, at personselskaberne i vid udstrækning er omfattet af et begrænset sæt af præceptive regler, som varierer for den enkelte personselskabstype. Dette betyder at selskabsdeltagerne i vid udstrækning har aftalefrihed både vedrørende indre og ydre forhold for selskabet.⁶⁷

⁶⁴ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber.

⁶⁵ Dansk Selskabsret 1, side 69.

⁶⁶ Dansk Selskabsret 1, side 33.

⁶⁷ Dansk Selskabsret 1, side 65-69.

5. Hvilke ting skal man tage højde for ved valg af selskabsform?

I det foregående afsnit nr. 4, er valg af selskabsform gennemgået ud fra hvilke muligheder selskabsdeltagerne har, når de skal starte erhvervsaktivitet, samt hvilke muligheder der er for at tilpasse den valgte type. I dette afsnit vil vi gennemgå nogle af de vigtige områder, som deltagerne bør overveje, inden de vælger selskabsform.

Når selskabsdeltagere skal starte erhvervsaktivitet, er det vigtigt at de overvejer en masse forskellige punkter, da dette vil have stor påvirkning på selskabets fremtid. I de fleste tilfælde vil det være en fordel for selskabsdeltagerne at søge rådgivning, inden de træffer valg af selskabsform. I dette afsnit vil der blive taget udgangspunkt i 3 områder, som vi mener er nogle af de væsentligste, når man skal træffe sit valg af selskabsform. Først vil vi komme ind på hæftelsen, da dette indikerer, hvor meget den enkelte deltager kan komme til at hæfte for og derfor risikerer at miste. Herefter vil vi komme ind på skat, da dette har betydning for hvordan deltagerne har mulighed for at få midler ud af selskabet. Det sidste af de tre punkter er aftalefrihed, da der er væsentlige forskelle mellem person- og kapitalselskaber og dette er det væsentligste område i denne kandidatafhandling.

5.1 Overvejelser om hæftelse

Inden selskabsdeltagerne træffer valg af selskabsform må det anbefales, at deltagerne foretager overvejelser om, hvorledes deltagerne ønsker at hæfte over for selskabets kreditorer.

Inden for selskabsretten findes der forskellige former for hæftelse bl.a. personlig hæftelse og begrænset hæftelse, samt variationer heraf.

5.1.1 Personlig hæftelse

Personlig hæftelse er den mest almindelige hæftelsesform inden for personselskaber. Den personlige hæftelse betyder, at selskabsdeltageren hæfter for hele selskabets gæld.⁶⁸ Er der mere end én selskabsdeltager, som hæfter personligt, hæfter de alle solidarisk for selskabets gæld.⁶⁹ Som følge af den personlige hæftelse kan selskabets kreditorer søge deres fordringer fyldestgjort hos hver enkelt selskabsdeltager, som så efterfølgende må afregne med de øvrige selskabsdeltagere.⁷⁰

⁶⁸ Dansk Selskabsret 3, side 466.

⁶⁹ Dansk Selskabsret 1, side 135.

⁷⁰ Dansk Selskabsret 1, side 135.

Den personlige hæftelse indebærer dermed, at selskabsdeltagernes ansvar for gælden ikke er underlagt beløbsgrænser eller værdigrænser.⁷¹

Formålet med at selskabsdeltagerne hæfter personligt er, at selskabets kreditorer skal have bedre sikkerhed for deres fordringer. Det vil derimod være en fejl at antage at personlig hæftelse giver selskabets kreditorer fuld sikkerhed for deres gæld, da dette kræver, at deltagerne har mulighed for at betale hele gælden med deres personlige midler.⁷²

5.1.2 Begrænset hæftelse

Begrænset hæftelse anvendes både inden for personselskaber og især for kapitalselskaber. I modsætning til personlig hæftelse betyder begrænset hæftelse at selskabsdeltagerne ikke hæfter personligt for selskabets gæld.⁷³ For kapitalselskaber kan denne hæftelse henføres til KSL § 1, stk. 2: *"I et aktie- eller anpartsselskab hæfter aktionærerne og anpartshaverne (kapitalejerne) ikke personligt for kapitalselskabets forpligtelser, men alene med deres indskud"*.⁷⁴

For personselskaber er det muligt at stifte et selskab, hvor ikke alle deltagere hæfter personligt. Der er her tale om et kommanditselskab. For et kommanditselskab hæfter selskabets kommanditister begrænset for selskabets gæld, hæftelsen er begrænset til kommanditistens indskud i selskabet.⁷⁵ Som omtalt i afsnit 4.2.

Selvom kapitalejere i kapitalselskaber kun hæfter med deres indskud, vil dette i praksis ikke altid være tilfældet. Der er mange aktie- og anpartsselskaber som er så små, at kapitalejerne er nødt til at stille personlig kaution for at selskaberne kan opnå tilstrækkelig finansiering fra bank eller kreditor.⁷⁶ Den begrænsede hæftelse vil i dette tilfælde være uden betydning.

5.1.3 Pro rata hæftelse

Pro rata hæftelse er kendt fra partrederier og partsselskaber, her hæfter deltagerne for en vis brøkdel af hver af selskabets kreditorer.⁷⁷ Pro rata hæftelse er modsætningen til den solidariske hæftelse, da kreditor kun kan kræve, at deltageren indfrier sin brøkdel af fordringen.⁷⁸

⁷¹ Dansk Selskabsret 3, side 467.

⁷² Dansk Selskabsret 1, side 135.

⁷³ Dansk Selskabsret 2, side 54.

⁷⁴ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber.

⁷⁵ Dansk Selskabsret 1, side 137.

⁷⁶ Fode og Munck: valg af selskabsform, side 38.

⁷⁷ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 49-49.

⁷⁸ Dansk Selskabsret 3, side 466.

5.2 Overvejelser om skat

5.2.1 Indledende overvejelser

Inden der træffes valg af selskabsform bør deltagerne overveje beskatning af selskabet. Dette er væsentligt, da der er forskel på, hvordan de forskellige selskabsformer beskattes, da nogle er selvstændige skattesubjekter og andre ikke er.

5.2.2 Selvstændigt skattesubjekt

5.2.2.1 Det skatteretlige legalitetsprincip

For at et selskabet kan blive opkrævet skat, skal det være kategoriseret som et selvstændigt skattesubjekt. *”Det skatteretlige legalitetsprincip indebærer, at opkrævning af skat hos et retssubjekt⁷⁹ forudsætter udtrykkelig lovhjemmel, jf. GRL § 43”^{80, 81}*

Som følge af det ovenstående vil vi se nærmere på hvilke selskabstyper, der bliver betegnet som selvstændige skattesubjekter og hvordan de øvrige behandles.

5.2.2.2 Kapitalselskaber

Som udgangspunkt er kapitalselskaber kategoriseret som selvstændige skattesubjekter, da dette er hjemlet ved lov(SEL)⁸². I selskabsretlig forstand er alle kapitalselskaber kategoriseret ens, dette er dog ikke tilfældet skatteretligt. Selskabsformen P/S (partnerselskab) er nemlig i selskabsretlig forstand et personselskab, som bliver reguleret efter reglerne i KSL⁸³. Men selskabsformen bliver i skatteretlig forstand kategoriseret som et kommanditselskab. Denne skattemæssige behandling betyder, at et P/S ikke er et selvstændigt skattesubjekt. Betydningen af dette bliver beskrevet senere i dette afsnit.

⁷⁹ *”Ethvert retssubjekt, der ikke er en fysisk person, er et menneskeskabt produkt, som udspringer af den gældende retsorden. I nogle tilfælde er et samvirkes anerkendelse som retssubjekt positivt reguleret i lovgivningen. Dette er eksempelvis tilfældet for så vidt angår aktieselskaber, anpartsselskaber, erhvervsdrivende virksomheder med begrænset ansvar samt erhvervsdrivende fonde. I andre tilfælde er et samvirkes status som et selvstændigt retssubjekt baseret på retspraksis eller retssædvane. I dansk ret er dette tilfældet for så vidt angår personselskaber, foreninger samt for ikke erhvervsdrivende fonde.” Jf. Dansk Selskabsret 1 s. 74.*

⁸⁰ Lov 1953-06-05 nr. 169 Danmarks Riges Grundlov.

⁸¹ Dansk Selskabsret 1, side 84.

⁸² Lovbekendtgørelse 2016-09-06 nr. 1164 Selskabsskatteloven.

⁸³ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber.

5.2.2.3 Personsselskaber

Personsselskaber bliver ikke efter dansk ret anerkendt som selvstændige skattesubjekter, da de ikke er anført i SEL § 1 eller øvrig lovgivning som selskaber, der er selvstændige skattesubjekter.⁸⁴

Da personsselskaber i dansk ret, i modsætning til mange andre lande, ikke anses som selvstændige skattesubjekter, skal dette ses i lyset af at indkomst indtjent af personsselskabet anses for indtjent hos selskabsdeltageren, hvilket betyder, at disse er skattetransparente.⁸⁵

5.2.2.4 Skattetransparens

Som omtalt i ovenstående afsnit er personsselskaber og partnerselskaber ikke, ifølge dansk skattelovgivning, selvstændige skattesubjekter og er dermed skattetransparente.

Ved skattetransparens forstås at beskatning sker på deltagerniveau. Den enkelte deltager bliver derfor personligt beskattet af sin andel af selskabets overskud, da der ikke er et subjekt at beskatte.⁸⁶ Dette kommer vi mere ind på i afsnit 11 i afhandlingen.

5.2.3 Beskatning af overskud i selskaber

5.2.3.1 Indledende overvejelser

Som beskrevet i ovenstående afsnit er der forskel på beskatning ud fra, om den valgte selskabsform kan anses for et selvstændigt skattesubjekt. Skattesubjektivitet har tillige betydning for, hvilket sæt af skattelovgivning som selskabstypen beskattes efter.

5.2.2.2 Selvstændige skattesubjekter

Kapitalselskaber eksklusive partnerselskaber er jf. SEL § 1 selvstændige skattesubjekter. Det er derfor subjektet i form af kapitalselskabet, som bliver beskattet af overskud og har mulighed for fremførsel af underskud.⁸⁷

Kapitalselskaber skal opgøre en skattepligtig indkomst, som bliver beskattet efter reglerne i SEL. Såfremt selskabet generer overskud og har frie midler til rådighed, har kapitalejerne ret til at modtage udbytte fra selskabet ud fra deres ejerandel, hvis generalforsamlingen beslutter at udlodde udbytte.⁸⁸ Er kapitalejeren ansat i selskabet og er der ikke aftalt at arbejdet er ulønnet, har kapitalejeren ligeledes ret til at modtage løn for sit arbejde.

⁸⁴ Dansk Selskabsret 1, side 86.

⁸⁵ Dansk Selskabsret 1, side 86.

⁸⁶ Dansk Selskabsret 3, side 658.

⁸⁷ Lovbekendtgørelse 2016-09-06 nr. 1164 Selskabsskatteloven, § 12.

⁸⁸ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber, § 180.

5.2.3.3 Ikke selvstændige skattesubjekter

Den enkelte deltager skal opføre en skattepligtig indkomst, som bliver beskattet som personlig indkomst hos deltageren jf. PSL⁸⁹. I 1987 blev VSO⁹⁰ indført og nogle år efter blev KAO⁹¹ indført. Hermed blev det muligt for deltagerne at anvende disse ordninger ved opgørelse og beskatning af den personlige indkomst. Ordningerne, dog hovedsageligt VSO, minder mere om beskatning af kapitalselskaber, da der er mulighed for opsparring af overskud, hvor deltageren kan nøjes med at foretage en aconto beskatning af de opsparede overskud.⁹²

Deltagerne i personselskaber har mulighed for, at foretage hævninger i selskabet og trække midler ud på denne måde.⁹³

5.3 Overvejelser om aftalefrihed

Inden selskabsdeltagerne træffer valg af selskabsform, bør der overvejes graden af aftalefrihed inden for hhv. kapitalselskaber og personselskaber, da der her er stor forskel på, hvad der er muligt.

5.3.1 Kapitalselskaber

Kapitalselskaber er ifølge dansk lovgivning, i lighed med de fleste andre lande, reguleret af et omfattende regelsæt, kaldet kapitalselskabsloven. Med kapitalselskabsloven er kapitalselskaberne i modsætning til personselskaber omfattet af et bredt spektrum af præceptiv lovgivning, dog indeholder loven også en del deklatorisk lovgivning, hovedsageligt vedrørende de indre forhold.

5.3.1.1 Forvaltningsmæssige beføjelser

Kapitalejere i kapitalselskaber har visse forvaltningsmæssige beføjelser. Disse består bl.a. af retten til at give møde på generalforsamlingen, jf. KSL § 76. Herunder har kapitalejere ret til at tage ordet og stemme på generalforsamlingen jf. KSL §§ 46 og 78, såfremt der ikke er tale om stemmeløse aktier.

⁸⁹ Lovbekendtgørelse 2015-10-08 nr. 1163 om indkomstskat for personer m.v.

⁹⁰ Virksomhedsordningen blev indført med virksomhedsskatteloven af Lov 1986-03-19 nr. 144 om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende.

⁹¹ Kapitalafkastordningen blev indført med Lov 1992-12-19 nr. 1030 om ændring af lov om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende.

⁹² Lærerbog om indkomstskat, side 190.

⁹³ Dansk Selskabsret 3, side 608-610.

5.3.1.2 Økonomiske beføjelser

For kapitalejere i kapitalselskaber følger der visse økonomiske beføjelser. Disse beføjelser omhandler bl.a. en ideel ret til en bestemt brøkdel af kapitalselskabets nettoformue, dette medfører rettigheden til udbytte, hvis dette bliver udbetalt samt retten til udbetaling af likviditetsprovenu.⁹⁴

5.3.2 Personsselskaber

5.3.2.1 Forvaltningsmæssige beføjelser

I personsselskaber er der stor aftalefrihed, når det kommer til de forvaltningsmæssige beføjelser, hvilket bevirker, at selskabsstrukturen i personsselskaber kan afvige meget fra den der typisk ses i kapitalselskaber. Der er også visse forvaltningsmæssige beføjelser, personligt hæftende deltagere har, som sikre dem i meget højere grad end investorer i kapitalselskaber. Med disse beføjelser følger også deklatoriske pligter. De væsentligste beføjelser og pligter bliver beskrevet nærmere i afsnit 10.2, hvor vi går i dybden med selskabsdeltagernes forvaltningsmæssige beføjelser.

5.3.2.2 Økonomiske beføjelser

For personsselskaber i modsætning til kapitalselskaber, som beskrevet i afsnit 5.3.1.2 har deltagerne stor grad af aftalefrihed. For personsselskaber er størstedelen af de økonomiske beføjelser deklatoriske, hvormed deltagerne indbyrdes kan aftale fordeling af overskud, underskud m.m. De økonomiske beføjelser for personsselskaberne vil blive beskrevet nærmere i afsnit 10.3, hvor der dog kun fokuseres på kommanditselskaberne.

⁹⁴ Dansk selskabsret 2, side 202.

6. Interessentskabet hvad er muligt og hvad er ikke muligt?

6.1 Indledning og definition

Den anvendte definition af et interessentskab i Dansk Selskabsret 3 er som følger: *”Et interessentskab er et på en aftale baseret samvirke mellem to eller flere selskabsdeltagere (kaldet interessenter) om drift af en fælles erhvervsvirksomhed, hvor selskabsdeltagerne hæfter personligt og solidarisk for selskabets gæld”*.⁹⁵

Definitionen i Dansk Selskabsret 3 er ikke den eneste definition af et interessentskab, interessentskabet har sin egen definition i LEV § 2, stk. 1, der lyder som følger: *”Ved et interessentskab forstås i denne lov en virksomhed, hvor alle deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk for virksomhedens forpligtelser”*.⁹⁶

Med definitionen i LEV betyder dette, at loven kun finder anvendelse på selskaber, som opfylder lovens definition. Der er derfor ikke tale om en generel definition, som omfatter alle interessentskaber, hvorfor der tages udgangspunkt i den førstnævnte definition.

Interessentskabet er en af de selskabstyper der i daglig tale omtales personselskaber, herunder hører bl.a. kommanditselskabet, partrederiet, firmagrupper m.fl., dog er ikke alle så kendte men tilhører gruppen, da beskatning sker på deltagerniveau.

Interessentskabet er karakteriseret ved, at selskabsdeltagerne hæfter personligt, solidarisk og principalt for selskabets forpligtelser. Derudover har selskabet mindst 2 deltagere.

Det er derfor et ufravigeligt krav for interessentskabets eksistens at antallet af deltagere altid udgør mindst to interessenter. Reduceres antallet af deltagere til 1 har praksis tidligere været at selskabet opløses og at selskabets formue opgøres med henblik på at beskytte eventuelle fælleskreditorer.⁹⁷

Denne praksis er blevet ændret med følgende dom **UfR 2001.1553VLK**:

Et kommanditselskab M K/S, hvis komplementar var et anpartsselskab M ApS, var tinglyst ejer af nogle ejendomme. Efter at M ApS var blevet ejer af samtlige kommanditistanparter, blev M K/S slettet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register. M ApS anmodede derefter om, at ejerbetegnelsen i adkomstrubrikken berigtigedes som følge af selskabsretlige forhold. Tinglysningskontoret afviste

⁹⁵ Dansk Selskabsret 3, side 153.

⁹⁶ Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder § 2, stk. 1.

⁹⁷ Dansk Selskabsret 3, side 746.

anmodningen, da der ikke forelå overdragelsesdokument udstedt af M K/S. Landsretten ændrede afgørelsen og anførte i den forbindelse, at det efter selskabsretlige regler må antages, at et kommanditselskab kan skifte identitet til et anpartsselskab, uden at der sker overdragelse af kommanditselskabets aktiver til anpartsselskabet. Det fulgte heraf, at der i så fald ikke tinglysningsmæssigt kunne stilles krav om et overdragelsesdokument for at ændre ejerbetegnelsen i tingbogens adkomstrubrik.

Dommen danner grundlag for, at personselskaber kan opløses ved konfusion og ikke som tidligere skal opløses som en likvidering og sikre selskabets fælleskreditorer. Denne praksis er dog endelig slået fast ved **UfR 2014.1623ØLK**:

Virksomheden G blev i 2008 registreret i virksomhedsregisteret som interessentskab med CVR-nr. med endeciffer 1. A og B var interessenter i selskabet. I oktober 2010 udtrådte B af interessentskabet, der først blev registreret som ophørt i september 2011. A fortsatte virksomheden som G v/A med CVR-nr. med endeciffer 6. I maj 2011 indgik G under anvendelse af CVR-nummeret med endeciffer 1 en projektstyringsaftale med N. Faktura for det udførte arbejde blev efterfølgende udstedt af G v/A og CVR-nummeret med endeciffer 6. N gjorde bl.a. gældende, at aftalen var indgået med interessentskabet, og at A ikke som privatperson kunne inddrive et beløb, som tilkom det opløste interessentskab. Landsretten fandt, at interessentskabet, uanset den registrerede ophørsdato i september 2011, måtte anses for ophørt på tidspunktet for B's udtræden i efteråret 2010, og at A som eneste tilbageværende interessent herefter ved universalsuccession var indtrådt i interessentskabets rettigheder og forpligtelser samt i besiddelsen af aktiver og passiver. A var dermed berettiget til at inddrive fordringen i henhold til projekteringsaftalen.

Dommen slår hermed praksis om ophør af personselskaber ved konfusion fast. Konfusionen indebærer at den tilbageværende interessent indtræder ved universalsuccession i samtlige af selskabets aktiver og passiver, samt rettigheder og forpligtelser. Dommen danner ikke grundlag for hjemlen, idet dommen blot ændrer praksis til at være i overensstemmelse med almindelige selskabsretlige grundsætninger.⁹⁸

I modsætning til kapitalsekskaberne behøver interessentskabet ikke at have betegnelsen ”interessentskab” eller ”I/S” i sit navn, selvom mange anvender betegnelsen, at anvende

⁹⁸ Dansk Selskabsret 3, side 748.

selskabsbetegnelsen er et krav i et kapitalsekskab. Ved et interessentskab vil det være tilstrækkeligt at deltagernes navne indgår i firmabetegnelsen, fx Lægerne Hansen, Jensen og Nielsen.⁹⁹

6.2 Gældende retlig regulering for interessentskabet

Der er som udgangspunkt ingen retlig selskabsregulering for interessentskabet, dog indeholder LEV §§ 6-7 om selskabets navn samt fuldmagtsformen prokura, som også er gældende for interessentskabet.

Der er dog som følge af selskabsformens mangeårige eksistens, opstået et rimelig udbygget sæt af deklatoriske regler ud fra den juridiske teori.¹⁰⁰

Så længe interessentskabets interessenter udelukkende består af fysiske personer, er der ikke yderligere selskabsregulering, som er gældende for selskabet. Hvis samtlige af selskabets interessenter derimod er organiseret som aktieselskaber, anpartsselskaber el.lign. selskabsformer, bliver interessentskabet omfattet af reglerne i LEV §§ 10-17. Selskabet skal hermed registreres i Erhvervsstyrelsens system og selskabet bliver omfattet af årsregnskabslovens regler om regnskabsaflæggelse og offentliggørelse af regnskaber ud fra virksomhedstypen.¹⁰¹

Selskabet vil dog, så snart en af selskabsdeltagerne ikke længere er organiseret som et aktieselskab, anpartsselskab el.lign. selskabstype, kunne rette henvendelse til Erhvervsstyrelsen og blive afregistreret i deres system, samtidig vil kravene fra årsregnskabsloven bortfalde.¹⁰²

6.3 Stiftelse af et interessentskab

Interessentskabet stiftes ved, at deltagerne indgår en aftale om at drive fælles erhvervsvirksomhed.¹⁰³ Der kan i denne sammenhæng udarbejdes en skriftlig aftale deltagerne imellem, dette er dog ikke et krav, da aftalen kan indgås mundtligt.¹⁰⁴ Den tredje mulighed er at aftalen foreligger stiltiende, da deltagerne gennem deres adfærd handler på en sådan måde, at det både for omverdenen og deres forhold imellem må antages, at de har stiftet et interessentskab.¹⁰⁵

Stiftelse af et interessentskab ved en stiltiende aftale betegnes ofte som stiftelse ved ”konkludent adfærd” eller ”stiftelse de facto”. Stiftelse ved konkludent adfærd forekommer ofte ved at 2 eller

⁹⁹ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73.

¹⁰⁰ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 76.

¹⁰¹ <https://erhvervsstyrelsen.dk/interessentskaber>.

¹⁰² <https://erhvervsstyrelsen.dk/interessentskaber>.

¹⁰³ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 76.

¹⁰⁴ Dansk Selskabsret 3, side 265.

¹⁰⁵ Dansk Selskabsret 3, side 265.

flere interessenter påbegynder fælles erhvervsvirksomhed. Stiftelse ved konkludent adfærd illustreres bl.a. ved **UfR 1882.1204.SH**:

Spørgsmaal, om det var bevist af Citanten, at Indstævnte i Fællesskab med ham havde oprettet og drevet en Detailhandel. Dette antaget, skjøndt Firmaanmeldelse ej var gjort, navnlig fordi Parterne havde ladet et Firmanavn, indeholdende begges Navne, male over det af dem i Forening lejede Forretningslokale, og fordi Indstævnte flere Dage i Ugen var kommen i Forretningen og havde modtaget Varer til samme samt havde aabnet et til Firmaet adresseret Telegram. Indstævnte tilpligtet at betale Citanten Halvdelen af Tabet paa de af enhver af dem til Forretningen leverede Varer.

Den ovenstående dom, på trods af sin alder, illustrerer tydeligt, hvorledes to personer ud fra deres adfærd giver omverdenen den opfattelse, at de har startet fælles erhvervsvirksomhed. Dommen kan tillige anvendes til at understrege vigtigheden af, hvorfor selskabsdeltagere bør udarbejde en skriftlig aftale ved etablering af fælles erhvervsvirksomhed.

Interessentskabets stiftelse skal ikke registreres i Erhvervsstyrelsens selskabsregister, ej heller er denne registrering mulig.¹⁰⁶ Registrering i Erhvervsstyrelsens selskabsregister er først krævet, som nævnt ovenfor, hvis alle interessentskabets deltagere er organiseret som aktie- eller anpartsselskaber el.lign. selskabstyper.¹⁰⁷

Stiftelsen af et interessentskab afviger derfor væsentligt fra stiftelsen af et kapitalselskab, som er omfattet af en række præceptive regler i kapitalselskabsloven.¹⁰⁸

Ved stiftelsen af et interessentskab foretager hver interessent et selskabsindskud. Dette selskabsindskud kan dog enten være i form af kontanter, igangværende virksomhed, enkelt aktiver el.lign. eller blot ved at stille sin arbejdskraft til rådighed for selskabet.¹⁰⁹ Ofte vil deltagernes indskud danne grundlag for den enkeltes ejerandel og ret til overskud i virksomheden. Dette afhænger dog af, hvad der er aftalt i selskabskontrakten.¹¹⁰

I forbindelse med stiftelse af interessentskabet vil det være relevant at se på, hvorledes stiftelsen vil være ugyldig. Stiftelse af et interessentskab vil være ugyldigt som følge af, at selskabet stiftes med

¹⁰⁶ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 77.

¹⁰⁷ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 76.

¹⁰⁸ Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber.

¹⁰⁹ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 77.

¹¹⁰ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 77.

henblik på at omgå præceptive bestemmelser i lovgivningen. Tillige vil stiftelsen af et interessentskab være ugyldig, hvis selskabets formål ikke kan opnås som følge af, at den pågældende aktivitet ikke er lovlig i Danmark.¹¹¹

Ugyldighed kan også omfatte, hvis en selskabsdeltager har udvist svig, dette illustreres ved **UfR 1951.17H**:

interessentskabskontrakt, hvorefter A indtrådte som fuldt ansvarlig medindehaver. Efter det oplyste, bl. a. om urigtigheder i nævnte status, fandtes det godtgjort, at A's indtræden i interessentskabsforholdet var fremkaldt ved svig fra B's side. Da interessentskabskontrakten herefter i h. t. aftalelovens § 30 var uforbindende for A, anerkendtes A's krav i B's konkursbo på tilbagebetaling af A's indskud i firmaet som simpelt krav.

Som følge af dommen fremgår det, at A på grund af urigtigheder i statusopgørelsen, som har dannet grundlag for A's indtræden i interessentskabet, har krav på tilbagebetaling af sit indskud i interessentskabet fra B's konkursbo. Det ligges til grund, at der ifølge aftalelovens § 30 foreligger en ikke bindende aftale for A. Ved domsafsigelsen var ikke alle dommere enige (dissens), men 8 af 9 dømte til fordel for A, hvilket må antages at give dommen høj grad af anvendelighed.

6.4 Selskabskontrakten

Selskabskontrakten er den kontrakt, som danner grundlaget for de enkelte aftaleretlige forhold mellem selskabsdeltagerne.

Som nævnt ovenfor kan interessentskabet stiftes enten ved en skriftlig aftale eller via en mundtlig eller stiltiende aftale.¹¹²

Hvis selskabskontrakten ikke udarbejdes skriftligt, vil det være svært på et senere tidspunkt at dokumentere, hvis der er aftalt et særligt forhold fx vedrørende overskudsfordeling. Hvis der ikke er aftalt noget skriftligt, vil deltagerne derfor have ret til at fordele over- /underskud ligeligt mellem dem.

Ved stiftelse af et interessentskab, uanset om dette sker skriftligt, mundtligt eller stiltiende, er der et grundlæggende krav om, at visse mindstekrav til stiftelsesaftalen skal være opfyldt. Disse mindste krav eller "Essentia negotii"¹¹³ ved stiftelsen af et interessentskab er som følger: selskabets

¹¹¹ Dansk Selskabsret 3, side 312-313.

¹¹² Dansk Selskabsret 3, side 323-325.

¹¹³ Dansk Selskabsret 3, side 303.

firmanavn, navn og bopæl for samtlige interessenter, selskabets formål, selskabets hjemsted og hvorvidt interessenterne skal foretage indskud og i så fald værdien af de indskudte aktiver.¹¹⁴

Det er derfor en fordel, at der udarbejdes en detaljeret skriftlig selskabskontrakt, hvor deltagerne aftaler ejerandel, fordeling af over- /underskud mv., således at deltagerne kan støtte ret på dette dokument, hvis der senere opstår uenighed omkring, hvilke rettigheder den enkelte har samt hvem der må hvad.¹¹⁵

6.5 Hæftelsen i interessentskabet

Der er i afsnit 6.1 opstillet definitionen på et interessentskab, ud fra definitionen i Dansk Selskabsret 3. Den væsentlige del af definitionen er *”selskabsdeltagerne hæfter personligt og solidarisk for selskabets gæld”*.

Hæftelsen vil nedenfor blive opdelt i de enkelte bestanddele og gennemgået hver for sig.

6.5.1 Selskabsdeltagerne hæfter personligt

Der findes forskellige hæftelsesformer bl.a. personlig hæftelse, begrænset hæftelse og prorata hæftelse, som er nogle af de øvrige hæftelsestyper kendt fra personselskaberne.

Ved den personlige hæftelse forstås, at hver enkelt deltager hæfter med alt, hvad han/hun ejer. Dette set i modsætning til den begrænsede hæftelse som kendes fra kommanditisten i et kommanditselskab, hvor kommanditisten kun hæfter med sit indskud i selskabet eller prorata hæftelsen kendt fra bl.a. partrederierne, hvor selskabsdeltageren kun hæfter for sin andel/part af selskabets forpligtelser.¹¹⁶

6.5.2 Solidarisk

Den solidariske hæftelse betyder, at alle selskabsdeltagerne hæfter for de fulde forpligtelser, som selskabet påtager sig uagtet hvilken af deltagerne, der har påtaget sig forpligtelsen for selskabet.¹¹⁷

6.5.3 Direkte

Ved direkte hæftelse skal forstås, at en kreditor som har en fordring på et personselskab, kan rette sit krav direkte med selskabsdeltageren uden først at rette kravet mod selskabet.¹¹⁸

¹¹⁴ Dansk Selskabsret 3, side 304.

¹¹⁵ Dansk Selskabsret 3 side 270-272.

¹¹⁶ Dansk Selskabsret 3 side 465-468.

¹¹⁷ Dansk Selskabsret 3 side 465-468.

¹¹⁸ Dansk Selskabsret 3 side 473.

6.5.4 Modificeret principalt eller modificeret subsidiært

Ved den modificerede principale eller modificerede subsidiære hæftelse skal det forstås, at kreditor, ved sin fordrings forfald, først skal rette sit krav mod selskabet og først herefter kan rette kravet mod den enkelte deltager.¹¹⁹

6.5.5 Ubegrænset

Ved ubegrænset hæftelse skal det i dansk ret forstås, at dette er modsætningen til begrænset hæftelse. Hvis selskabsdeltagere hæfter begrænset med deres indskud, er der ikke tale om et interessentskab.¹²⁰

6.6 Vetoret

Alle interessenter har som udgangspunkt vetoret i form af deres forvaltningsret. Vetoretten eksisterer, da interessenterne hæfter personligt for alle selskabets forpligtelser, hermed har selskabets interessenter ret til at nedlægge veto mod at de øvrige interessenter udøver visse dispositioner.¹²¹

Hvis et interessentskab har etableret ledelsesorganer til at varetage bestemte forvaltningsopgaver, kan interessenterne ikke nedlægge veto mod deres dispositioner. Det vil ofte være skrevet i selskabets vedtægter (selskabskontrakten), at dette ledelsesorgan har ret til at udøve forvaltning inden for dette område. Interessenternes vetoret er hermed ikke ubegrænset og interessenterne skal derfor indkalde til interessentmøde for at få dispositionen drøftet yderligere.¹²²

I det tilfælde hvor et interessentskab er i økonomiske problemer, er det dog muligt at nedlægge et generelt veto mod, at interessenterne udøver deres forvaltningsmæssige beføjelser.¹²³ Dette illustreres ved følgende dom **UfR 1923.321H**:

Paa et Teglværk, der ejedes af et Interessentskab, havde den administrerende Direktør, der tillige var Medlem af Interessentskabet, paa egen Haand forhøjet Lønnen for Teglværkets Bogholder. Antaget, at han ikke havde været beføjet dertil, da det først var sket efter at det paa et Møde, hvor det blev oplyst, at Teglværket stod overfor en økonomisk Katastrofe, og at N N var den eneste af Interessenterne, der kunde holde det oppe, i Bogholderens Nærværelse var tilkendegivet

¹¹⁹ Dansk Selskabsret 3, side 481-484.

¹²⁰ Dansk Selskabsret 3, side 490-491.

¹²¹ Dansk Selskabsret 3, side 411-415.

¹²² Dansk Selskabsret 3, side 415-417.

¹²³ Dansk Selskabsret 3, side 414.

Direktøren, at denne ikke maatte foretage nogen Disposition uden en navngiven Ingeniørs, eventuelt N N's eget Samtykke.

Dommen viser, at direktøren, som også er interessent i interessentskabet, ikke er berettiget til at udøve sine forvaltningsmæssige beføjelser som følge af et nedlagt veto fra den eneste interessent, som kunne holde selskabet i live. Bogholderen havde overværet mødet, hvor vetoet er nedlagt og kan derfor ikke støtte ret på direktørens disposition, da denne ikke er sket med samtykke fra N N.

Hvis en interessent som følge af sine forvaltningsmæssige beføjelser tilsidesætter et veto, vil interessenten være skyldig i en væsentlig misligholdelse af interessentskabskontrakten og interessenten kan kræves udelukket af interessentskabet på denne baggrund.¹²⁴ Dette kan illustreres med **UfR 1979.312H**:

En af de tre interessenter i et dambrug A, som havde forpligtet sig til at levere hele sin produktion af fisk m.v. til et andelsselskab af dambrugere b, hvoraf A var medlem, leverede fra dambruget fisk til en anden aftager til trods for, at de øvrige interessenter havde tilkendegivet ham, at det ikke under nogen omstændigheder måtte ske. Herved fandtes han i væsentlig grad at have misligholdt sine forpligtelser som deltager i interessentskabet, og medinteressenterne havde derfor med rette i overensstemmelse med interessentskabskontrakten ophævet denne overfor ham.

Dommen illustrerer klart, hvorledes interessenten tilsidesætter et nedlagt veto om kun at levere fisk til et bestemt dambrug, men vælger at levere fisk til en anden aftager i strid med det nedlagte veto. Interessenterne udøver derfor deres ret til at udelukke interessenten som følge af bruddet på det nedlagte veto.

6.7 Fordele og ulemper ved interessentskabet

Når man ser på fordele og ulemper ved interessentskabet, lige som andre selskabsformer, afhænger fordelene og ulemperne af fra hvilken vinkel, man ser dem. Fordele og ulemper kan ses både fra deltageren, medkontrahenterne og kreditorerne.

Afhængig af vinklen man ser fordele og ulemperne fra, så vil de i visse tilfælde være modsætninger.

Der vil i det nedenstående kun blive taget udgangspunkt i fordele og ulemper for deltageren og kreditorerne. Nedenstående er ikke udtømmende.

¹²⁴ Dansk Selskabsret 3, side 415.

6.7.1 Fordele for deltageren:

Interessentskabet kan stiftes uden overholdelse af formalia og etableres så snart deltagerne er enige om at starte fælles erhvervsvirksomhed. Der er ikke noget kapitalkrav og deltagerne er ikke forpligtede til at indskyde kapital, der skal dog til enhver tid være den nødvendige kapital til at drive virksomheden. Selskabsdeltagerne kan frit foretage hævninger fra selskabet, uden at dette sker i form af løn eller udbytte. Selskabsdeltagerne i et interessentskab har en vidtgående aftalefrihed.¹²⁵

Så længe et interessentskab har mindst én fysisk deltager, skal selskabet ikke registreres i Erhvervsstyrelsens virksomhedsregister. Selskabet skal derudover heller ikke udarbejde og indsende årsrapport til Erhvervsstyrelsen, så længe mindst én deltager er en fysisk person.¹²⁶

Interessentskabet er omfattet af et meget begrænset sæt af præceptive regler. Selskabsdeltagerne kan frit aftale ejerandel samt over-/underskudsfordeling uafhængigt af deres indskud. Derudover skal interessentskabet ikke have en direktion eller en bestyrelse, det er muligt at tilpasse selskabets ledelsesform efter behov.¹²⁷

6.7.2 Ulemper for deltageren:

Alle interessentskabets deltagere hæfter personligt og solidarisk for alle selskabets forpligtelser, hvormed enhver kreditor, som ikke kan få godtgjort sin fordring hos selskabet, kan rette sit krav mod hvilken som helst deltager og kræve hele fordringen indfriet.¹²⁸

Selskabsdeltagerne har ikke mulighed for at aftale sig ud af den personlige hæftelse, da denne er en af de få præceptive regler for interessentskabet.

6.7.3 Fordele for kreditorerne:

Alle interessenter hæfter personligt og solidarisk for alle selskabets forpligtelser, kreditorerne har derfor mulighed for at rette krav mod den enkelte deltager og kræve hele forpligtelsen indfriet. Dette er med til at give kreditor en bedre sikkerhed for sine fordringer, da der ikke er noget kapitalkrav i et interessentskab.¹²⁹

¹²⁵ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73-74.

¹²⁶ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73-74.

¹²⁷ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73-74.

¹²⁸ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73-74.

¹²⁹ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73-74.

6.7.4 Ulemper for kreditorerne:

Der er ikke noget kapitalkrav i et interessentskab og interessentskabet skal ikke aflægge regnskab, hvilket giver mindre overskuelighed for selskabets kreditorer.¹³⁰

¹³⁰ Fode og Munck: Valg af selskabsform, side 73-74.

7. Kommanditselskabets historiske udvikling

7.1 Kommanditselskabets historie indledning og definitioner

Definitionen af kommanditselskabet har ændret sig flere gange i løbet af dets levetid. I dag lyder definitionen som følger "*Ved et kommanditselskab forstås en virksomhed, hvor en eller flere deltagere, komplementarerne, hæfter personligt, uden begrænsning, og hvis der er flere, solidarisk for virksomhedens forpligtelser, mens en eller flere deltagere, kommanditisterne, hæfter begrænset for virksomhedens forpligtelser.*"¹³¹

En komplementar hæfter personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser og hvis der er flere, hæfter disse solidarisk ligesom interessenterne i et I/S. En kommanditist hæfter derimod begrænset for det beløb, denne har indskudt i kommanditselskabet, ligesom en aktionær eller en anpartshaver vil i henholdsvis et A/S eller et ApS.¹³²⁺¹³³⁺¹³⁴

Kommanditselskabet er derfor en god blanding af de to selskabstyper, med og uden begrænset hæftelse, hvilket gør det unikt og noget helt særligt selskabsretsligt.

For at kunne forstå hvorfor kommanditselskabet ser ud som det gør i dag og hvorfor det igennem tiden har været brugt til en bred række formål, vil vi i det kommende afsnit gå kort gennem udviklingen for kommanditselskabet og i visse tilfælde selskabsretten selv, da disse på mange punkter er tæt forbundet.

7.2 Middelalderen, Kommanditselskabet som lovlig selskabsform.

Kommanditselskabet blev lovliggjort, som vi kender det i dag, i det meste af Europa i middelalderen, kun England ventede til 1907 med "Limited Partnerships Act" til at lovliggøre dette.¹³⁵

Begrebet "persona ficta", der betyder fiktiv person, blev først indført ved lov i 1200-tallet ved pave Innocens IV. Dette kom fra romerretten, men ved at dette blev indført ved lov, fik italienerne skabt en skarp opdeling mellem juridiske og fysiske personer. Denne opdeling er en af de vigtigste grundelementer i moderne selskabsret, da opdelingen af personlig formue og virksomhedens formue bliver skilt fra hinanden og danner grundlaget for den begrænsede hæftelse. Ud over "persona

¹³¹ LEV § 2, stk. 2.

¹³² <https://erhvervsstyrelsen.dk/kommanditselskaber-ks>.

¹³³ Dansk selskabsret 3, side 54+55.

¹³⁴ LEV § 2, stk. 2.

¹³⁵ Kristian Sindballe: Dansk selskabsret, bind 1 s. 171+172.

fikta" udviklede italienerne også en selskabsform i middelalderen, der var en forløber til det, vi i dag kender som kommanditselskabet ved en selskabsform de kaldte commenda, hvor en kapitalindehaver gav en sum penge til en investor for at spekulere for fælles interesse. Denne kapitalindehaver ville ikke hæfte for mere end det givne beløb, over for eventuelle kreditorer og kunne derfor ikke tabe mere end dette beløb.¹³⁶

7.3 Udviklingen af aktieselskabet, og dets påvirkning på kommanditselskabet.

Det italienske Commenda blev i årene fra middelalderen og frem meget udbredt i det kontinentale Europa, specielt Frankrig blev inspireret og i 1673 lavede de lovgivning på området ved Ludvig den XIV's "Ordannance pour le Commerce". Fra denne lov udviklede Frankrig med tiden "société en commandite" som i 1807 blev en realitet ved "code de Commerce". Denne model blev senere den der dannede grundlag for kommanditselskabsformen i hovedparten af Europa.¹³⁷

Ikke kun kommanditselskabet blev formaliseret i 1600-tallet, også aktieselskabet tog nogle hastige skridt fremad med handelsruterne mod øst. Det første af disse kom fra Holland med det hollandske østindiske kompagni. Dette kompagni blev stiftet ved oktroj af 20. marts 1602. At et selskab er stiftet ved oktroj betyder, at de fra staten fik en bevilling til at indgå handelsaftale for staten, eller havde monopol i forskellige zoner og/eller tidsrum. Det var disse kompagnier, der førte til starten af dansk selskabsret ved oprettelsen af det Dansk-østindiske kompagni stiftet på samme måde ved oktroj i 1616.¹³⁸

Der var til stadighed i Handelskompagnierne en stor forskel til det vi i dag kender som aktieselskaber, da disse, når stiftet via oktroj, ikke havde begrænset hæftelse. Det er her "code de commerce" fra 1807 kommer ind. I denne franske lov blev den begrænsede hæftelse indført og denne danner derfor grundlag for fremtidig udvikling inden for selskabsretten. Det er ligeledes denne lov, der blev brugt til inspiration i resten af Europa ved den fremtidige udvikling i forbindelse med kommanditselskabet.¹³⁹

7.4 Dansk selskabsrets udvikling

Efter stiftelsen af det dansk-østindiske kompagni gik der flere år inden udviklingen af selskabsretten i Danmark så stille begyndte at tage fart igen. Det var først i 1736, at vi indførte den juridiske

¹³⁶ Kommanditselskabet, kap. 2 Middelalderen.

¹³⁷ Kommanditselskabet, kap. 2 1600 tallet.

¹³⁸ Kommanditselskabet, kap. 2 1600 tallet.

¹³⁹ Kommanditselskabet, kap. 2 1600 tallet.

embedseksamen. Men selvom denne var indført, var loven i Danmark ikke udviklet nok, på dette tidspunkt, til at man ved stridigheder kunne tage udgangspunkt i dansk lov. Derfor blev tysk lov anvendt i retlige konflikter. Et større dansk værk blev udarbejdet i perioden fra 1784-1797 af Lauritz Nørregaard kaldet "forelæsninger over den Danske og Norske Private ret I-VI". Lauritz Nørregaard var som mange af datidens tænkere stadig naturrets funderet, hvilke betyder, at der er en naturlig balance mellem ret og moral.

Herefter kom Anders Sandøe Ørsted og byggede videre på værket via hans kritik og Ørsteds skift, hvor han forlod den tidlige dominerende Naturret og skiftede i retning af retspositivismen. Det var også i denne periode (slutningen af 1700 tallet), hvor der i højere grad begyndte at blive lagt mere og mere dansk ret til grund i selvstændige fremstillinger.¹⁴⁰

7.5 Fokus på tredjemand frem for interne stillinger

Ørsted arbejdede videre med udviklingen for dansk selskabsret og i første halvdel af 1800-tallet, med stor inspiration fra "Code de commerce", begyndte han opdeling efter hæftelse frem for interne forhold interessenterne imellem. Dette skiftede fokus til, hvordan en 3. mand er stillet over for virksomheden og det er dette fokus, der stadig bruges den dag i dag.¹⁴¹

Ørsteds fremstilling af tingene videreførtes af Carl Torp, der med bogen "Om interessentskaber" fra 1893¹⁴². De selskabstyper vi kender i dag, blev omtalt i hans værk fra 1919 "Den danske Selskabsret"¹⁴³, dette blev muligt, da vi i 1917 fik aktieselskabsloven. Definitionerne af selskabstyper fra Carl Torps "Den danske selskabsret" er de samme definitioner, som dem vi bruger den dag i dag, dette gælder for interessentskaber, kommanditselskaber og aktieselskaber. Og disse definitioner stemmer ligeledes overens med dem Ørsted lavede i første halvdel af 1800-tallet.¹⁴⁴

Aktieselskabsloven af 1917 var stærkt påvirket af Tyskland, Sverige og Norge der alle på dette tidspunkt havde deres egen lov. Den danske aktieselskabslov var meget fokuseret på eksterne forhold og havde en stor grad af aftalefrihed, hvad angår den interne organisation.

¹⁴⁰ Kommanditselskabet, kap. 2 1700 tallet.

¹⁴¹ Kommanditselskabet, kap. 2 1800 tallet.

¹⁴² Kommanditselskabet, kap. 2 1800 tallet, side 22.

¹⁴³ Kommanditselskabet, kap. 2 1800 tallet, side 22.

¹⁴⁴ Kommanditselskabet, kap. 2 1800 tallet.

Kommanditselskabet var ikke reguleret i denne lov, det var derimod kommanditaktieselskabet, da hovedaktionæren mindede meget om komplementaren og det derfor ville være en måde at undgå nogle af de præceptive regler ved stiftelse af et sådan selskab i stedet. Aktieselskabsloven blev ændret igen i 1930, i 1982 da Danmark blev medlem af EU, og igen i 1992 efter en række kendte erhvervsskandaler heriblandt Nordisk Fjer. Disse ændringer har dog ikke den store relevans for udviklingen af kommanditselskabet og vi er derfor ikke gået mere i dybden med disse. Hvis man vil læse mere om disse, anbefaler Guldhammer og Schjelde, Erik Werluffs selskabsret 3. udg. og Bernhard Gomards Aktieselskabsret 1. udg. 1966, og 2 udg. 1970.

Kommanditselskabet er blevet holdt uden for lovregulering og har næsten været det siden, på nær sporadiske regler, indtil lov om erhvervsdrivende virksomheder af 18. februar 1994 og ændret i lovbekendtgørelse nr. 546 af 20. juni 1996.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Kommanditselskabet, kap. 2 1900 tallet.

8. Kommanditselskabet som erhvervsvirksomhed

Kommanditselskabet er i sin essens et interessentskab, hvor der er deltagere som hæfter begrænset, kaldet kommanditister. Dette ses i definitionen fra afsnit 7.1, som bl.a. angiver at et kommanditselskab er en virksomhed, hvor deltagerne hæfter personligt og hvis flere solidarisk, som det er tilfældet i et interessentskab, samt hvor en eller flere deltagere, kaldet kommanditisterne hæfter begrænset.

Dette betyder at meget af den retssædvane, som er gældende for interessentskaber, kan anvendes analogt på kommanditselskaber. Da både interessentskaber og kommanditselskaber er omfattet af LEV, må det antages, at begge er underlagt et krav om at være erhvervsdrivende givet lovens navn.

8.1 Definition erhvervsdrivende

Vi tager udgangspunkt i definitionen fra Dansk Selskabsret 3, der er som følger: *”Det overordnede sigte med virksomheden er, direkte eller indirekte, at generere økonomiske overskud, der som hovedregel udloddes til interessenterne”*¹⁴⁶.

Definitionen er i Dansk Selskabsret 3 rettet mod interessentskaber, dog kan definitionen også anvendes på kommanditselskaber og øvrige personselskabstyper, da definition ikke er afgrænset som følge af hæftelsen.

En væsentlig del af definitionen er *”direkte eller indirekte”*, da der som følge af det at være erhvervsdrivende ikke er et krav om, at selskabet direkte skal generere økonomiske overskud til deltagerne, men faktisk kan være underskudsgivende. Dette kræver dog, at der indirekte, som følge af driften i selskabet, bliver genereret økonomiske overskud til deltagerne fx i et andet selskab.¹⁴⁷

Det, at et selskab ikke behøver at være overskudsgivende for at blive kategoriseret som erhvervsdrivende, kan ses i følgende dom **UfR 1989.657Ø**:

4 erhvervsvirksomheder stiftede i 1984 et interessentskab I, som anmeldtes til momsregistrering pr. 1. 10. s.å., og indgik aftale med en fond, der havde tilladelse til at drive lokal fjernsynsvirksomhed. Ifølge aftalen påtog I sig den programmæssige, tekniske og økonomiske drift af programvirksomheden for egen regning, hvorfor eventuelt underskud skulle bæres af I. Med virkning fra 1. oktober 1985 slettedes I af momsregisteret, idet Skatteministeriet hævdede, at

¹⁴⁶ Dansk Selskabsret 3, side 160.

¹⁴⁷ Dansk Selskabsret 3, side 161.

registreringen var sket ved en fejl. Antaget, at erhvervsvirksomhederne havde stiftet I og indgået samarbejdsaftalen med erhvervsmæssigt formål for øje, og at momsregistreringen den 1. oktober 1984 derfor var sket med rette. Da den omstændighed, at I ved dets ophør i marts 1986 endnu ikke havde givet overskud, ikke kunne medføre andet resultat, fandtes afmeldelsen fra momsregistreringen den 1. oktober 1985 at være sket med urette.

Dommen tager udgangspunkt i om interessentskabet kan anses for erhvervsdrivende ud fra momslovgivningen. Ud fra Østre Landsrets redegørelse antager vi, at interessentskabet generelt set må anses for erhvervsdrivende ikke kun ud fra momslovgivningen, da hensigten med samarbejdet har haft erhvervsmæssigt formål for øje.¹⁴⁸

På baggrund af dommen må det antages at ud over den tidligere oplyste definition på erhvervsdrivende, så er det også afgørende, at deltagerne har haft erhvervsmæssig drift for øje ved stiftelsen af selskabet for at selskabet kan kategoriseres som erhvervsdrivende i civilretlig forstand.

Ud over den ovenstående dom til afgrænsning af begrebet erhvervsdrivende mener vi, at det også er relevant at kigge på følgende dom **UfR 1998.412H**:

S havde ved siden af sin ansættelse på et skibsværft gennem en årrække drevet erhvervsmæssig virksomhed med konstruktion af sejlbåde til tur- og kapsejlds, hvoraf en del blev serieproduceret på forskellige værfter, således at S modtog licensindtægter. I 1986 iværksatte S sammen med 3 andre et projekt vedrørende udvikling, produktion og salg/udlejning af en 50 fods kombineret tur- og kapsejlsbåd. En prototype blev fremstillet i 1986 og herefter markedsført, bl.a. ved deltagelse i kapsejls, men på grund af svigtende efterspørgsel blev en produktion ikke påbegyndt, og prototypen blev solgt i 1990. Under hensyn bl.a. til, at projektet lå i naturlig forlængelse af S's hidtidige beskæftigelse, at der ved projektets påbegyndelse var realistiske muligheder for, at der kunne opnås indtægter, som stod i rimeligt forhold til den investerede kapital, og at markedsføringen var sket i overensstemmelse med, hvad der var sædvanligt i branchen, fandtes S efter en samlet vurdering at være berettiget til at fradrage underskud og afskrivning vedrørende projektet i sin skattepligtige indkomst for 1986.

Dommen går på, om interessentskabet er erhvervsdrivende og om den pågældende interessent kan fradrage underskuddet i sin personlige indkomst. For at interessenten ikke kan fradrage

¹⁴⁸ Dansk Selskabsret 3, side 163.

underskuddet i sin personlige indkomst, skal aktiviteten i interessentskabet klassificeres som hobby aktivitet.

Højesteret lægger vægt på, at interessenten siden 1976 har beskæftiget sig med konstruktion af sejlbåde til tur- og kapsejls på et professionelt plan. Der blev indhentet udtalelse fra søsportens brancheforening hvormed, projektets markedsføring svarede til, hvad der var sædvanligt i branchen.

Selvom S fik tilfredsstillende sit behov for deltagelse i sejlsport på grund af projektet, vurderer højesteret, at grundlaget for de 4 interessenters opstart af projektet ikke var at tilfredsstille sådanne behov.

Interessentskabet bliver i dette tilfælde kategoriseret som erhvervsdrivende, hvormed interessenten S kan fradrage underskuddet i sin personlige indkomst for indkomståret.

8.2 Definition hobbyvirksomhed

Ud fra afsnit 8.1 kan det antages, at personselskaber er erhvervsdrivende, hvis formålet er at generere økonomiske overskud til deltagerne. Er der derfor et interessentskab eller kommanditselskab, hvis formål ikke er at generere økonomiske overskud til deltagerne, kan dette ikke kategoriseres som et interessentskab eller kommanditselskab.

Hvis der etableres et samvirke som skal danne ramme for deltagernes udøvelse af aktiviteter, som vedrører hobbyaktiviteter, kan dette ikke kategoriseres som et interessentskab eller kommanditselskab.¹⁴⁹

Hobbyvirksomhed er derfor ikke så fast defineret som begrebet erhvervsdrivende, og afgrænsning af dette skal derfor findes i domspraksis.

Der tages ved afgrænsning af begrebet hobbyvirksomhed udgangspunkt i dommen **TfS 1996, 570H**:

P ansøgte i 1982 om statsstøtte til produktudvikling af sejl, der var tilvirket med særlig henblik på havkapsejls. P stiftede i øvrigt i 1982 interessentskabet >>P Sejls produktionsafdeling I/S<<. Otte personer indtrådte som interessenter, idet de alle var interesserede i sejlsport. Interessentskabet blev registreret som en momspligtig virksomhed, jf. Momslovens § 3. Virksomhedens aktivitet bestod alene i konstruktion af en kapsejlsbåd, kaldet >>Red Eric<<, med henblik på deltagelse i kapsejlsden >>Admiral's Cup<<. Der var ingen indtægter i virksomheden, bortset fra midler, som

¹⁴⁹ Dansk Selskabsret 3, side 163.

blev tilført som sponsorstøtte. Interessenterne havde drøftet muligheden for et eventuelt fremtidigt salg af den type båd, som man havde fremstillet til deltagelse i Admiral's Cup, men der var ikke udarbejdet budgetter for sådanne aktiviteter. Båden blev anmeldt til deltagelse i >>Admiral's Cup<<, idet interessenterne havde sikret sig forrang til at deltage i sejladsen som mandskab på båden.

I 1984 anmodede de lokale toldmyndigheder om tilbagebetaling af negativ momstilsvær, da man ikke anså virksomheden for at være erhvervsdrivende, ligesom myndighederne afmeldte virksomhedens momsregistrering. Dette anfægtede interessentskabet.

Vestre Landsret konkluderede, at: >> Det lægges efter en samlet bedømmelse til grund, at projektet med >>Red Eric<< hovedsageligt har haft sigte på en deltagelse i >>Admiral's Cup<< med henblik på at indfri interessenternes sportslige ambitioner. Det lægges tillige til grund, at der i beslutningen om at bygge båden i et vist omfang også er indgået overvejelser om en eventuel fremtidig erhvervsmæssig udnyttelse af projektet, men disse overvejelser findes ikke at have haft hverken et sådant konkret indhold eller en sådan vægt ved beslutningen om at starte projektet, at projektet i overvejende grad har været erhvervsmæssig. Interessentskabet har derfor efter en samlet vurdering ikke drevet erhvervsmæssig virksomhed. <<

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse i henhold til de af landsretten anførte grunde.¹⁵⁰

Dommen tager i lighed med dommen i afsnit 8.1 udgangspunkt i, om interessentskabet ud fra momslovgivningen er erhvervsdrivende. Det må her, i modsætning til den anden dom antages, ud fra højesterets redegørelse, at interessentskabet ikke vil kunne anses for et interessentskab i civilretlig forstand.¹⁵¹

Det må derfor kunne antages, at hvis et samvirke skal danne ramme om deltagernes interesser og at det erhvervsmæssige sigte ikke er tilstrækkeligt dokumenteret, vil der være tale om en hobbyvirksomhed og ikke et interessentskab, kommanditselskab el.lign.

¹⁵⁰ Dansk Selskabsret 3, side 164.

¹⁵¹ Dansk Selskabsret 3, side 164.

8.3 Hvornår er kommanditselskabet erhvervsdrivende?

Med udgangspunkt i de inddragede domme i afsnit 8.1 og 8.2, samt den anvendte litteratur, vil vi give vores bud på, hvornår kommanditselskabet bliver kategoriseret som erhvervsdrivende.

Som beskrevet i afsnit 8.1 har vi en definition på begrebet erhvervsdrivende, dette er dog ikke tilfældet for hobbyvirksomhed, hvor vi finder afgrænsning i domspraksis. Dette betyder, at grænsen mellem erhvervsdrivende og hobbyvirksomhed ikke klart kan afgrænses.

Hvis vi først tager udgangspunkt i dommene fra afsnit 8.1, hvor begge bliver kategoriseret som erhvervsdrivende. Der er tale om to forskellige senarier og der bliver lagt forskellige ting til grund for kategoriseringen som erhvervsdrivende.

Ud fra dommene, må det derfor konkluderes at ved kategoriseringen af erhvervsdrivende, vil der bl.a. blive lagt vægt på, om selskabet er etableret med erhvervsmæssig drift for øje samt om driften kan anses for at være tilstrækkelig professionel og eventuel markedsføring fx svarer til branchenormer. Der må tillige blive lagt vægt på, om deltagernes personlige interesser bliver tilfredsstillet i en sådan grad, at dette overskygger den erhvervsmæssige drift.

Med udgangspunkt i dommen fra afsnit 8.2, hvor interessentskabet bliver kategoriseret som hobbyvirksomhed, bliver der lagt vægt på, at det altoverskyggende formål med etableringen af interessentskabet har været, at interessenterne fik tilfredsstillet deres personlige sejlsportsbehov.

Dette kan sammenholdes med **UfR 1998.412H**, hvor interessenterne også får tilfredsstillet deres sejlsportsbehov, men at der lægges vægt på den professionelle kompetence som interessenten har med bygning af både og at der har været markedsføring, som svarer til branchens normer.

Vi konkluderer derfor, at et kommanditselskab vil blive kategoriseret som erhvervsdrivende, i det omfang, at etableringen er sket med erhvervsmæssig drift for øje og at driften i kommanditselskabet ikke i overskyggende grad kan relateres til deltagernes personlige interesser eller hobbyer, samt at den erhvervsmæssige drift vil kunne kategoriseres som professionel, afhængig af branchen. Kan kommanditselskabet ikke leve op til disse krav, vil kommanditselskabet med stor sandsynlighed blive kategoriseret som hobbyvirksomhed.

9. Gældende ret for kommanditselskabet

9.1 Hæftelse

Ved behandling af hæftelsen for deltagerne i personselskaber er det vigtigt at skelne mellem særkreditorer og fælleskreditorer. Særkreditorer er kreditorer, der har krav mod en deltager i et personselskab, hvor en fælleskreditor er en kreditor, der har krav mod personselskabet.

Fælleskreditorer har dermed ret til at søge fyldestgørelse fra selskabets aktiver, før særkreditorer kan søge fyldestgørelse i selskabets aktiver. Fælleskreditorer kan efterfølgende søge fyldestgørelse fra selskabsdeltager, der hæfter personligt og ubegrænset for personselskabets gæld, hvis en sådan indfrier gælden for selskabet har denne deltager erhvervet et regreskrav mod selskabet. Hvis ikke selskabet kan dække dette krav, har vedkommende et regreskrav mod andre selskabsdeltagere, der hæfter personligt, ubegrænset og solidarisk for selskabets gæld¹⁵². Dette vil altid være tilfældet i interessentskaber ifølge definitionen i afsnit 6.1, mens der ikke nødvendigvis er mere end en, der hæfter personligt og ubegrænset i et kommanditselskab, jf. definitionen i afsnit 7.1.

Hæftelsen for deltagerne i kommanditselskabet er opdelt i 2 grupper, og det er derfor naturligt at se på hæftelsen fordelt på kommanditister og komplementarer, da hæftelsen er meget forskellig for de to grupper af deltagere. Der er grundet selskabsretlig kontraktfrihed ikke noget i vejen for at kommanditister påtager sig yderligere gældsansvar, det kunne for eksempel være personlig og solidarisk hæftelse for et lån til selskabet, som ofte forekommer i praksis.¹⁵³

Der er også andre måder deltagerne eller forretningsforbindelser kan komme til at hæfte for kommanditselskabet på. Til at starte med vil vi i denne afhandling derfor se på forventningsforsaget hæftelse, herefter vil vi se på hæftelsen for kommanditister til sidst for komplementarer. Efter gennemgangen af hæftelsen for deltagerne vil vi gennemgå reglerne for indtræden og udtræden af kommanditselskabet og hvordan dette påvirker hæftelsen for henholdsvis kommanditister og komplementarer.

¹⁵² Dansk selskabsret 3, side 450.

¹⁵³ Dansk erhvervsret – en Lærebog, side 525.

9.1.1 Forventningsforsaget hæftelse

Forventningsforsaget hæftelse er som navnet indikerer, baseret på tredjemands berettiget forventning om, at et individ hæfter for en bestemt forpligtigelse. Dette er vigtigt, da denne hæftelse ikke er generel overfor alle kreditorer, men kun overfor den eller de kreditorer, der har fået den berettigede forventning om hæftelsen, baseret på den hæftendes adfærd.¹⁵⁴

Det er således fastslået i retspraksis, at to eller flere personer, der ved deres adfærd giver tredjemand en berettiget forventning om, at de hæfter for en bestemt eller flere bestemte forpligtelser i fællesskab, hæfter solidarisk over for medkontrahenten for den eller de forpligtelser, som følger af deres aftale eller retshandler, de har indgået med tredjemand.¹⁵⁵

Et eksempel på forventningsforsaget hæftelse kan ses i dommen:

UfR 1956.1086V:

Firma – Interessentskab II. Repræsentant A havde ladet sit navn optage i den af blikkenslagermester B benyttede firmabetegnelse, skønt han vidste, at B havde gæld. Uanset at der ikke bestod noget interessentskab mellem A og B, havde et firma, hos hvilket B havde bestilt et arbejde udført, og som bl. a. gennem girokort og en mærkeseddel, der lød på „B & A”, var bekendt med firmabetegnelsen, haft føje til at gå ud fra, at A var medindehaver af firmaet og hæftede for betalingen.

I denne sag ses det tydeligt, at selvom der ikke er noget interessentskab mellem A og B, kommer A i sidste ende til at hæfte for det udførte arbejde B har bestilt. I sagen bliver der lagt vægt på flere faktorer, heriblandt, at A's navn er medtaget i selskabets navn, at der på både girokort og mærkesedler stod dette navn.

Et eksempel, hvor udfaldet faldt til den anden side ses i **UfR 1959.351H:**

Efter indholdet af en mellem A og B afsluttet overenskomst om driften af en autohandel fandtes det uanset A's økonomiske interesse i virksomheden og hans indflydelse på dens drift at måtte lægges til grund, at A, der ikke udadtil fremtrådte som medindehaver af virksomheden, ikke havde pådraget sig personlig hæftelse som ansvarlig interessent overfor virksomhedens kreditorer. Idet A derhos ikke ved sin adfærd havde givet C, der havde afsluttet nogle forretninger om automobiler med B,

¹⁵⁴ Dansk Selskabsret 3, side 451.

¹⁵⁵ Dansk selskabsret 3, side 451.

føje til at anse A som ansvarlig interessent, fandtes A ikke personlig ansvarlig overfor C. Ej heller fandtes A ved senere at have overtaget autohandelen og dens aktiver uden opgørelse - eller på andet grundlag - at have pådraget sig pligt til at godtgøre C de ved hans automobilforretninger til autohandelen indgåede beløb.

Her ses det, at A der alene stod i baggrunden og havde indskudt aktiver i virksomheden, mod en provision ved salg af disse aktiver, men havde overladt kontrollen af virksomheden til B og ikke selv indgik aftaler eller stod nogle steder som ejer, ikke kunne drages til ansvar som interessent og dermed hæftende over for C, der alene havde afsluttet forretninger med B. Grundet A ikke havde givet C en begrundet forventning om, at denne hæftede for aftalerne.

En anden sag, hvor en deltager heller ikke blev dømt for at have optrådt på en sådan måde at skabe en begrundet forventning om indeståelse for betaling, kan ses i UfR 1969.163H, hvor der er tale om et sameje af en landbrugsejendom mellem to brødre, der drev hver sin del af gården, og at det derfor ikke udadtil havde fremstået som om, at den sagsøgte bror var medindehaver.¹⁵⁶

Af disse domme kan det ses, at i sager om forventningsforsaget hæftelse lægger domstolene meget vægt på, hvilket navn et givet selskab er drevet under. Navne som "Tømrermester Larsen og søn" eller "Hansen og Jensen" indikerer mere end en enkelt ejer over for omverdenen, og kan dermed være med til at give en indikation på begrundet forventet solidarisk hæftelse. Ligeledes kan officielle papirer fra virksomheden, som brevpapir eller mail signaturer, bankkonti samt skiltning fra virksomhedens side, med begge navne på, være en indikation i den retning. En anden ting, der lægges vægt på i dommene er, hvem der har indgået aftalen på vegne af virksomheden. I UfR.1956.1086V bliver dette ikke vægtet så tungt, da alle andre faktorer talte for, men både i UfR 1959.351 H og UfR 1969.163H bliver aftalerne indgået med parten, der ikke er under anklage for at være medejer af virksomheden, og dette er derfor en indikation for manglende begrundet forventning, da den anklagede part ikke har været involveret i aftalens indgåelse.

9.2 Hæftelse for selskabsdeltagerne

Hæftelsen for selskabsdeltagerne i et kommanditselskab, er som nævnt ovenfor i afsnit 9.1 meget forskellig for de to typer af selskabsdeltagere, der er i kommanditselskabet, og afsnittet er derfor opdelt i 2, så der ikke opstår tvivl om, hvilken form for hæftelse, der gælder for kommanditister henholdsvis komplementarer.

¹⁵⁶ Dansk selskabsret 3, side 452.

9.2.1 Kommanditisten

Kommanditisten eller kommanditisterne i et kommanditselskab hæfter begrænset til et bestemt indskud. Dette kan sammenlignes med hæftelsen ved at have anparter eller aktier i et kapitalselskab. Denne begrænsede hæftelse betyder, som nævnt i afsnit 9.1, ikke at kommanditister ikke kan påtage sig en større hæftelse ved at hæfte personligt og solidarisk på enkelte lån i virksomheden. Men det betyder, at hvis ikke kommanditisten har pådraget sig andre former for hæftelse, er denne begrænset til indskuddet i kommanditselskabet.

Der er ikke krav om, at hele kommanditisters andel i selskabet skal indbetales ved stiftelsen, men det er altid muligt for selskabet at indkalde resthæftelsen, hvorefter kommanditisterne er forpligtet til at indbetale deres andel.

9.2.1.1 Indirekte eller direkte hæftelse for resthæftelsen

Denne resthæftelse omtales i Dansk Selskabsret 1¹⁵⁷ for som udgangspunkt at være en indirekte hæftelse, og henviser til UfR 1993.996H, hvor hæftelsen blev overdraget til et pengeinstitut og det blev gjort gældende, at denne overdragelse var acceptabel. Den indirekte hæftelse betyder, at det kun er kommanditselskabet, der kan indkalde resthæftelsen.

Den indirekte hæftelse antager jeg har taget udgangspunkt i kapitalselskabslovens § 33, stk. 2 der siger:

Stk. 2. Ikke indbetalt selskabskapital kan af kapitalselskabets centrale ledelsesorgan kræves indbetalt på anfordring. Fristen for betaling er mindst 2 uger. Der kan i vedtægterne fastsættes et længere varsel, der dog ikke kan overstige 4 uger.

Samt kapitalselskabslovens § 33, stk. 3. der siger:

Stk. 3. Kapitalselskabets fordringer på indbetalinger på kapitalandele kan ikke afhændes eller pantsættes.

Men ifølge **UfR 2014.2661ØLK**, er denne indirekte hæftelse ikke gældende for kommanditister på samme måde, som deltagerne i kapitalselskaber, sagen går som følger:

Kreditor, der havde et pengekrav mod et kommanditselskab, ønskede at gøre udlæg i fire kommanditisters resthæftelser over for selskabet, hvilket blev imødekommet af fogedretten. Da

¹⁵⁷ Dansk selskabsret 1, side 136.

kommanditselskabet havde kaldt resthæftelserne hos to af kommanditisterne, havde kommanditselskabet forfaldne fordringer herpå mod dem. Herefter, og da disse ikke var udlægsbeskyttede, stadfæstede landsretten de foretagne udlæg i resthæftelsen hos disse. Uanset at resthæftelsen ikke var kaldt hos de to andre kommanditister, fandt landsretten, at forpligtelserne måtte anses for betingede fordringer, som kommanditselskabet selv ville kunne aktualisere, og at der, da disse ikke var udlægsbeskyttede, ville kunne foretages udlæg heri. Selskabsretlige betragtninger kunne ikke føre til noget andet resultat.

Denne dom går ind og fjerner den indirekte hæftelse, og sidestiller resthæftelsen fra kommanditister med andre fordringer. I sagen lægges der fra dommerens side mere vægt på kreditors krav mod selskabet, end kommanditisternes formodede analog ret til indirekte hæftelse. I fogedretten udtaler de:

Det fremgår af retsplejelovens § 508, at udlæg kan foretages i fordringer. Fogedretten finder ikke, at udlæg i de i nærværende sag omhandlede fordringer er afskåret ud fra en analogi af selskabslovens § 33, stk. 3, eller ud fra almenlydige selskabsretlige hensyn, således som påberåbt af skyldner.

Sagen blev anket til Østre Landsret, der stadfæstede dommen. Det interessante ved denne dom var ikke, at hæftelsen kunne overføres som fastlagt ved UfR 1993.996H, men at udlæg kunne gøres i ikke kaldte resthæftelser. Dette ændrer resthæftelsens status fra en indirekte hæftelse til en direkte.

[9.2.1.2 Yderligere aftalte krav til resthæftelsen](#)

Hvis en hæftelse er direkte, skal kreditor hente lige andele af deres tilgodehavende hos hver kommanditist, men det kan aftales, at resthæftelser er direkte og solidariske i vedtægterne. Hvis dette er tilfældet kan kreditor hente tilgodehavendet hos en enkelt kommanditist, som så via regres må hente sit udlæg hos de andre kommanditister.

[9.2.2 Komplementaren](#)

Komplementaren eller komplementarerne i kommanditselskabet kan på langt de fleste punkter sammenlignes med interessenterne i et interessentskab, og dette gælder også for hæftelsen. Hvis der er en enkelt komplementar, hæfter denne direkte, personligt og ubegrænset, hvorimod hvis der er

flere, så hæfter disse også solidarisk.¹⁵⁸ Uddybning af begreberne direkte, personlig, ubegrænset og solidarisk kan ses i afsnit 6.5.1 til 6.5.5.

En ting, der er vigtig at fastslå i forbindelse med komplementarens hæftelse, er at denne som i forventningsforsaget hæftelse dækker over en begrundet forventet hæftelse, men at komplementaren dækker, uagtet om kreditor kender til dennes eksistens eller ej. Sådan har det været længe og kan ses i en gammel afgørelse fra 1870, der omhandlede et partrederi, hvor en bestyrende reder havde bestilt en hovedreparation af et skib. Da reparationen ikke blev betalt, anlagde værftet sag mod to af partrederne. Disse påstod frifindelse under henvisning til, at værftet aldrig havde haft kendskab til deres identitet, og at de ikke havde givet den bestyrende reder fuldmagt til at forpligte dem over for værftet. Da forpligtelsen utvivlsomt var indgået på vegne af partrederiet, hæftede de to sagsøgte partredere for hver deres andel af restgælden, og det var i denne henseende ganske uden betydning, at medkontrahenten ikke havde haft kendskab til de pågældende partrederes identitet.¹⁵⁹

Hæftelsen for komplementaren eller komplementarerne er ligesom interessenterne også modificeret principalt (modificeret subsidiært), hvilket betyder at kreditorer først skal rette deres krav mod selskabet, før disse kan rette kravet mod en komplementar. Denne praksis er blevet slået fast i UfR 1998.183ØLK, og senere bekræftet i **UfR 2009.256ØLK** hvis sag forløb som følger:

I et gælds-brev udstedt til banken B var låntager angivet som »NN Totalentreprise I/S« v/S og T. Gælds-brevet var underskrevet af S og T, og under deres underskrifter stod »NN Totalentreprise I/S« anført som låntager. Under disse omstændigheder fandt fogedretten ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at antage, at S og T ved underskrivelsen af gælds-brevet personligt havde påtaget sig at hæfte for gælden, og nægtede at fremme en udlægsforretning over for S og T. B kærede afgørelsen til landsretten, der fandt, at interessenterne i NN Totalentreprise I/S hæftede personligt, solidarisk og direkte over for interessentskabets kreditorer, dog således at interessenterne først hæftede, når kravet havde været rettet mod interessentskabet, og interessentskabet ikke havde betalt inden for rimelig tid. Idet gælds-brevet efter sin ordlyd kunne danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse, og idet B efter det oplyste havde fremsat krav om betaling over for interessentskabet, uden at dette havde resulteret i betaling, fandt landsretten ikke, at B var afskåret fra at søge sig fyldestgjort hos S. Landsretten tog derfor B's påstand til følge, i det omfang kendelsen var påkæret.

¹⁵⁸ Dansk selskabsret 3, side 449.

¹⁵⁹ Dansk selskabsret 3, side 456 (note 8).

Det ses tydeligt i sagen, at landsretten lægger den modificerede principale hæftelse til grund for sin afgørelse. Der lægges vægt på det faktum, at banken har henvendt sig til selskabet og prøvet at få betalingen gennem dette, og først herefter henvender sig til B for fyldestgørelse af gælds brevet.

Det kan også ses i kendelsen, hvor første del af landsrettens udtalelse bekræfter dette:

Landsretten finder, at interessenterne i NN Totalentreprise I/S hæfter personligt, solidarisk og direkte over for interessentskabets kreditorer, dog således at interessenterne først hæfter, når kravet har været rettet mod interessentskabet, og interessentskabet ikke har betalt inden for rimelig tid.

Idet gælds brevet efter sin ordlyd kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse, og idet Vordingborg Bank A/S efter det oplyste har fremsat krav om betaling over for interessentskabet, uden at dette har resulteret i betaling, finder landsretten ikke, at Vordingborg Bank A/S er afskåret fra at søge sig fyldestgjort hos S.

Landsretten tager derfor Vordingborg Bank A/S' påstand til følge, i det omfang kendelsen er påkæret.

[9.2.2.1 Udlæg](#)

Når kommanditselskabet ikke kan betale en fordring, og kreditor ønsker at inddrive sin fordring hos en af komplementarerne, kan kreditor foretage udlæg, hvis ikke fordringen bliver betalt af komplementaren. Dette udlæg kræver et fornødent udlægsgrundlag, jf. RPL § 478. Dette grundlag kan være en dom, uden retlige skriftlige forlig om forfalden gæld, når det udtrykkeligt er bestemt i forliget, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse, pantebreve med samme forudsætning eller gælds breve med samme forudsætning.¹⁶⁰ Hvis vi ser på anden del af landsretskendelse i UfR 2009.256ØLK, ses det her, at gælds brevet udgjorde et sådant udlægsgrundlag. Det er derfor vigtigt at forstå, at ubegrænset hæftelse dækker over alt, hvad du ejer og har, og at kreditorer kan foretage udlæg i dine ejendele, hvis selskabet ikke kan betale.

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at et udlægsgrundlag i en selskabsdeltager, ikke tæller som et udlægsgrundlag i selskabet, da et sådan vil være for en særkreditor og ikke en fælleskreditor, mens et udlægsgrundlag i selskabet tæller som udlægsgrundlag i komplementaren. De tilfælde, hvor et udlægsgrundlag i selskabet ikke tæller for selskabsdeltagerne, er i kapitalselskaber.¹⁶¹

¹⁶⁰ Dansk selskabsret 3, side 474-475.

¹⁶¹ Dansk selskabsret 3, side 475.

Dette gælder også for kommanditisterne, givet disse har indbetalt deres resthæftelse, ellers kan der tages udlæg i denne som forklaret i afsnit 9.2.1.1.

9.2.2.2 Regreskrav

Når en komplementar betaler en forfalden fordring efter påkrav fra en kreditor, kan komplementaren gøre regreskrav gældende mod selskabet. En komplementars regreskrav mod selskabet reduceres ikke med komplementarens andel af selskabets tab, derfor kan kravet gøres gældende for det fulde beløb, inklusiv omkostninger, der har været i forbindelse med afregningen til en fælles kreditor.¹⁶² Dette ses i UfR 1945.597Ø, hvor en interessent, der ved ophævelsen af et interessentskab havde indfriet selskabets gæld, og senere krævede forrentning af gælden, da selskabet blev endeligt opløst. Dette godkendte domstolen, da interessenten var indtrådt i kreditors sted.

Kommanditselskabet kan i tilfælde, hvor en komplementar søger at gøre et regreskrav gældende over for selskabet, gøre samtlige af de indsigelser gældende kommanditselskabet eventuelt havde over for fælleskreditor. Dette betyder, at en komplementar, der ikke har undersøgt kravet eller har overset en indsigelse, kan risikere at lide tabet selv. Dette kan i nogle tilfælde reddes, hvis komplementaren kan kræve erstatning hos den fælles kreditor, der har modtaget betalingen.¹⁶³

Hvis der er flere komplementarer i kommanditselskabet, har disse også regreskrav over for hinanden, hvis ikke selskabet kan dække fordringen indfriet af en given komplementar. Dette regreskrav er mindre end det regreskrav, der kan gøres gældende overfor selskabet, da der her skal tages højde for komplementarens andel af tabet, der tilkommer selv samme komplementar.¹⁶⁴

Regreskravet mod komplementarerne er subsidiært, i forhold til regreskravet mod selskabet. Dette betyder, at kravet først skal rejses over for selskabet, og hvis dette ikke har indfriet kravet inden for rimelig tid, kan kravet rejses mod de individuelle komplementarer. Det må derfor antages, at ifølge GBL § 2, stk. 2¹⁶⁵, der siger:

Har en af dem betalt gælden, kan han afkræve hver enkelt af medskyldnerne hans del. Hvis en af medskyldnerne åbenbart ikke kan betale eller hans opholdssted er ubekendt, må de andre udrede

¹⁶² Dansk selskabsret 3, side 525.

¹⁶³ Dansk selskabsret 3, side 525 +526.

¹⁶⁴ Dansk selskabsret 3, side 528.

¹⁶⁵ Dansk selskabsret 3, side 528.

hver sin del af, hvad han ikke har betalt. Det samme gælder, hvis han ikke har betalt sin del inden 14 dage, efter at krav herom er fremsat eller på betryggende måde afsendt til ham.

Der er en anden regel, der gælder i sammenhæng med denne, og det er reglen om refusionskrav, hvilket dette falder ind under. Det medvirker, at en komplementar ikke kan gøre kravet gældende over for de andre komplementarer, så længe selskabet består. Dette vil bryde med reglen om, at komplementarer ikke har pligt til at foretage yderligere indskud i kommanditselskabet.¹⁶⁶

9.3 Ind og udtræden af komplementarer og kommanditister

Ind og udtræden af deltagere i kommanditselskaber kan forekomme af mange årsager, men hæftelsen i forbindelse med ind og udtræden, er som udgangspunkt den samme, hvis ikke der bliver aftalt andet mellem parterne, og dette ikke skader tredjemand. I afsnittet her vil vi først se på, hvad der kan skyldes forskellige ophørsgrunde, hvorefter vi vil se på konsekvenserne i forhold til hæftelsen i forbindelse med ind og udtræden for kommanditister, henholdsvis komplementarer.

9.3.1 Ophørsgrunde

Der findes som udgangspunkt 3 hovedgrupper af ophørsgrunde for selskaber. Disse er funktionelle ophørsgrunde, objektive ophørsgrunde og subjektive ophørsgrunde.

Funktionelle ophørsgrunde er, når selskabet ikke længere overholder de præceptive regler for den valgte selskabsform. For eksempel, hvis et interessentskab ikke længere har 2 interessenter, eller et kommanditselskab ikke længere har mindst en komplementar og mindst en kommanditist. I sådanne tilfælde vil selskabet blive opløst ved konfusion. Det kan ligeledes skyldes, at selskabet ikke længere er erhvervsdrivende, eller at stiftelsen af selskabet er ugyldig.^{167 168}

Hvis der konstateres en funktionel ophørsgrund, opløses selskabet øjeblikkeligt og eo ipso, hvilket vil sige umiddelbart og automatisk, uden der er behov for fremsættelse af en begæring.¹⁶⁹

En objektiv ophørsgrund foreligger, når en af deltagerne har retskrav på, at der gennemføres en opløsning af selskabet. Dette foreligger ofte, når de i vedtægterne foreskrevne betingelser for opløsning er opfyldt, eller såfremt der består en pligt til opløsning af selskabet begrundet i vedtægterne. Dette kan for eksempel være tilfældet i forbindelse med væsentlig misligholdelse af en

¹⁶⁶ Dansk selskabsret 3, side 529 note 149.

¹⁶⁷ Dansk selskabsret 3, side 689 + 690.

¹⁶⁸ Interessentskaber, side 57.

¹⁶⁹ Dansk selskabsret 3, side 690.

af deltagernes forpligtelse, eller hvis selskabets formål ikke længere kan opfyldes. Som alternativ til opløsning, kan der efter omstændighederne gennemføres udelukkelse af en eller flere deltagere, der var årsag til den objektive ophørsgrund.^{170 171}

Hvis der konstateres en objektiv ophørsgrund, opløses selskabet med virkning fra det tidspunkt, hvor ophørsgrunden er indtrådt. Ved væsentlig misligholdelse er dette tidspunkt, hvor deltageren har begæret opløsning efter henvisning hertil. Se her UfR 1915.148H, hvor opløsningen skete med tilbagevirkende kraft.

En subjektiv ophørsgrund foreligger, når en deltager ikke længere ønsker at være i selskabet, og her afleverer en ensidig erklæring til de øvrige deltagere med krav om opløsning af selskabet uden en objektiv ophørsgrund. Dette kan ske ved aflevering af en erklæring vedrørende samarbejdets umulighed, eller at en deltager opløser selskabet med sædvanligt varsel. Dette er typisk vedtægtsbestemt, der behøver ikke foreligge nogen begrundelse og opgørelsen sker på dagen for det udløbende opsigelsesvarsel. Se her UfR 1868.252H.¹⁷² Der er i disse tilfælde ikke krav om, at selskabet ophører, men at deltageren der opsiger udtræder, derfor kan de resterende deltagere godt videreføre selskabet.¹⁷³

9.3.2 Kommanditisten

En kommanditist har mulighed for at sælge sin kommanditanpart, da kommanditanparter på mange måder minder om normale anparter eller aktier. Da kommanditistens eneste funktion normalt kun er at tilføre kapital til selskabet og hæfte for en eventuel resthæftelse, er den eneste måde en sådan transaktion kan stoppes på fra komplementarens side, ved manglende kreditværdighed hos køberen.¹⁷⁴ Det er dog ikke muligt for komplementaren at stoppe et salg af kommanditanparter, hvis der ikke er en resthæftelse tilbage i anparterne.

Dette betyder ligeledes at særkreditorer kan søge fyldestgørelse i kommanditanparten, jf. UfR 1993.941V.

¹⁷⁰ Dansk selskabsret 3, side 690.

¹⁷¹ Interessentskaber, side 57 + 58.

¹⁷² Dansk selskabsret 3, side 691 + 705.

¹⁷³ Interessentskaber, side 58 + 59.

¹⁷⁴ Selskabsformerne, side 189.

9.3.2.1 Sælger

Ved udtrædelse fra et kommanditselskab, hvor kommanditanparten stadig har resthæftelse tilknyttet, hæfter sælger stadig for kreditorer stiftet før dennes udtræden, men en accept af selskabsdeltagerne af den nye erhverver, som ny skyldner, frigør sælger for hæftelsen over for selskabet. Hvis sælger skal frigøres for resthæftelsen fra kreditorerne, kræver dette samtykke fra kreditorerne.¹⁷⁵

Ved tvangssalg af kommanditanparter grundet manglende indbetaling af resthæftelse, frigøres sælger ikke fra resthæftelsen, dette kan ses i UfR 2002.510H.

9.3.2.2 Køber

Ved indtrædelse som kommanditist hæfter køber for gæld stiftet efter dennes indtræden. Ved godkendelse af køberen hæfter denne også for eksisterende gæld over for selskabet.

Mulighed for at opnå frigørelse for hæftelsen ved indtræden i et kommanditselskab forekommer ofte, hvis køber er blevet vildledt i forbindelse med købet. Det typisk påberåbte er aftalelovens § 30 som siger:

En viljeserklæring er ikke bindende for afgiveren, hvis den, til hvem erklæringen er afgivet, har fremkaldt den ved svig eller har indset eller burde indse, at den var fremkaldt ved svig fra tredjemands side.

*Stk. 2. Har den, til hvem erklæringen er afgivet, svigagtigt givet urigtige oplysninger om omstændigheder, som kan antages at være af betydning for erklæringen, eller gjort sig skyldig i svigagtig fortælse af sådanne omstændigheder, anses erklæringen for at være fremkaldt ved den således udviste svig, medmindre det gøres antageligt, at denne ikke har indvirket på erklæringen.*¹⁷⁶

En anden lov benyttet til dette formål ses i UFR 1999.1120Ø, der prøvede at gøre lov om visse forbrugeraftaler gældende, men faldt til passivitet fra kommanditistens side, hvorfor kravet om frigørelse ikke kunne gøres gældende. Hvis vi ser på UfR 2004.1381V udviste køber ikke passivitet, hvorfor forbrugeren (køber) var frifundet, også her på baggrund af lov om visse forbrugeraftaler.¹⁷⁷

¹⁷⁵ Selskabsformerne side 190.

¹⁷⁶ Aftalelovens § 4.

¹⁷⁷ Selskabsformerne, side 191.

9.3.3 Komplementaren

Komplementarerne hæfter i samme stil som interessenter ved ind og udtrædelse af kommanditselskabet.¹⁷⁸

9.3.3.1 Udtrædelse

Komplementarer, der udtræder fra selskabet, hæfter derfor som udgangspunkt stadig for selskabets gæld, der bestod på udtrædelsestidspunktet, efter denne er udtrådt. Dette er tilfældet, da gælden blev stiftet, mens komplementaren stadig var komplementar i selskabet, og kreditorerne derfor havde en retmæssig forventning om, at komplementaren hæftede. Hvis en kreditor derfor leverer varer, inden denne har fået besked om, at den pågældende komplementar er udtrådt, hæfter denne for leverancen, mens hvis en kreditor har indgået en aftale om levering, og inden leveringen finder sted får besked om komplementarens udtræden, er der meget der taler for, at komplementaren ikke kan pålægges at hæfte for denne gæld.¹⁷⁹

Hvis vi ser på UfR 1939.1046H illustreres dette klart.

UfR 1939.1046H:

Bygningsforhold II – Interessentskab II. *To Murermestre A og B, der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet akcepteret Tilbud paa et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om Ophævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen, og medunderskrives af A, men uden Rettigheder eller Forpligtelser for A i det indbyrdes Forhold. Da A ikke havde givet L, som i Tiden April-Juli 1937 havde leveret en Del Byggematerialer til Lyngbyvej-Arbejdet, en klar Meddelelse om, at Kompagniskabet var ophørt, maatte han hæfte overfor L, der fandtes at have haft Føje til at gaa ud fra, at Leverancerne skete paa begge Entreprenørers Vegne. At Regningerne af L var blevet udstedt til B alene, og at nogle Veksler vedrørende Leverancerne var blevet akcepteret af B alene, kunde e. O. ikke medføre andet Resultat. (Dissens)*

I sagen ses det klart, at da leverandøren ikke havde fået kendskab til, at A var udtrådt af samarbejdet, hæfter A stadig som om han var med i samarbejdet. Det er derfor vigtigt, at deltageren,

¹⁷⁸ Selskabsformerne, side 189.

¹⁷⁹ Dansk selskabsret 3, side 776.

der udtræder fra selskabet/samarbejdet, giver besked til samtlige løbende forretningsforbindelser, så disse er klar over, at deltageren ikke længere hæfter for fremtidige aftaler.

Gælden, der består på tidspunktet for udtræden til løbende forretningsforbindelse, bliver afregnet først i de fremtidige betalinger til denne forretningsforbindelse. Dette betyder, at de resterende deltagere i selskabet ikke kan gemme gammel gæld og holde denne over hovedet på den udtrædende senere.¹⁸⁰

9.3.3.1 Indtrædelse

Indtrædende komplementarer hæfter som udgangspunkt kun for den efter indtrædelsestidspunktet opståede gæld. Dette gælder alle forpligtelser stiftet før komplementarens indtrædelse, også selvom forfaldstidspunktet ligger efter dennes indtræden. Men det kan aftales, at den indtrædende komplementar hæfter for hele gælden i selskabet. Denne hæftelse vil i så fald blive indirekte, da det kun er de andre komplementarer, der kan tillægge kreditorerne et krav mod den indtrædende komplementar.¹⁸¹

¹⁸⁰ Dansk selskabsret 3, side 777.

¹⁸¹ Interessentskaber, side 37.

10. Aftalefrihed i kommanditselskabet

Kommanditselskabet er som følge af sin kategorisering, som et personselskab, underlagt stor grad af aftalefrihed. Da dette emne er, hvor en stor del af vægten i denne kandidatafhandling lægges, vil dette afsnit blive brugt til at give en grundig gennemgang af nogle af de områder inden for aftalefriheden, som vi mener er vigtigst at fremhæve, og er derfor ikke en udtømmende gennemgang heraf.

10.1 Forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser

Når vi taler aftalefrihed i kommanditselskaber, er det vigtigt først at fastslå, at disse ligesom interessentskaber er omfattet af lighedsgrundsætningen “ligestilling i enhver retlig henseende, der vedrører de forpligtelser og beføjelser, som er knyttet til deltagerne i selskabet” Denne sætning omhandler komplementarerne i kommanditselskabet, hvor en mere rammende beskrivelse i forhold til kommanditisterne kan findes i KSL § 45, der siger: *“I kapital selskaber har alle kapitalandele lige ret i selskabet. Vedtægterne kan dog bestemme, at der skal være forskellige kapitalklasser. I så fald skal vedtægterne angive de forskelle, der knytter sig til den enkelte klasse af kapitalandele, og størrelsen af den enkelte klasse.”*¹⁸² Kort sagt er der ingen, der er omfattet af andre regler, med mindre dette er aftalt i vedtægterne.

Hvis et kommanditselskab er stiftet efter den 1. juni 1996, skal komplementaren have forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser, jf. LEV § 2, stk. 2, 2. pkt. Det er derfor interessant at se på, hvor grænserne går for, hvor mange eller hvor store forvaltningsmæssige beføjelser komplementarerne skal have, samt hvilke beføjelser kommanditisterne skal have.

I dette afsnit vil vi først se på, hvilke forvaltningsmæssige beføjelser komplementarer henholdsvis kommanditister skal have, og herunder hvad deltagerne kan og ikke kan aftale sig ud af, samt hvilken betydning dette har, hvis kommanditselskabet er stiftet før 1. juni 1996, og reglerne er overholdt for benyttelse af de lempeligere regler.

Hernæst vil vi se på, hvilke økonomiske beføjelser komplementarer henholdsvis kommanditister skal have, og hvor grænserne for disse økonomiske beføjelser ligger.

¹⁸² Dansk selskabsret 3, side 581.

10.2 Forvaltningsmæssige beføjelser

Forvaltningsmæssige beføjelser omfatter en række beføjelser. Blandt andet disponering af selskabets resurser, deltagelse i selskabets ledelse, vetoret overfor visse beslutninger og dispositioner i selskabet, retten til deltagelse på generalforsamlingen og retten til at tegne selskabet. Vi vil i det kommende afsnit komme ind på de forvaltningsmæssige beføjelser, vi mener er vigtigst i forståelsen af brugbarheden af kommanditselskabet. Disse beføjelser vil som udgangspunkt alle tilkomme komplementarerne i selskabet. Til disse beføjelser følger en række pligter, som vi gennemgår efterfølgende. Disse pligter er hovedsagelig deklatoriske.

10.2.1 Kommanditisten

I forhold til de forvaltningsmæssige beføjelser er det i kommanditselskabet, komplementaren der ifølge deklatoriske regler indtager den dominerende stilling frem for kommanditisterne. Dette er traditionelt begrundet i den personlige hæftelse. Komplementaren varetager dermed, som udgangspunkt både anliggender internt i selskabet samt repræsentere selskabet udadtil. Kommanditisterne har derfor, som udgangspunkt ingen indflydelse på den daglige drift, ligesom disse ej heller har vetoret overfor beslutninger truffet af komplementaren/komplementarerne.¹⁸³

Kommanditistens samtykke kræves kun i situationer, der går ind og påvirker kommanditisten negativt, eller der strider mod selskabskontraktens/vedtægternes ordlyd, eller forudsætningerne, der ligger til grund for parternes forudsætninger, ved aftalens indgåelse. Den bedste måde at sammenligne forholdet mellem kommanditister og komplementarer er, at hvis dette var et aktieselskab, har komplementaren samme kontrol over selskabet, som både direktionen og bestyrelsen, hvis ikke andet er aftalt.¹⁸⁴

Disse deklatoriske regler gælder også, selvom der er tale om kommanditselskaber, hvor komplementaren er et selskab med begrænset hæftelse, på trods af at risikoen for både kommanditisterne og komplementaren kunne syntes den samme her.¹⁸⁵

¹⁸³ Selskabsformerne, side 179.

¹⁸⁴ Selskabsformerne, side 179.

¹⁸⁵ Selskabsformerne, side 179.

10.2.2 Komplementaren

Når de forvaltningsmæssige beføjelser undersøges for komplementarer, er en af de vigtigste beføjelser, muligheden for at nedlægge veto, som er kort beskrevet i afsnit 6.6. I følgende afsnit vil vi gå i dybden med vetoretten og dennes minimums omfang.

10.2.2.1 Vetoretten for komplementarer

Vetoretten hos komplementarer minder på mange måder om vetoretten hos interessenterne i et interessentskab, og har rod i den personlige hæftelse. Vetoretten skaber ligesom i interessentskaber, hvis der er mere end en komplementar, et dilemma. Dette dilemma består af retten fra komplementarernes side, til at blokere ledelsens beslutninger, for at kunne sikre sig selv, og på den anden side, at få kommanditselskabets ledelse til at fungere effektivt. Hvis der er for mange komplementarer, der ofte udnytter deres veto, kan selskabet blive handlingslammet. Dette kan ende med at skabe større problemer for selskabet, end hvis denne veto blev begrænset.¹⁸⁶ Det er derfor vigtigt, at deltagerne ved stiftelsen eller hvis nye komplementarer indtræder, at lave klare aftaler om omfanget af vetoretten.

10.2.2.1.1 Hvem har vetoet?

Alle komplementarer har som udgangspunkt vetoet overfor ledelsesbeslutninger i kommanditselskabet, men hvis en komplementar udtræder eller bliver udelukket, forsvinder denne veto i takt med udtrædelsen.¹⁸⁷ Dette hænger sammen med hæftelsen, da vetoretten er begrundet i den personlige hæftelse og denne stopper ved udtræden eller udelukkelse. Som beskrevet i afsnit 9.3.3.1, forsvinder vetoretten med hæftelsen for fremtidige beslutninger.

10.2.2.1.2 Vetoet kræver forvaltningsret.

En komplementar kan nedlægge veto mod en konkret disposition, der er påtænkt, eller besluttet af personer med kompetence hertil, men som endnu ikke er gennemført. Det kræver dog, at komplementaren selv har forvaltningsret på området, hvis komplementaren har fået fjernet forvaltningsretten i vedtægterne, eller der er oprettet et ledelsesorgan, der tager sig af den konkrete disposition, kan komplementaren ikke nedlægge veto for at stoppe denne disposition. Den eneste måde, hvorpå en komplementar i dette tilfælde kan stoppe dispositionen, er ved at indkalde til en

¹⁸⁶ Dansk selskabsret 3 side 366.

¹⁸⁷ Dansk selskabsret 3, side 411 + 412.

generalforsamling for at tage dispositionen op, hvis kommanditselskabet er udstyret med et generalforsamlingsorgan.^{188 189}

10.2.2.1.3 Begrundelsen for et veto

Der skal som gældende hovedregel ikke forklares, hvorfor en komplementar nedlægger veto overfor en beslutning eller disposition. Men hvis der nedlægges veto uden saglig grund for beslutninger, der er vigtige for selskabets overskud eller måske overlevelse, kan komplementaren blive erstatningspligtig overfor selskabet.¹⁹⁰

10.2.2.1.4 Vetorettens omfang

Et nedlagt veto kan være konkret, som eksempelvis forbud mod at sælge på kredit til en kunde, eller køb af en bestemt fordring fra en virksomhed. En anden form for veto ses i et mere generelt veto, det kan være veto mod at investere likviditeten i selskabet i obligationer under en vis rating, eller i aktier i våbenfabrikanter. Der er skarpe krav til, hvad der kan og ikke kan nedlægges veto mod. Komplementarer kan ikke nedlægge generelle vetoer mod ikke på forhånd identificerbare dispositioner, eller mod dispositioner uden dennes involvering. Ej heller kan en komplementar nedlægge veto mod andre komplementarers ret til at udøve deres forvaltningsret.¹⁹¹

10.2.2.1.5 Vetoretten i særlige situationer

Vi har i afsnit 6.6 gennemgået konsekvenserne af vetoretten i tilfælde, hvor selskabet er i økonomiske problemer og benyttet UfR 1923.321H til at fastslå, at det er muligt at nedlægge et generelt veto mod yderligere dispositioner, uden tilladelse fra den eneste personligt hæftende deltager med chance for at rede selskabet.

Vi har ligeledes gennemgået konsekvensen af brud på et nedlagt veto i afsnit 6.6 ved UfR 1979.312H, der illustrerer, hvordan et sådant brud gør deltageren skyldig i væsentlig misligholdelse og dermed potentiel udelukkelse fra selskabet.

Der er visse andre situationer, hvor vetoretten gælder, i tilfælde hvor flertalsbeslutninger er udelukket. Dette er ved beslutninger, der rammer komplementaren direkte eller ved større beslutninger. Der kan ikke kræves yderligere kapitalindskud fra komplementarerne, dette uddyber

¹⁸⁸ Dansk selskabsret 3, side 412+413.

¹⁸⁹ Selskabsformerne, side 179 +180.

¹⁹⁰ Dansk selskabsret 3, side 413.

¹⁹¹ Dansk selskabsret 3, side 413.

vi i afsnit 10.3.6. Det er heller ikke muligt at tilføje yderligere arbejdsforpligtelser på komplementarerne, uden deres godkendelse¹⁹². Vi kommer mere ind på arbejdsforpligtelser i afsnit 10.2.9.1.

De større beslutninger, hvor vetoretten kan benyttes er ved beslutninger, der ligger uden for selskabets formål, eller beslutninger af usædvanlig art eller stort omfang.¹⁹³ Begge beslutningstyper bliver uddybet i nedenstående afsnit 10.2.3.1.1.

10.2.2.1.6 Begrænsninger i vetorettens omfang.

Hvis der forekommer en eller flere ledelsesorganer, kan det i vedtægterne være bestemt, at komplementarerne mister deres veto i forbindelse med ledelsesorganernes forvaltningsbeføjelser, således disse kan agere uden indflydelse fra en komplementar, samt at komplementaren ej heller kan begrænse deres forvaltningsret, ved nedlæggelse af et veto. Dette er ikke et krav ved indførelse af ledelsesorganer, men kan være med til at få disse til at fungere efter intentionen.^{194 195}

Hvis en komplementar en gang har sagt ja til et forslag, hvor denne er blevet anmodet om svar, kan dette svar ikke ændres, medmindre der er sket væsentlige ændringer til den oprindelige disposition. Dette skyldes blandt andet den indbyrdes loyalitetspligt, der bevirker at komplementarer skal svare inden for rimelig tid, hvis disse bliver anmodet om at tage stilling til et konkret spørgsmål.¹⁹⁶ Dette illustreres bedst i **UfR 1923.262H**:

(Interessentskab I) *En Sæbefabrik sluttede Overenskomst med en Del andre Forretninger om paa visse Vilkaar at oprette en fælles Oliefabrik under Form af et Aktieselskab. Paa en senere afholdt Generalforsamling i dette foresloges visse Ændringer i Overenskomsten, hvilke ifølge Generalforsamlingsprotokollen vedtoges enstemmigt, dog at Sæbefabrikkens Repræsentant tog Forbehold. Dette Forbehold syntes dog ikke senere opretholdt. Efter at Sæbefabrikken var traadt i Likvidation, nægtede den at anerkende Ændringerne, men fik ej Medhold, bl a under Henvisning til, at Oliemøllen var et Fællesforetagende, og at Sæbefabrikken som en af Interessenterne maatte have en stærk Pligt til klart og tydeligt at tage Stilling til de Beslutninger, der fattedes paa de Generalforsamlinger og Møder, som vedrørte dette Fællesforetagende.*

¹⁹² Dansk selskabsret 3, side 392.

¹⁹³ Dansk selskabsret 3, side 392.

¹⁹⁴ Dansk selskabsret 3, side 415 + 416.

¹⁹⁵ Selskabsformerne, side 104.

¹⁹⁶ Dansk selskabsret 3, side 416.

I denne dom ses det tydeligt, at deltageren ikke kan tage forbehold, når disse er anmodet direkte om et svar, hvorfor sæbefabrikken ikke fik medhold, da denne ikke havde overholdt sin pligt til at tage stilling til beslutninger på generalforsamlingen, eller tilsvarende møder vedrørende foretagendet.

Hvis vi ser på mere konkrete ting, der ikke kan nægtes ved benyttelse af veto retten, er indsigt i selskabets finanser for personligt hæftende deltagere en af dem.¹⁹⁷ Den anden er betaling af forfaldne fordringer, da forvaltningsberettigede komplementarer er forpligtet til at overholde alle de forpligtelser kommanditselskabet har.^{198 199}

10.2.3 Forvaltningsret

10.2.3.1 Samforvaltning eller særforvaltning

Når vi snakker om kommanditselskaber er det muligt, at der kun er en komplementar. I disse tilfælde er dette spørgsmål ikke relevant, da denne som udgangspunkt vil have forvaltningsretten. I tilfælde, hvor der er flere komplementarer, er det relevant at se på om disse, som udgangspunkt alle, skal være enige om dispositioner eller om de har individuel forvaltningsret.

Vi kender samforvaltning og særforvaltning fra interessentskaber, men begreberne er også relevante at tage et kort blik på, når vi snakker forvaltning af kommanditselskaber.

Samforvaltning og særforvaltning omfatter to forskellige forvaltningsmetoder. Samforvaltning kræver, at alle deltagere er enige om alle beslutninger, og at beslutninger bliver taget i enighed, mens særforvaltning giver de enkelte deltagere mulighed for at foretage dispositioner for selskabet på egen hånd.²⁰⁰

Hvis vi ser på **UfR 1932.435.H:**

Interessentskab I - En Overenskomst, hvorefter A skulde financiere Udnyttelsen af en Opfindelse til et System af Signallamper mod Andel i Udbyttet, antoges ikke at gøre A til ansvarlig og medbestemmende Interessent, hvorimod han havde Krav paa Regnskab og paa at holdes underrettet om foretagne Dispositioner og indgaaede Kontrakter.

¹⁹⁷ Dansk selskabsret 3, side 417.

¹⁹⁸ Selskabsformerne, side 105.

¹⁹⁹ Dansk selskabsret 3, side 417.

²⁰⁰ Dansk selskabsret 3, side 401.

Denne dom benytter Sindballe i Dansk Selskabsret I (2. udg. 1936) s. 83²⁰¹ til at snakke om interessenternes forvaltningsmæssige beføjelser. Dette virker underligt, givet at dommen som udgangspunkt ikke omhandler et interessentskab, men derimod et selskab med en personligt hæftende deltager og en investor. Sindballe siger bl.a., at dommen danner grundlag for at samforvaltning er det deklaratoriske udgangspunkt for interessentskaber²⁰², men der er ingen indikationer i denne dom, på at dette skulle være tilfældet.

Det spændende ved denne dom er, som vi ser det, de beføjelser den investerende part får adgang til, da dette kan give en indikation af, hvad kommanditisterne skal have adgang til i forbindelse med investering i kommanditselskabet. I dommen får investor adgang til regnskabet for virksomheden, samt en underretning om foretagende dispositioner. Årsagen til begge dele findes i selskabskontrakten, men indsigten i regnskabet skyldes umiddelbart betalingen af de aftalte 10 %, samt tilbagebetalingen af indskuddet. Da en almindelig betaling til kommanditister af overskud regnes som en procentsats, ville det give mening, at disse også får adgang til regnskabet.

Da antagelsen om samforvaltning på baggrund af bl.a. UfR 1932.435H, ikke syntes at kunne opretholdes, er der sket et skift i litteraturen mod særforvaltning. Dette medfører, at de personligt hæftende deltagere har visse forvaltningsmæssige beføjelser og pligter selv. Heriblandt retten til at foretage dispositioner af sædvanlig karakter, eller af mindre betydning for virksomheden samt retten og pligten til at foretage dispositioner til at afværge truende skade for selskabet.²⁰³

Personligt hæftende selskabsdeltagere har ligeledes en pligt til at foretage dispositioner, som er lovgivningsmæssigt påkrævet i forhold til selskabet, men har også retten til at foretage dispositioner efter aftale, hvis disse falder ind under den personligt hæftende deltagers særforvaltningsret.²⁰⁴

Oprindeligt har vi i dansk ret også haft særforvaltning, som kan ses i **JU 1860.911LOHS**, der omhandler et interessentskab, hvor 2 ud af 3 interessenter foretager en disposition om forsikring, som den tredje ikke vil betale for. Dette bliver den tredje interessent dømt til at skulle.²⁰⁵

²⁰¹ Dansk selskabsret 3, side 401 note 60.

²⁰² Dansk selskabsret 3, side 401.

²⁰³ Dansk selskabsret 3, side 402.

²⁰⁴ Selskabsformerne, side 106+107.

²⁰⁵ Dansk selskabsret 3, side 403. Fuldt resume af dommen kan læses i Dansk selskabsret 3 på side 403.

Da vi ikke har fundet tegn på, at denne praksis er ændret, må det konkluderes, at vi i Danmark stadig, som deklaratorisk regel, som udgangspunkt har særforvaltning blandt personligt hæftende deltagere i erhvervsvirksomheder, hvor der ikke er lavet aftale og er et særskilt ledelsesorgan.

10.2.3.1.1 Undtagelser til reglen om særforvaltning

Der er flere steder, hvor reglerne om særforvaltning hos de enkelte komplementarer ikke kan anvendes. Dette omfatter blandt andet steder, hvor en anden komplementar har nedlagt veto mod den konkrete disposition, eller hvor dispositionen ligger uden for selskabets sigte eller formål.²⁰⁶

Der kan også være tilfælde, hvor det i vedtægterne er bestemt, at visse komplementarer ikke har forvaltningsret på specifikke områder. I disse tilfælde kan den enkelte komplementar ikke lave dispositioner på området. I en sådan situation, skal det dog bemærkes, at en sådan bestemmelse i stil med andre vedtægtsbestemmelser kan fraviges ved stiltiende aftale²⁰⁷, som det ses i **UfR**

1939.1119SH:

Interessentskab II - A, som siden 1924 sammen med B havde drevet et ansvarligt Firma F, der ifølge Anmeldelsen til Handelsregistret drev Handel med Frø og tegnedes af begge Interessenter i Forening, ud-traadte af F pr. 1. Juli 1938, og den 7. Nov. s. A. standsede B, der videreførte F, sine Betalinger, bl. a. som Følge af Tab ved forskellige Leveringskontrakter om Frø, som B før A's Udtræden af F uden A's Vidende havde afsluttet i F's Navn. A ansaas overfor en Køber K i Hh. t. en saadan Kontrakt ansvarlig for Handlens Opfyldelse, idet B uanset Interessentskabskontraktens Kompetenceregler faktisk paa egen Haand havde varetaget Virksomhedens daglige Drift, derunder afsluttet Køb og Salg, og idet K ikke havde haft Grund til at anse Leveringskontrakten for en usædvanlig Disposition.

Her ses det tydeligt, at hvis dispositioner i længere tid har været foretaget af en i dette tilfælde interessent, kan den anden ikke pludselig påpege, at denne ikke havde retten til at foretage sådanne dispositioner.

Hindringer i brugen af forvaltningsret ved vedtægtsbestemmelse, kan også fraviges i tilfælde som nævnt i afsnit 10.2.2.1, hvor det er lovkrav eller for at undgå en truende skade på selskabet.²⁰⁸

²⁰⁶ Dansk selskabsret 3, side 404-406.

²⁰⁷ Dansk selskabsret 3, side 405+406.

²⁰⁸ Dansk selskabsret 3, side 406.

Særforvaltningsretten bliver indskrænket ved beslutninger af en vis størrelse eller i tilfælde, hvor en disposition er usædvanlig. Dette kan ligeledes ses i kapitalselskaber, hvor KSL § 117 siger, at disse dispositioner eller beslutninger skal tages på bestyrelsesniveau. I kommanditselskaber uden ledelsesorganer, betyder dette samtlige forvaltningsretlige komplementarer. Disse store eller usædvanlige beslutninger omhandler f.eks. likvidering af selskabet, ændring af formål eller salg/ophør af brugsretten af selskabets væsentligste/største aktiver.

10.2.4 Tegningsretten

Tegningsretten kan på mange måde sammenlignes med en fuldmagt. Forskellen ligger i, at en fuldmagt kun binder fuldmagtsgiveren, hvor en tegningsret binder selskabet, og kan dermed omfatte flere individer. Tegningsretter i kommanditselskaber ligger som udgangspunkt hos komplementarerne, men kan komme til at omfatte kommanditister, hvis disse har en stillingsfuldmagt, eller bliver tildelt en fuldmagt.^{209 210}

10.2.4.1 Registreringspligtige kommanditselskaber

Hvis kommanditselskabet er registreringspligtigt, se afsnit 3.3, gælder der regler om registrering af tegningsberettigede personer i selskabet. Hvis dette er tilfældet, kan selskabet støtte ret på de offentliggjorte oplysninger, selvom tredjemand ikke var klar over disse.²¹¹ Dette ses i LEV § 15, stk. 2 der siger:

Stk. 2. Oplysninger, der er offentliggjort i it-systemet, anses for at være kommet til tredjemands kundskab. 1. pkt. finder dog ikke anvendelse på dispositioner, der er foretaget senest den 16. dag efter offentliggørelsen, såfremt det bevises, at tredjemand ikke kunne have haft kendskab til det offentliggjorte forhold.

LEV § 15, stk. 2 stemmer også overens med ældre retspraksis. Det kan blandt andet ses i UfR 1916.521SH, at hvis ikke en sådan registrering er sket, kan dette ikke gøres gældende over for tredjemand.

²⁰⁹ Dansk selskabsret 3, side 424+425.

²¹⁰ Selskabsformerne, side 185+186 og 126+127.

²¹¹ Dansk selskabsret 3, side 429+430.

10.2.4.2 Ikke registreringspligtige kommanditselskaber.

Hvis ikke kommanditselskabet er registreringspligtigt, har alle komplementarerne som udfyldende regel tegningsret for selskabet. Dette bevirker, at alle komplementarerne kan indgå retshandler på selskabets vegne. Dette begrundes både i Dansk selskabsret 3²¹² og Selskabsformerne²¹³ med, at før firmaloven af 1889, var dette gældende ret. Denne gældende ret blev så lovfæstet i firmaloven af 1889, selvom firmaloven af 1889 blev erstattet af LEV pr. 1.1.1995 og LEV ikke indeholder denne formulering der gør dette lovpligtig. Den gældende ret falder derfor tilbage til udgangspunktet, som før indførelsen af firmaloven. Begge bøger antager, at dette i dag er gældende ret for interessenter og dermed indirekte for komplementarer, hvilket der også er meget, der taler for. Det eneste vi har kunne finde, som taler for noget andet, er ved registreringen af et kommanditselskab, hvor Erhvervsstyrelsen anfører følgende:

Hvis ikke alle komplementarer er selskaber, skal du registrere

- *navn på kommanditselskabet*
- *kommanditselskabets adresse og øvrige kontaktoplysninger*
- *navne og adresser på kommanditselskabets ejere*
- *afslutning af kommanditselskabets regnskabsår.*

Dokumentation, hvis ikke alle komplementarer er selskaber

*Du skal vedhæfte vedtægter.*²¹⁴

Det ses, at vedtægterne for ikke registreringspligtige kommanditselskaber skal offentliggøres, modsat ved interessentskaber, hvor der ikke skal vedhæftes vedtægter eller som det hedder i interessentskaber, interessentskabskontrakten, hvilket der skal i registreringspligtige interessentskaber. Vedtægter skal offentliggøres i både registreringspligtige og ikke registreringspligtige kommanditselskaber. Dette kan tale for, at kommanditselskabet kan stå ret på disse vedtægter over for tredjemand, da de er offentliggjort. Hvis tredjemand skal have adgang til disse vedtægter, kræver dette dog en betaling af et gebyr på 150 kr. Der er ikke krav om, at tegningsberettigede individer i et kommanditselskab skal fremgå af vedtægterne, selvom dette altid vil være en fordel for kommanditselskabet.

²¹² Dansk selskabsret 3, side 432+433.

²¹³ Selskabsformerne, 185+186 + 127-132.

²¹⁴ <https://erhvervsstyrelsen.dk/kommanditselskaber-ks>.

Vores vurdering er, at komplementarer i ikke registreringspligtige kommanditselskaber, har tegningsret for selskabet på baggrund af ovenstående diskussion. Dette betyder, at selskabet kan bindes på baggrund af en aftale, indgået af en enkelt komplementar.

10.2.5 Begrænsninger i tegningsretten.

Når en komplementar har fået tegningsret betyder dette, at denne har ret til at disponere på selskabets vegne og binde selskabet i aftaler med medkontraherende. Denne tegningsret er dog ikke ubegrænset, og både komplementaren og medkontrahenten skal være opmærksom på, at denne tegningsret ikke overskrider sine begrænsninger. I sådanne tilfælde kan aftalen blive annulleret, hvis den givende komplementar har overskredet dennes tegningsret, og medkontrahenten vidste eller burde vide, at dette var tilfældet. Hvis medkontrahenten er i god tro, hænger selskabet på forpligtelsen. Se her UfR 1907.710HDS, hvor en selskabsdeltager kautionerer på selskabets vegne, men hvor medkontrahenten ikke vidste, at dette overskred dennes beføjelser og selskabet derfor ender med at være bundet overfor medkontrahenten.²¹⁵

Der kan internt i kommanditselskaber eller i vedtægterne aftales begrænsninger til tegningsretten. Her er det vigtigt at gøre disse klare for ens medkontrahenter, da disse interne begrænsninger ikke gælder overfor medkontrahenter, hvis ikke disse er klar over, at begrænsningerne findes.²¹⁶ En almindelig begrænsning, der ofte skrives ind i vedtægterne og sikrer, at en enkelt tegningsberettiget ikke alene kan binde selskabet for uønskede dispositioner, er en regel om, at der altid skal være mindst to tegningsberettigede, der skal godkende dispositioner.

En tegningsberettiget kan ej heller lave aftaler, der ændrer de interne forhold i selskabet, som at godkende nye kommanditister eller komplementarer, eller aftaler der rykker på overskudsfordelingen i selskabet.²¹⁷

Så alt i alt er det vigtigt, at den tegningsberettigede kun disponerer inden for dennes kompetenceområde, der hvor det er acceptabelt for den tegningsberettigede at handle. Så længe dette er tilfældet, er aftalen eller dispositionen bindende overfor selskabet.²¹⁸ Dette gælder også, selvom det er sket uden de andre tegningsberettigedes viden, hvis dette er sket over en længere årrække som i UfR 1939.1119SH.

²¹⁵ Dansk selskabsret 3, side 433-436.

²¹⁶ Dansk selskabsret 3, side 436+437.

²¹⁷ Dansk selskabsret 3, side 436.

²¹⁸ Dansk selskabsret 3, side 437.

10.2.6 Ledelsesorgan

Der er som udgangspunkt intet krav om, at der skal etableres et ledelsesorgan i et kommanditselskab. Hvis ikke et sådant er etableret, er det som nævnt oven for komplementaren eller komplementarerne, der indtager den ledende rolle i selskabet. Hvis der kun er en, er det denne, der indtager den ledende rolle i selskabet, mens hvis der er flere har de alle en ledelsesret og pligt.

Forvaltningsretten i kommanditselskaber afhænger blandt andet af, om selskabet har etableret et særligt ledelsesorgan. Hvis der er etableret et eller flere ledelsesorganer, f.eks. en daglig ledelse og en bestyrelse, påvirker det den position komplementaren eller komplementarerne, som udgangspunkt indtager. Hvis der er et ledelsesorgan, bortfalder de dele af forvaltningsretten fra de områder ledelsesorganet varetager, for de enkelte komplementarer, medmindre disse indgår i dette ledelsesorgan.

Kommanditisterne har, som tidligere nævnt ingen forvaltningsret i kommanditselskabet. Men disse kan i tilfælde, hvor et ledelsesorgan er etableret, få forvaltningsret, hvis de indgår i dette ledelsesorgan.

Hvis der i vedtægterne for et kommanditselskab er fastsat regler, der bevirker, at en bestemt komplementar skal indgå i ledelsesorganet, kan denne komplementar kun fjernes, hvis denne selv giver samtykke hertil, ellers kan ledelsesmedlemmer vælges og fjernes på generalforsamlingen.²¹⁹

10.2.6.1 Interessekonflikter

Der er aftalefrihed i forbindelse med, hvad et ledelsesorgans opgaver indebærer og som det ses i afsnit 10.2.2.1.5, kan komplementarerne kun i begrænset omfang stoppe ledelsens forvaltningsret. Der kan frit vælges, hvor mange der skal indgå i et sådant ledelsesorgan. Den eneste faste regel vedrørende deltagerne i ledelsesorganet er, at disse ikke kan have en interessekonflikt, når de varetager deres forvaltningsret. Hvis dette er tilfældet, skal de undlade at udøve deres forvaltningsret og denne skal overgå til den resterende ledelse eller generalforsamlingen, hvis hele ledelsen er omfattet af interessekonflikten.²²⁰

²¹⁹ Dansk selskabsret 3, side 419

²²⁰ Dansk selskabsret 3, side 417+418.

10.2.7 Generalforsamlingen

Der er ikke pligt til at have en generalforsamling i et kommanditselskab. Hvis dette vælges, skal visse krav overholdes i forbindelse med indkaldelse, og der skal laves klare regler for stemmerettigheder, for henholdsvis kommanditisters andele samt komplementarernes. Det er typisk i kommanditselskaber, der er registreringspligtigt, hvor det giver bedst mening at overdrage mere af kontrollen til kommanditisterne, da komplementarernes personlige hæftelse er symbolsk. Her vil det give god mening at give stemmerettigheder, baseret på makshæftelsen for kommanditisterne og eventuelt selskabskapitalen hos komplementarerne. Opdelingen er deklaratorisk og kan opdeles på mange måder, ofte er disse oprettet med fordele til komplementarerne.²²¹

Kravene til generalforsamlingen er, at der skal holdes generalforsamling mindst en gang om året, og generalforsamlingen skal som minimum redegøre for regnskabet, og svare på spørgsmål herom. Alle kommanditister skal modtage en invitation, ellers skal der rettes henvendelse på den i vedtægterne besluttede måde. Indkaldelsen skal ske i rimelig tid inden generalforsamlingen og kommanditisterne har ret til at opstille forslag, samt stemmeret i forhold til deres andel af selskabet.²²²

10.2.8 Misligholdelse og eksklusion

Vi har i afsnit 9.3.1 beskrevet de forskellige ophørsgrunde. I dette afsnit vil vi komme ind på eksklusion fra kommanditselskabet, grundet væsentlig misligholdelse. Der kan i kommanditselskaber være vedtægtsbestemmelser for, hvornår det er tilladt at ekskludere andre komplementarer fra selskabet, men som overordnet grundregel kræver dette væsentlig misligholdelse. Denne ret er væsentlig, da ophør kan være dyrt, mens eksklusion giver muligheden for at videreføre selskabet, bare uden den eller de givende komplementarer, som skabte problemer i forbindelse med deres væsentlige misligholdelse af deres forpligtelser.²²³

Der findes flere væsentlige misligholdelser komplementarer kan lave, som giver de andre mulighed for eksklusion. Vi har gennem afhandlingen behandlet nogle af dem, men her er en overordnet gennemgang af, hvilke misligholdelser, der kan være årsag til eksklusion.

²²¹ Selskabsformerne, side 179+180.

²²² Selskabsformerne, side 180.

²²³ Dansk selskabsret 3, side 759+760.

Undladelse af indbetaling af indskud, som vedkommende har forpligtet sig til²²⁴, se her f.eks. **UfR 1925.932H**:

(Interessentskab I) En Tømmerhandel var i Begyndelsen af 1921 kommet i økonomiske Vanskeligheder, og den ene af Indehaverne A, der ledede Forretningen, forlangte Indbetaling af sin Medinteressent B til Dækning af Underskudet. Forholdet stilledes dog i Bero, til Status for 1921 forelaa, men da B ogsaa da undlod at dække sin Trediedel ca 16 000 Kr af Underskudet, fandtes A berettiget til at hæve Interessentskabet. At Underskudet senere viste sig at blive noget mindre, fandtes overfor B's Passivitet uden Betydning. Ej heller tillagt afgørende Betydning, at A ikke fuldtud havde indbetalt sin Del af Underskudet.

Det ses tydeligt, at A i dette tilfælde får retten til at ophæve selskabet, grundet B's misligholdelse.

En anden måde at lave en væsentlig misligholdelse på, er ved at benytte selskabets midler til noget andet end selskabets formål. Ligesom brud på nedlagte vetoer, drift af konkurrerende virksomhed, fysiske overgreb, tilsidesættelse af vedtægterne, tilsidesættelse af loyalitetspligten eller kontraktmæssige forpligtelser. Alle er grunde, der definerer en væsentlig misligholdelse.²²⁵

10.2.9 Arbejdspligt og loyalitetspligt

10.2.9.1 Arbejdspligt

Som modsvar til ledelsesretten i kommanditselskabet, har komplementaren/komplementarerne som udgangspunkt ligesom interessenter, en deklaratorisk arbejdspligt i kommanditselskabet. Da denne er deklaratorisk, kan komplementarerne aftale sig fra denne pligt, men hvis der ikke er aftalt andet, forventes det, at der lægges arbejdstid i selskabet. Den forventede arbejdstid er ikke fastsat til en bestemt mængde tid, men varierer alt efter formålet med kommanditselskabet. Kommanditisterne har modsat komplementaren ikke nogen deklaratorisk arbejdsforpligtelse. Dette skyldes, at disse ikke har samme rettigheder og i mange tilfælde sammenlignes med passive investorer i kapitalselskaber.²²⁶

Arbejdsforpligtelsen i kommanditselskabet er fordelt ligeligt mellem komplementarerne. Her må der dog tages udgangspunkt i de forskellige komplementarers forudsætninger og forhold for deltagelse i kommanditselskabet. Arbejdspligten indebærer pligten til at arbejde aktivt, for at

²²⁴ Dansk selskabsret 3, side 731.

²²⁵ Dansk selskabsret 3, side 731-738.

²²⁶ Selskabsformerne, side 182+183.

opfylde formålet med kommanditselskabet. Dette indebærer ikke fuldtidsbeskæftigelse i kommanditselskabet, men i mange liberale kommanditselskaber, vil dette være tilfældet. I de tidligere nævnte skattekommmanditselskaber ville en arbejdspligt ikke være forventet og samtidig umulig at opfylde, da komplementarerne i denne type selskab, vil være et kapitalselskab og dermed en fiktiv person.²²⁷

Det er tilladt at have andet arbejde ud over arbejdsindsatsen i kommanditselskabet, hvis denne af natur er af mindre karakter, deltid eller ikke eksisterende. Det er et krav, at det arbejde der tages, ikke modarbejder formålet med kommanditselskabet, eller ligger i konkurrence hermed. Dette arbejde må heller ikke bevirke, at komplementarer tilsidesætter kommanditselskabets interesser, til fordel for sig selv.²²⁸ I praksis vil det være vedtægterne, der fastlægger arbejdsforpligtelserne for deltagerne i kommanditselskabet. Det vil være praktisk at aftale deltagernes arbejdsfordeling, samt regler for sygdom, fravær, ferie og barsel mm.²²⁹

10.2.9.2 Vederlag for arbejde udført i kommanditselskabet.

Vederlag fra selskabet kommer vi ind på i afsnit 10.3.2, men er som udgangspunkt fordelt efter aftale. Der er som udgangspunkt ingen krav om betaling for udført arbejde, der var forudsat ved stiftelsen af kommanditselskabet. Hvis en komplementar påtager sig arbejde efter en særskilt aftale, ud over det forventede arbejde ved stiftelsen, vil det være naturligt at antage, at komplementaren i så fald, vil have krav på vederlag for det særskilt aftalte arbejde. Dette ses i UfR 1951.237H, hvor en interessent blev fundet berettiget til vederlag for forlagsarbejde i et interessentskab, hvis formål var udgivelse af en bog.²³⁰

Udlæg lavet frivilligt af deltagerne i kommanditselskaber, har pågældende deltager krav på at få refunderet. Det samme gælder, hvis en komplementar har indfriet en del af selskabets gæld frivilligt. Disse krav mod selskabet betegnes som refusionskrav. Refusionskrav skal ikke forveksles med regreskrav, da refusionskrav stiller komplementaren væsentlig bedre.²³¹

²²⁷ Dansk selskabsret 3, side 662.

²²⁸ Dansk selskabsret 3, side 663.

²²⁹ Interessentskaber, side 83.

²³⁰ Interessentskaber, side 83.

²³¹ Dansk selskabsret 3, side 664.

10.2.9.3 Refusionskrav

Et refusionskrav er en forfalden fordring mod selskabet, svarende til det fulde beløb for det frivillige udlæg. Ved refusionskrav vedrørende frivillig indfrielse af gæld, indtager komplementaren samme retsstilling, som hidtidige kreditor ved subroagtion, på samme måde som en kautionist indtager retsstillingen fra en tidligere skyldner. Dette indebærer forrentning i samme forhold, der var til tredjemand.²³² Dette illustreres i UfR 1945.597Ø, der omhandler en interessent, som indfrier en sparekasses fordring i forbindelse med en sag og efterfølgende bliver sat i sparekassens sted, da denne indfrielse ikke skulle give nogen af parterne i sagen, hverken fordel eller tab.

Hvis der opstår tvivl om, hvorvidt en udgift er afholdt i kommanditselskabets interesse, afgøres dette fra sag til sag, som eksempel kan nævnes **UfR 1960.811H**:

Efter at købmand K i en årrække havde samarbejdet med automobilhandler A om salg af automobiler, opstod der i 1957 uenighed om deres mellemværende, og samarbejdet ophørte. A fandtes ikke at have ført fornøden dokumentation for omkostninger, som han krævede godskrevet som vedrørende parternes fælles handel, og det kunne ikke anses godtgjort, at han havde krævet delvis godtgørelse derfor forinden januar 1956. Herefter og under hensyn til den mide, hvorpå parterne havde foretaget opgørelserne gennem tiderne, fandtes A ikke at have krav på yderligere godskrivning af omkostningsbeløb end sket.

I denne sag kan det ses, at A prøvede at drage flere og flere omkostninger ind i afregningerne over tid, og at dette ikke blev godkendt af Højesteret, der fastslog, at der ikke kunne kræves yderligere godtgørelse fra A's side, end der først var aftalt.

Det er vigtigt at fastslå, at komplementarerne ikke kan kræves at foretage yderligere indskud i kommanditselskabet, medmindre der er truffet aftale om en sådan pligt, som omtalt i afsnit 10.2.2.1.5. Dette bevirker, at refusionskrav kun kan stilles mod selskabets formue og ikke mod de enkelte komplementarer. Denne regel bunder blandt andet i den indbyrdes loyalitetspligt, og at dette indirekte ville kunne fjerne retten til, ikke at skulle foretage yderligere indskud.²³³

²³² Dansk selskabsret 3, side 664.

²³³ Dansk selskabsret 3, side 665.

10.2.9.4 Loyalitetspligt

Loyalitetspligten omhandler den pligt der følger af, at stifte eller drive en erhvervsvirksomhed sammen. Denne pligt betyder, at deltagerne skal samarbejde om, at opnå selskabets formål til fælles bedste. Dette fremgår af UfR 1927.252H. Den fælles loyalitetspligt er beskrevet, som personselskabsrettens generalklausul, på samme måde som det i kapitalselskabsretten er bestemmelserne i KSL §§ 108 og 127, der er beskrevet sådan. Disse bestemmelser siger, at når beslutninger bliver truffet på generalforsamlingen og i den øvrige ledelse, må disse beslutninger ikke træffes til fordel for enkelte deltagere i selskabet, på bekostning af selskabet eller andre deltagere i selskabet.²³⁴

10.2.9.4.1 Oplysningspligt

Komplementarer er ligesom interessenter underlagt positiv oplysningspligt i forhold til selskabet og de øvrige komplementarer. Dette medfører, at tilbageholdelse af relevante oplysninger kan føre til ophævelse af kontrakter, som det ses i **UfR 1929.29H**:²³⁵

Interessentskab I - Bevisbyrde. K indtraadte i en Agenturforretning, paa Betingelse af at intet af de repræsenterede Firmaer rejste Indsigelse mod Overdragelsen af Agenturerne, og en Liste over Firmaerne blev overgivet K's Sagfører. Skønt det i Forvejen var blevet meddelt K. at der var Fare for at miste et af de vigtigste Firmaer F, var K berettiget til at træde tilbage, da F havde opsagt Agenturet, inden Aftalen med K blev afsluttet, og det ikke var bevist, at K havde faaet Underretning herom.

Her ses det, at K fik ret til at udtræde af kontrakten, da K ikke havde fået underretning om ændringer vedrørende den selv samme kontrakt og dennes indhold. Heraf ses den positive oplysningspligt. Det er altså ikke i dette tilfælde K, der skulle udnytte sin kontrolret, men K's medinteressent, der skulle videregive oplysningerne, når denne fik informationerne.

Oplysningspligten omhandler også private økonomiske forhold, såvel som retssager eller klagesager mod den enkelte selskabsdeltager, hvis dette har en relation til selskabet. Denne oplysningspligt gælder komplementarerne imellem, men omhandler ikke deltagere tæt på komplementaren eller

²³⁴ Dansk selskabsret 3, side 580.

²³⁵ Dansk selskabsret 3, side 588.

dennes rådgivere, medmindre de forvaltningsmæssige beføjelser er overlagt til denne rådgiver. I sådanne tilfælde skal denne rådgiver modtage samme oplysninger, som selskabsdeltageren selv.²³⁶

10.2.9.4.2 Tavshedspligt

Da der er oplysningspligt, er der som modstykke til denne også tavshedspligt. Dette bevirker, at alle oplysninger om virksomhedens forhold og komplementarernes forhold, som selskabsdeltageren får kendskab til i kraft af sin deltagelse, er underlagt tavshedspligt. Denne tavshedspligt gælder også for alle rådgivere, der måtte assistere de enkelte selskabsdeltagere.²³⁷

10.2.9.5 Regnskabspligt

Da der findes lovgivning på området, vil vi i dette afsnit blot kort forklare loven og konsekvensen heraf. Årsregnskabslovens § 3 siger, at registreringspligtige kommanditselskaber som udgangspunkt er forpligtede til at aflægge en årsrapport. Er kommanditselskabet ikke registreringspligtigt, er dette ikke forpligtet til at aflægge en årsrapport.

Der findes undtagelser til reglen i § 3 for registreringspligtige kommanditselskaber og den mest benyttede er, hvis selskabet i to på hinanden følgende år, ikke overskrider to ud af tre af følgende tal: balancesum på over 7 mio., omsætning på over 14 mio., antal ansatte på over 10. Alle undtagelser findes i Årsregnskabslovens § 4-6.

Det ses i §3 stk. 2., at et kommanditselskab, der alligevel vælger at aflægge årsrapport, skal overholde de mindstekrav (for regnskabsklasse A), der er gældende i loven.

10.3 Økonomiske beføjelser

10.3.1 Indledende om økonomiske beføjelser

Kommanditselskaber er som tidligere omtalt delvist reguleret i LEV, som også indeholder den generelle definition på et kommanditselskab. Vedrørende økonomiske beføjelser i et kommanditselskab fremgår følgende af LEV § 2, stk. 2 ”*For kommanditselskaber, der er stiftet efter den 1. juni 1996, skal de fuldt ansvarlige deltagere have forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser*”. Som følge af denne paragraf, skal de fuldt ansvarlige deltagere ”komplementarerne” have økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser.

²³⁶ Dansk selskabsret 3, side 588 + 589.

²³⁷ Dansk selskabsret 3, side 581.

LEV § 2, stk. 2 er med til at sikre, at man ikke blot tildeler begrænsede ansvarlige deltagere alle økonomiske fordele. Ved at have indført denne bestemmelse, undgår man at have et kommanditselskab bestående af fysiske personer, som hæfter begrænset og modtager alle økonomiske fordele, og samtidig have kapitalselskaber som selskabets personligt hæftende parter, uden at de behøver modtage økonomiske fordele for deres risiko.

Det er væsentligt, at se på, hvilke økonomiske beføjelser som komplementarerne i et kommanditselskab, skal have. Der tages udgangspunkt i Erhvervsstyrelsens vejledning om partnerselskaber fra 2010. Det er tidligere omtalt, at partnerselskaber i selskabsretlig forstand, behandles som et kommanditselskab, hvorfor det må antages, at komplementarens økonomiske beføjelser er de samme i partnerselskaber og i kommanditselskaber:

- Komplementaren er tillagt en rimelig andel i kommanditselskabets overskud eller af bruttoindtægter.
- Komplementaren er tillagt en rimelig andel i kommanditselskabets likvidationsprovenu – eller indtægt ved salg af selskabets aktiver.
- Komplementaren modtager forrentning af indskud/egenkapital i kommanditselskabet.
- Komplementaren modtager forrentning af komplementarens egenkapital som kompensation for den personlige og ubegrænsede hæftelse.
- Komplementaren har foretaget kommanditistindskud af en rimelige størrelse.²³⁸

På baggrund af de ovenfor oplyste økonomiske beføjelser for komplementarer, vil vi i de kommende afsnit se på fordeling af overskud, fordeling af underskud, andel i selskabets formue, opløsningshonorar/likvidationshonorar og regler for indskud.

Da der som følge af LEV § 2, stk. 2 ikke er krav om, at kommanditister skal have økonomiske beføjelser, vil der i de efterfølgende afsnit blive fokuseret på komplementarerne. Da komplementarer svarer til interessenter i interessentskaber, kan der tages udgangspunkt i litteraturens beskrivelse af rettighederne interessenterne imellem.

10.3.2 Fordeling af overskud

Når der tales om fordeling af virksomhedens overskud mellem selskabsdeltagerne, bliver dette ofte betegnet som udlodning af udbytte.²³⁹

²³⁸ https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/vej_l_om_partnerselskaber_kommanditaktieselskab.pdf, side 5.

²³⁹ Dansk Selskabsret 3, side 644.

Udlodning af udbytte til selskabsdeltagerne, vil som oftest være beskrevet i selskabets vedtægter eller i kommanditselskabskontrakten. Hvis dette ikke er tilfældet, vil fordeling af selskabets udbytte blive fordelt ligeligt mellem selskabets deltagere. Derudover har deltagerne som hovedregel ret til at modtage udbytte en gang om året, på baggrund af det oparbejdede overskud i selskabet.²⁴⁰

Når der skal udloddes udbytte i kommanditselskaber og personselskaber generelt, er der i modsætning til kapitalselskaber ikke en begrænsning om, at der kun kan udloddes udbytte, som overstiger den bundne egenkapital. Dette skyldes bl.a., at personselskaber ikke har noget kapitalkrav, så kreditorbeskyttelsen for personselskaber ikke ligger i kapitalkravet, men i deltagernes personlige hæftelse.²⁴¹ Dette betyder, at selskabets kreditorer ikke kan modsætte sig en gyldig beslutning og udbetaling af udbytte, selv om dette betyder udbetaling af selskabsdeltagernes kapitalindskud.²⁴²

For personselskaber er der ikke noget krav om at udlodning til deltagerne, skal ske i form af likvide midler, hvilket er tilfældet i kapitalselskaber. I personselskaber herunder kommanditselskaber, er det muligt at udlodde selskabet aktiver til deltagerne, dog er det, jf. KSL § 181, muligt at udbyttebetaling i kapitalselskaber sker i andre værdier end kontanter. Dog er det et krav i personselskaber, at dette er udtrykkeligt hjemlet i en aftale, som er godkendt af alle selskabets deltagere bl.a. vedtægterne eller kommanditselskabskontrakten.²⁴³

10.3.2.1 Forsvarlighed

Der er ikke i dansk ret et lovfæstet krav om, at personselskaber har pligt til konsolidering. Dog findes der en særregel for partrederier i søloven. Dette skal ses i modsætning til, at der i kapitalselskaber er et krav om, at udbyttet ikke må overstige, hvad der er økonomisk forsvarligt, jf. KSL § 179, stk. 2.²⁴⁴

Det må som følge af bestemmelserne i SØL og KSL være tale om et selskabsretligt princip, hvormed at udbyttebetaling skal være forsvarligt i forhold til selskabet. På denne baggrund må det konkluderes, at enhver selskabsdeltager i et personselskab, kan blokere for en beslutning om udbytteudbetaling, som vurderes ikke at være forsvarlig eller til risiko for selskabet eller de øvrige

²⁴⁰ Dansk Selskabsret 3, side 644.

²⁴¹ Dansk Selskabsret 3, side 644-645.

²⁴² Dansk Selskabsret 3, side 646.

²⁴³ Dansk Selskabsret 3, side 645.

²⁴⁴ Dansk selskabsret 3, side 651.

deltagere. Deltagerne i personselskaber har desuden en almindelig loyalitetspligt, som medfører at deltagerne skal varetage selskabets interesser.²⁴⁵

Der kan i selskabets vedtæger være truffet beslutning om, at selskabet skal konsolidere en bestemt andel af selskabets overskud. Hvis dette er tilfældet, kan det konsoliderede beløb på deltagerens kapitalkonti kun udloddes, såfremt alle deltagerne samtykker.²⁴⁶ Ud over at være nedskrevet i selskabets vedtægter, kan konsolidering af en del af årets overskud, være aftalt mundtligt deltagerne imellem. Det er tillige muligt, at konsolidering kan ske stiltiende, i lighed med stiftelse af et interessentskab, jf. afsnit 6.3.

Ud over de ovenstående muligheder for konsolidering af overskud, kan konsolidering opstå som følge af en sædvane. Dette kan ses i **UfR 1944.1034Ø**:

Interessentskab I - Ifølge en mellem to Interessenter, A og B, i 1923 indgaaet

Interessentskabskontrakt kunde hver Interessent hæve a conto 500 Kr. mdl., men skulde tilbagebetale, hvad han ifølge Aarsopgørelsen maatte have hævet for meget. I November 1943 opsigte A Kontrakten til Ophør 1. Juli 1944. Efter Aarsopgørelsen for 1943 forlangte A udbetalt, hvad der ifølge Opgørelsen tilkom ham som Udbytte udover a conto Beløbene. Da saadan Udbetaling ikke kunde ske uden yderligere Belaaning af Selskabets Aktiver, hvilket vilde medføre betydelige Vanskeligheder for Driften, da det hidtil havde været Praksis at henlægge ikke hævet Udbytte til A's og B's Kapitalkonto, og da hverken Kontrakten eller almindelige i Interessentskabsforhold gældende Regler gav A en ubetinget Ret til at forordre Udbetalingen, toges A's Paastand ikke til Følge.

Østre Landsret konkluderer, at der som følge af den praksis, som interessenterne har fulgt de sidste 20 år, ikke kan gives A ret i sit krav om udbyttebetalingen, da dette tillige ville kræve, at B skulle optage et lån i virksomheden, samt at dette ville være i strid med B's interesser. Interessenterne har i alle årene foretaget aconto hævninger og såfremt der er hævet for meget, tilbagebetales det overskydende beløb og et eventuelt restoverskud er konsolideret i virksomheden.

A's krav i den ovenstående dom, må derfor anses for at stride mod den sædvane, som A og B har skabt gennem deres ageren de sidste 20 år. Dommen afspejler ovenstående afsnit omkring

²⁴⁵ Dansk selskabsret 3, side 651.

²⁴⁶ Dansk selskabsret 3, side 651.

loyalitetskrav i personselskaber, samt selskabsdeltageres ret til at blokere for uforsvarlig udbyttebetaling.

Dommen viser, hvorledes at retspraksis lægger vægt på, at interessenternes ageren kan være med til at skabe en sædvane, uden at dette behøver være nedskrevet, aftalt mundtligt, stiltiende eller på anden måde end ud fra deres adfærd.

10.3.2.2 Komplementarens mindstekrav til overskudsandel

Det er beskrevet i 10.3.1, at der er visse krav til komplementarens økonomiske beføjelser, herunder en rimelig andel i kommanditselskabets overskud eller af bruttoindtægter. Vi har i samme afsnit beskrevet, at bestemmelsen i LEV § 2, stk. 2 er indført for at undgå, at kommanditselskabets fuldt ansvarlige deltagere, som hæfter for selskabets gæld, ikke får andel i selskabets overskud og kun består af kapitalselskaber. Det er som følge af dette interessant at se på, hvad der ifølge den juridiske litteratur samt domspraksis må anses for at være en rimelige andel af overskuddet.

Det er væsentligt at påpege, at de oplistede økonomiske beføjelser ikke angiver, at komplementaren skal have en ejerandel i kommanditselskabet, selvom komplementaren får en andel af overskuddet. Dette får betydning, bl.a. når der skal foretages afskrivning på selskabets aktiver, da det her kun er ejerne af aktiverne, som har ret til at afskrive på dem. En komplementar, som ikke har en ejerandel i kommanditselskabet, har derfor ikke en ejerandel i selskabets aktiver og dermed ingen afskrivningsret.

I LEV § 2, stk. 2 fremgår det ikke, hvor meget eller lidt, som man kan nøjes med at give komplementaren af økonomiske beføjelser. Tillige findes der heller ikke nærmere beskrivelse heraf i forarbejderne til bestemmelsen. I forarbejderne fremgår det kun, at komplementaren skal have visse økonomiske beføjelser, bl.a. andel i overskud, formue mv. for at kunne blive anset for at være komplementar.²⁴⁷

Da der ikke findes et svar på, hvor lidt eller meget, komplementaren skal have af økonomiske beføjelser i lovgivningen, ser vi nærmere på den administrative praksis. Dette spørgsmål har været prøvet flere gange og vi vil derfor i det følgende se nærmere på, hvordan praksis indskrænker begrebet.

²⁴⁷ Erhvervsbeskatning, side 331.

SKAT har i et bindende svar fra 2012(SKM.2012.715.SR), som går på om et komplementarselskab til et P/S kan nøjes med en overskudsandel på mellem 5-20 %. SKAT's svar på dette spørgsmål er at der ikke kan fastsættes et beløb mellem 5-20 %. SKAT anfører dog følgende:

"Komplementarens andel i overskud i partnerselskabet skal herved fastsættes ud fra det forhold, at komplementaren påtager sig særlig hæftelse for selskabets forpligtelser, og den risiko/gevinst, der er knyttet til deltagelsen, aktiviteten i og størrelsen af kapitalen i komplementarselskabet, sammenholdt med partnerselskabets aktivitet, økonomiske og finansielle forhold, risici m.v., deltagernes indsats, og som uafhængige parter eller parter uden interessesammenfald i øvrigt ville fastsætte."

På baggrund af det ovenstående udleder vi, at SKAT mener, at det ikke er muligt at fastsætte noget fast minimumskrav, men at dette individuelt skal vurderes. Dette betyder, at man er nødt til at se på aktiviteten, komplementarens deltagelse, risici mv. og ud fra dette fastsætte, hvad der vurderes at være rimeligt, taget komplementarens risiko/gevinst i betragtning. Denne udmelding fra SKAT, vedrører den skattemæssig behandling og ikke den selskabsretlige behandling, men må stadig vurderes at kunne anvendes som pejlemærke.

Ud over SKAT, har erhvervsankenævnet ligeledes haft mulighed for at prøve spørgsmålet, da Erhvervsstyrelsen nægtede at registrere et registreringspligtigt K/S, ud fra den begrundelse at det ikke levede op til kravene i LEV § 2, stk. 2.

Erhvervsankenævnet har følgende udtalelse:

"Det fremgår af aktieselskabslovens § 173, stk. 8, at for kommanditselskaber, der stiftes efter 1. juni 1996, skal de fuldt ansvarlige deltagere have forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser.

I henhold til vedtægterne for K K/S er komplementarens eneste økonomiske beføjelse, at denne har en andel på 1/161 i kommanditselskabets overskud/underskud.

Styrelsen finder ikke, at der er tale om en reel økonomisk beføjelse, hvorfor kravet i aktieselskabslovens §173, stk. 8 ikke er opfyldt.

Styrelsen fastholder derfor, at vedtægterne for K K/S må ændres, således at komplementaren tillægges reelle økonomiske beføjelser, jf. aktieselskabslovens § 173, stk. 8, hvis selskabet ønskes registreret som et kommanditselskab.”²⁴⁸

I den pågældende sag består kommanditselskabet af 3 deltagere, hvoraf de 2 kommanditister ejer 80/161 hver og komplementaren den sidste 1/161.

Som beskrevet i ovenstående udtalelse har komplementaren ikke, ud over sin overskudsandel på 1/161, øvrige økonomiske beføjelser. Erhvervsankenævnet kommer ikke med nærmere begrundelse for, hvor meget eller lidt, som komplementaren skal have, for at det kan anses for at være tilstrækkelige økonomiske beføjelser. Det kan derfor kun udledes af afgørelsen, at 1/161(0,62 %) ikke kan anses for at være tilstrækkeligt.

I forhold til kendelse fra erhvervsankenævnet er det interessant at se på en artikel fra Revision og Regnskabsvæsen, hvor professor dr.jur. Bernhard Gomard undrer sig over, at erhvervsankenævnet tiltræder styrelsens afgørelse om, at 1/161 ikke kan anses for tilstrækkelige økonomiske beføjelser.

Gomard kommer i artiklen ind på, at man i ældre tider havde tiltænkt K/S som en konstellation, hvor både kommanditister og komplementarer er fysiske personer, men at det i dag er anerkendt, at både kommanditister og komplementarerne kan være juridiske personer med begrænset hæftelse. Her til skriver Gomard: *”Det kan derfor undre, at Erhvervsankenævnet i kendelsen af 20/12 2000 har tiltrådt og blot i få linjer udtalt, at § 173, stk. 8 kræver, at komplementarerne (i sagen et komplementarselskab) ikke blot som økonomiske beføjelser skal tillægges et passende vederlag for deres faktiske risiko og overskudsandel i forhold til deres andel af kommanditselskabets kapital og forvaltningsmæssige beføjelser til beskyttelse af disse rettigheder, men beføjelser der modsvarer et »videregående engagement og risiko i form af ubegrænset hæftelse for kommanditselskabets forpligtelser«, en hæftelse der ofte ikke er en væsentlig økonomisk realitet.”²⁴⁹*

Gomard undrer sig over, at 1/161 ikke er nok økonomiske beføjelser, men at de økonomiske beføjelser skal modsvare komplementarens risiko, i form af den ubegrænsede hæftelse. Hans undren giver god mening set i sammenhæng med resten af artiklen, hvor han blandt andet kommer ind på, at det i dag er accepteret, at både komplementarer og kommanditister er juridiske personer med begrænset hæftelse. Det vil ud fra Gomards synspunkt være en hæftelse, som ofte ikke vil have

²⁴⁸ EANK 00-79.736.

²⁴⁹ RR.9.2002.22.

nogen væsentlig økonomisk realitet, hvis der er tale om et kapitalselskab med meget begrænsede midler, som er den eneste komplementar.

Det fremgår tillige af erhvervsankenævnskendelsen, at Erhvervsstyrelsen tidligere har accepteret, at en komplementar var vedtægts sikret 10 % af bruttolejeindtægter, og et andet tilfælde, hvor komplementaren var sikret 25 % af overskud ved salg af selskabets aktiver. I begge tilfælde var der tale om beløb i størrelsesordenen over 50.000 kr.²⁵⁰

I et bindende forhåndssvar SKM.2002.49.LR accepteres en komplementars ejerandel på 5 %, hvor over-/underskudsfordeling foretages på baggrund af ejerandelen. Det er væsentligt at fremhæve, at ved opløsning fordeles likvidationsprovenu også ud fra ejerandelen. Ejerandelen på de 5 % er derfor ikke den eneste økonomiske beføjelse.

I bindende svar SKM.2007.821.SR accepteres en vedtægtsbestemt ejerandel på 5 %, det fremgik af § 5 i selskabets vedtægter at *”Komplementaren hæfter direkte og ubegrænset for alle kommanditselskabets forpligtelser. Som kompensation for komplementarens ovennævnte hæftelse oppebærer komplementaren 5 % af selskabets overskud, opgjort efter finansielle omkostninger.”* Fordelingen af ejerandel sker ud fra den forventede arbejdsindsats for deltagerne.

Skatterådet har tillige accepteret i SKM.2010.610.SR, at overskuddet kan fordeles uafhængigt af ejerandele og efter principper fastlagt i kommanditselskabskontrakten. Det må derfor antages, at skatteretten følger civilretten samt at aftaler indgået er gyldige over for SKAT.

På baggrund af de afgørelser må det antages, at et mindstekrav til komplementarens økonomiske beføjelser ikke kan fastlægges præcist. Afgørelserne beskriver dog, at overskuddet ikke behøves fordelt ud fra deltagernes ejerandel, og at en overskudsandel ned til 5 % uden øvrige økonomiske beføjelser, som var vedtægtsbestemt kunne accepteres. Dog accepteres en ejerandel helt ned til 1/161 (0,62 %), uden øvrige økonomiske beføjelser ikke. Det må derfor konkluderes, at når man skal fordele økonomiske beføjelser udelukkende i form af overskudsandel, ligger mindstekravet et sted mellem 1/161 og 5 %.

10.3.3 Underskudsfordeling

Ved fordeling af underskud mellem selskabsdeltagerne, er det væsentligt at se på, om der er aftalt, at en bestemt deltager bærer hele tabet, og om det i dette tilfælde kan klassificeres som et

²⁵⁰ EANK 00-79.736.

personselskab og ikke som et lån. Det vil i dette tilfælde være væsentligt at kigge på følgende domme, som går på skildringen mellem lån og selskabsdeltagelse UfR 1955.697SH, UfR 1921.475H og UfR 1999.1453ØLK. Dette vil dog ikke blive beskrevet nærmere.²⁵¹

Hvis selskabsdeltagerne ikke har aftalt fordeling af underskud, vil fordelingen af tab ske ligeligt deltagerne imellem. Dette er en deklatorisk regel, det står deltagerne frit, at aftale fordeling af underskud fordeles efter en bestemt fordelingsnøgle. Hvis fordeling af udbytte/overskud er aftalt efter en fordelingsnøgle, som fraviger ligedelingsprincippet, er det som udfyldende regel, at fordeling af underskud skal ske efter samme fordelingsnøgle.²⁵²

10.3.4 Andel i selskabets nettoformue

Selskabsdeltageres krav på en ideel andel af selskabets nettoformue, har i de senere år været debatteret heftigt i den danske litteratur. Debatten har hovedsagelig fokuseret på komplementarens krav på en ideel andel af kommanditselskabets formue, hvorfor vi mener, at dette er væsentligt at inddrage i denne afhandling. Som tidligere nævnt er reglerne i dansk ret ens for hhv. interessenter og komplementarer, hvorfor der vil blive taget udgangspunkt i debatten vedrørende begge.

Deltageres ret til en andel af selskabets nettoformue, er en væsentlig økonomisk rettighed, knyttet til det at eje en andel af et personselskab. Retten vil som udgangspunkt blive gjort gældende ved personselskabets opløsning, deltagerens udtræden eller udelukkelse.²⁵³

10.3.4.1 Medejendomsret

Begrebet ”medejendomsret” henviser til, at selskabsdeltagerne ejer en andel af selskabets nettoformue. Når man ser på hhv. interessentskaber og kommanditselskaber, vil der her være en forskel, da interessentskaber ikke skal have en formue, men kommanditselskaber skal. Da kommanditisterne skal foretage et indskud i selskabet, må der som minimum være en deltager, som har ejendomsret/medejendomsret til selskabets nettoformue.²⁵⁴

Det bliver af flere forfattere af dansk litteratur antaget, at selskabsdeltagelse i skatteretten kræver, at deltageren har en ”medejendomsret” til selskabets nettoformue, for at blive anset for deltager i et personselskab.²⁵⁵ Det tyder på, at dette er årsagen til at begrebet ”medejendomsret”, bliver

²⁵¹ Dansk Selskabsret 3, side 661.

²⁵² Dansk Selskabsret 3, side 661-662.

²⁵³ Dansk Selskabsret 3, side 623.

²⁵⁴ Erhvervsbeskatning, side 335.

²⁵⁵ Se bl.a. Aage Michelsen RR.SM.2003.272.

sammenblandet i skatteretten og selskabsretten. Søren Friis Hansen og Jens Valdemar Krenchel skriver ”Begrebet >>medejendomsret<< er uheldigt og dækker tilsyneladende over en sammenblanding af skatteret og selskabsret. I Civilretlig henseende er et personselskab utvivlsomt et i forhold til deltagerne selvstændigt retssubjekt, der har ejendomsret til de aktiver, der udgør selskabets formue. Selskabsdeltagerne har alene et krav på en ideel andel af personselskabets nettoformue. I skatteretlig henseende er personselskaber transparente, hvorfor selskabsdeltagerne anses som ejere af en bruttoandel af selskabets aktiver.”²⁵⁶, der må derfor udledes af fremhævnningen, at begrebet ikke selskabsretligt er dækkende og burde have været f.eks.”ret til en andel af selskabets nettoformue”.

I skatteretlig retspraksis bliver ”medejendomsret” tillagt stor vægt. Dette er ikke ensbetydende med, at der er tale om et reelt krav, som også omtales af Søren Friis Hansen og Jens Valdemar Krenchel:

”Der er imidlertid væsentlig forskel mellem på den ene side spørgsmålet om, hvilke kriterier der **kan** tillægges vægt ved kvalifikationen af et samvirke, og på den anden side spørgsmålet om, hvilke materielle krav, der efter gældende dansk ret **skal være opfyldt**, for at et samvirke kan klassificeres som et interessentskab (hvv. kommanditselskab). Det forhold, at spørgsmålet om indskyderens ret til en ideel andel af samvirkets nettoformue i retspraksis er blevet tillagt vægt som et kriterium, der i afgørende grad taler for, at samvirket skal kvalificeres som et interessentskab (hvv. kommanditselskab), er således ikke ensbetydende med, at der efter gældende ret kan opstilles et **ufravigeligt materiel krav** om, at samtlige personligt hæftende deltagere i et personselskab skal have ret til en ideel andel af selskabets nettoformue.”²⁵⁷

Det må ud fra ovenstående fremhævelse kunne konkluderes, at begrebet ”medejendomsret” ikke er et reelt krav, men at der er tale om et kriterium, som i skatteretlig retspraksis vægtes højt ved vurdering af personselskabsdeltagelse. Begrebet må derfor tillægges stor vægt i skatteretlig henseende.

10.3.4.2 Baggrunden for debatten

I debatten omkring, hvorvidt medejendomsret er et skatteretligt krav for personselskabsdeltagelse, syntes særligt en dom at være meget central. Dommen er UfR 1990.174H (den stille baronesse).

²⁵⁶ Dansk Selskabsret 3, side 624.

²⁵⁷ Dansk Selskabsret 3, side 626.

Denne dom fremhæves i litteraturen, som den centrale grund for den generelle ”misforståelse”, dette ses bl.a. hos Søren Friis Hansen og Jens Valdemar Krenchel²⁵⁸ samt Troels Michal Lilja²⁵⁹.

Vi vil derfor lave en kort opsummering af sagen, samt se på nogle af argumenterne for denne konklusion. **UfR 1990.174H:**

M, der såvel ved ægteskabets indgåelse som på aftaletidspunktet sammen med sin mand var bosat i Tyskland, havde indskudt et betydeligt beløb i sin mands legetøjsfirma. Ifølge den oprettede kontrakt skulle M have 20% af fortjenesten og bære 20% af tab. Andelen af fortjeneste var dog begrænset til 10% af indskuddet. M skulle stå tilbage for de øvrige kreditorer ved opløsning og konkurs, men havde ikke andel i ejendomsretten til foretagendets formue. I henhold til den dansk-tyske dobbeltbeskatningsoverenskomst skulle M's udbytte beskattes her i landet. M gjorde navnlig gældende, at indskuddet måtte ligestilles med kommanditindskud. Indskuddet kunne hverken anses for almindelig gæld eller for kommanditindskud med medejendomsret, og der var herefter ikke tilstrækkelig støtte for at give M fradragsret. (Dissens).

Højesterets flertallet (4 ud af 5 dommere) havde følgende udtalelse:

”Appellantens indskud, der skulle forøges eller formindskes med andel i virksomhedens gevinst eller tab, kan ikke karakteriseres som egentligt lån, men heller ikke som et sædvanligt kommanditindskud. Herefter findes der hverken efter reglerne i statsskattelovens §§ 4-6 eller i indstævntes praksis vedrørende kommanditindskud, der er forbundet med medejendomsret til virksomhedens formue, at være tilstrækkelig støtte for at tillægge appellant ret til at fradrage tabet i sin skattepligtige indkomst. Med denne begrundelse stemmer disse dommere for at stadfæste dommen.” Den 5. dommer var uenig med de øvrige og vi vælger at fremhæve følgende fra dommerens udtalelse: *”Jeg må derfor være betænkelig ved at tillægge det betydning, om appellant har medejendomsret.”*

Dommen gik udelukkende på den skatteretlige kvalifikation, da der ikke var tvivl omkring den civilretlige kvalifikation. Da der ikke i dansk ret findes en lignende konstruktion, var det relevant at sammenholde konstruktionen med de danske skatteregler, for at afgøre om vedkommende havde

²⁵⁸ Dansk Selskabsret 3, side 627-644.

²⁵⁹ Erhvervsbeskatning, side 337-342.

tabsfradragsret efter dansk skatteret. Da vedkommende ikke havde medejendomsret, anerkendtes tabsfradragsretten ikke.²⁶⁰

Den omtalte dom vedrørte ikke et kommanditselskab, men et tysk stille Gesellschaft og spørgsmålet i sagen er udelukkende, om indskyderen skulle klassificeres som stille indskyder eller som kommanditist. Alligevel er der forfattere, som udstrækker dommens afgørelsen til at have skatteretlig betydning for at ”medejendomsret” er et krav for personselskabsdeltagelse²⁶¹.²⁶²

Højesteret har efterfølgende i UfR 2008.2568H taget stilling til, at et stille Gesellschaft, som er stiftet i henhold til tysk ret, ikke kan anses for et interessentskab eller et kommanditselskab, ved anvendelse af de danske skatteregler.²⁶³

Det må konkluderes, at forfatterne har ret, når de mener at UfR 1990.174H er en central del af misforståelsen for at ”medejendomsret” anses som et krav for anerkendelse af personselskabsdeltagelse i dansk skatteret. Det må tillige konkluderes, at når forfattere i dansk litteratur, udstrækker afgørelsen i dommen til at være et krav for anerkendelse af personselskabsdeltagelse i dansk skatteret, sker dette uagtet, at det i andre dele af litteraturen samt i domspraksis er påvist, at dette ikke er tilfældet.

10.3.5 Opløsningshonorar/likvidationshonorar

Ved opløsning eller likvidation af et kommanditselskab, er det tillige vigtigt at se på om komplementaren har krav på et honorar i denne forbindelse.

Som nævnt i afsnit 10.3.1, kan en økonomisk beføjelse være, at komplementaren bliver tillagt en rimelig andel af kommanditselskabets likvidationshonorar. Det er tidligere omtalt, at komplementaren skal have tilstrækkelige økonomiske beføjelser, som modsvarer den risiko/gevinst, som komplementaren har. Dette betyder, at der ikke er noget reelt krav om, at komplementaren skal have del i et eventuelt likvidationshonorar/opløsningshonorar, så længe komplementaren har tilstrækkelige andre økonomiske beføjelser.

Det er derfor væsentligt at se på, hvorledes komplementaren er stillet, i det omfang der ikke er lavet aftale omkring dette. Som omtalt flere gange i denne afhandling, svarer komplementarer i et

²⁶⁰ Erhvervsbeskatning, side 338.

²⁶¹ TfS 1992, 190 – kommanditselskaber eller ej? Mette Neville skriver: ”Dommen synes at slå fast, at medejendomsret er en betingelse for, at en person skatteretligt kan kvalificeres som selskabsdeltager.”.

²⁶² Erhvervsbeskatning, side 338-339.

²⁶³ Dansk Selskabsret 3, side 643.

kommanditselskab, til interessenter i interessentskaber. Vi tager derfor udgangspunkt i dommen Cph-Vision **UfR 2002.765H**:

I februar 1998 gennemførte C og K i fællesskab en modemesse i Øksnehallen i København under navnet Cph Vision. En ny tilsvarende modemesse var planlagt til afholdelse i august 1998, men i juni 1998 opstod uenighed mellem C og K. August-messen blev dog gennemført, idet C stod for den overvejende del af det praktiske arbejde. Efterfølgende opstod der tvist om retten til navnet Cph Vision, om delingen af overskuddet ved de to messer afholdt i 1998 og om betaling af andel af virksomhedens eventuelle værdi til den udtrædende part. Sø- og Handelsretten lagde til grund, at K havde været indforstået med, at C overtog messevirksomheden, herunder navnet Cph Vision, og sagen angik for Højesteret ikke dette spørgsmål. Højesteret tiltrådte, at der ved K's og C's samarbejde om driften af messevirksomheden var etableret et interessentskab. K kunne ikke anses at have accepteret et af C i juni 1998 fremsat krav om, at der forlods skulle betales løn til C, og heller ikke de af C påberåbte forudsætningssynspunkter kunne føre hertil. Overskuddet på 700.000 kr. ved de to messer i 1998 skulle herefter deles lige mellem C og K. Der var ikke grundlag for at fastslå, at K havde accepteret, at C efter messen i august 1998 kunne overtage messevirksomheden, herunder navnet Cph Vision, uden at betale vederlag herfor. K havde derfor krav på at modtage halvdelen af den værdi, som messevirksomheden repræsenterede efter afholdelsen af messen i august 1998. Sø- og Handelsretten havde ansat denne værdi til 700.000 kr. svarende til det realiserede overskud ved de to messer i 1998, og som sagen forelå oplyst fandt Højesteret ikke grundlag for at fastslå, at der - som hævdet af C - ikke var knyttet nogen økonomisk værdi til messevirksomheden, eller for at fastsætte værdien til et lavere beløb end 700.000 kr. Det bemærkedes i denne forbindelse, at C ikke havde ønsket at oplyse, hvilket overskud han havde opnået i de følgende år.

Dommen vedrører to personer, som har drevet messevirksomhed sammen, og Sø- og Handelsretten samt Højesteret klassificerer samvirket som et interessentskab. De to personer vælger, som følge af uoverensstemmelser, at stoppe samarbejdet og den ene person viderefører messevirksomheden alene. Da samvirket klassificeres som et interessentskab og deltagerne stopper samarbejdet, vil interessentskabet blive opløst ved konfusion, da antallet af interessenter falder til 1, se afsnit 6.1.

Højesteret stadfæster Sø- og Handelsretten afgørelse om, at begge deltagere har ret til, hver deres halvdel af interessentskabets værdi ved opløsning/likvidation. Begge deltagere har derfor ret til at

modtage 350.000 kr., som svarer til 50 % af værdien i interessentskabet efter den anden messe er afholdt.

Komplementarens ret til en del af likvidationshonoraret/opløsningshonoraret, er ikke omfattet af præceptiv lovgivning og som nævnt ovenfor, så er der ikke et krav om, at komplementaren skal have andel i likvidationshonoraret, så længe komplementaren har tilstrækkelige andre økonomiske beføjelser. Deltagerne kan frit aftale, hvor stor eller lille andel den enkelte skal have, i et eventuelt likvidationshonorar.

10.3.6 Regler om indskud

Som omtalt i afsnit 6.3, er der ikke krav om, at interessenterne i et interessentskab, skal foretage et indskud i forbindelse med stiftelsen. Dette skyldes, at interessentskabet ikke har noget kapitalkrav og erhvervsaktiviteten kan finansieres med et lån. Da der er samme regler for komplementarer i kommanditselskaber, er der heller ikke noget krav om, at de skal foretage et indskud i forbindelse med stiftelsen. Dette er udelukkende et krav for kommanditisterne.

Efter stiftelsen er et interessentskab henholdsvis et kommanditselskab, er der derfor ikke noget krav om, at deltagerne kan blive pålagt at foretage yderligere indskud. Dog er det muligt ved stiftelsen af personselskabet, at indføre i selskabets vedtægter eller kommanditselskabskontrakten, at komplementarerne kan blive pålagt at foretage yderligere indskud, da alle deltagere har godkendt denne aftale.

Det er muligt at træffe beslutning om, at deltagerne skal foretage yderligere indskud i selskabet, såfremt dette er besluttet på interessentmødet/generalforsamlingen og dette bliver enstemmigt vedtaget.²⁶⁴ Er der således en deltager, som ikke ønsker, at der skal foretages yderligere indskud, kan dette ikke gennemføres.

I det omfang, at kommanditselskabet genererer underskud, kan det diskuteres, om komplementarerne har pligt til at foretage indskud til at dække deres andel af underskuddet eller en eventuel negativ kapitalkonto. Der er som udfyldende regel ikke nogen pligt til at komplementarerne foretager yderligere indskud i selskabet, for at dække underskud eller negative kapitalkonti. Tillige vil manglende likviditet i selskabet til at fortsætte uden yderligere indskud, være en gyldig ophørsgrund og hver enkelt komplementar kan påråbe sig retten til at opløse

²⁶⁴ Dansk Selskabsret 3, side 562-563.

personselskabet.²⁶⁵

²⁶⁵ Dansk Selskabsret 3, side 564-567.

11. Skatteret

Hvor der har været problemer med definitionen af kommanditselskabet, som juridisk person i selskabsretten, har dette ikke været tilfældet i skatteretten. I skatteretten er kommanditselskabet, ligesom interessentskabet, transparent. Hvilket betyder, at kommanditselskabet ikke har status som juridisk person. Medvidere har det betydning, at både kommanditister og komplementarer bliver beskattet personligt for deres andel af overskuddet, eller underskuddet i kommanditselskabet. Denne status som skattetransparent fik kommanditselskabet, som følge af selskabsskatteloven i 1961, med virkning for skatteåret 1962/63. Dette skyldes, at kommanditselskabet blev fjernet fra listen i kapitalselskabsloven § 1, der giver en afgrænsning af, hvilke typer af selskaber, der betragtes som selvstændige skattesubjekter. Inden dette tidspunkt var kommanditselskaber beskattet på samme måde som aktieselskaber.^{266 267}

11.1 Skattetransparent men stadig selvstændigt retssubjekt

Det er vigtigt at forstå betydningen af skattetransparent og selvstændigt retssubjekt, da dette betyder, at det er selskabets retserhvervelsestidspunkt, der har betydning for deltagernes beskatningsperiode. Dette illustreres blandt andet i **UfR 2006.592H**:

Denne domsfølge er smukt gennemgået i Dansk selskabsret 3, side 118 + 119, hvorfor jeg har valgt at benytte deres resume til at beskrive statussen som skattetransparent og selvstændigt retssubjekt.

"En Kommanditist K købte to anparter i et kommanditselskab i 1988, kommanditselskabets krav mod kommanditisterne på indbetaling af resthæftelsen blev overdraget til banken B, og der blev givet behørig denuntiation. I 1992 fremsatte B påkrav overfor kommanditisterne om indbetaling af resthæftelse med tillæg af rente ved forsinket indbetaling. En række kommanditister anlagde sag an mod det selskab, der havde udbudt kommanditanparterne, men blev ved højesteret pålagt at betale resthæftelsen med tillæg af renter. Kommanditisterne indbetalte det skyldige beløb inklusiv renter. Skattemyndighederne rejste derefter krav om, at K skulle beskattes af sin andel af kommanditselskabets renteindtægt.

K anlagde herefter sag an mod skattemyndighederne med påstand om, at hans skattepligtige indtægt skulle reduceres med det beløb svarende til hans andel af kommanditselskabets renteindtægt. Dette begrundede K med at>> Realiteten er, at indbetalingerne og dertil hørende renter umiddelbart tilkommer B, og ikke under nogen form vil kunne gå tilbage til

²⁶⁶ Kommanditselskabet, side 63.

²⁶⁷ Dansk Selskabsret 3, side 116 + 117.

kommanditselskabet som sådant. <<K anførte videre at >>realitetsgrundsætningen<< må føre til samme resultat, og at kommanditisterne ikke havde haft nogen økonomisk fordel, idet renteindbetalingerne ikke havde nogen værdi for dem.

Østre landsret konkluderede at renteindtægterne fra fordringen udgjorde en indkomst for kommanditselskabet, og at der var tale om skattepligtig indkomst jf. statsskattelovens § 4. Da kommanditselskabet ikke udgør et selvstændigt skattesubjekt, påhviler beskatningen af denne indkomst hidrørende fra kommanditselskabets renteindtægter de enkelte selskabsdeltagere i forhold til deres andel af selskabs-formuen.

Højesteret konkluderede (vores fremhævelser)>>Det er ubestridt at fordringerne på betaling af resthæftelsen med renter, civilretligt tilkom kommanditselskabet. Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder højesteret, at beskatningen af kommanditselskabets renteindtægter herefter påhviler de enkelte kommanditister. Da det, som kommanditisten her ovenfor har gjort gældende, ikke kan føre til et andet resultat, stadfæster højesteret dommen. <<"²⁶⁸

Dommene demonstrerer præcis resultatet af retsstillingen, som selvstændigt retssubjekt i civilretten/selskabsretten og stillingen som transparent i skatteretten. Det kan ses, at indkomsten af renteindtægterne selskabsretligt tilkommer kommanditselskabet, da dette er et selvstændigt retssubjekt, men at beskatningen ikke kan ske i selskabet, da dette ikke er et selvstændigt retssubjekt i skatteretten. Beskatningen sker derfor hos kommanditisterne, på trods af at de, ifølge K, ikke har nogen økonomisk fordel af disse renteindtægter.

11.2 Problemet ved skattetransparens

Skiftet fra selvstændigt skattesubjekt til skattetransparent har siden skabt problemer politisk, da kommanditselskabet fra det ene øjeblik til andet, blev en legeplads for skattespekulanter, der med store afskrivningskommanditselskaber kunne afhjælpe skatteproblemer. Dette bliver kort beskrevet i en artikel i børsen på følgende måde "*I slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne købte skatteplagede danskere med høj indkomst og høj marginalsat læssevis af anparter.*"²⁶⁹

Efter ændringen af selskabsskatteloven i 1961, hvor kommanditselskabet blev fjernet fra listen i kapital-selskabslovens § 1, var det hermed muligt at få fradrag i den personlige indkomst, ved underskud i erhvervsvirksomheder, uden at skulle hæfte personligt for denne virksomhed, hvilket hidtil havde været kravet for at opnå denne fordel. Dette medførte en situation, hvor investorer kunne få det bedste fra begge verdener i selskabsretten og skatteretten. Problemstilling med

²⁶⁸ Dansk selskabsret 3, side 118+119.

²⁶⁹ https://penge.borsen.dk/artikel/1/180216/snyd_skattefar_-_koeb_en_brugt_anpart.html.

skattetransparens uden personlig hæftelse er siden forsøgt løst flere gange, som vi vil se i nedenstående.

For god ordens skyld kan det også nævnes, at både interessentskaber og kommanditselskaber er juridiske personer set i strafferetten, jf. straffelovens § 26 stk. 1, hvor interessentskaber er nævnt, og kommanditselskaber kan udledes ud fra, at denne omfatter alle juridiske personer, og listen ikke er udtømmende. Disse selskabstyper kan dog ikke være konkurssubjekter som fastslået i retspraksis, jf. UfR 1909.385SH, da dette ifølge Sø- og Handelsretten ville kræve, at samtlige ansvarlige deltagere er taget under konkursbehandling.

11.3 Skattemæssige løsningsforsøg

Problemet med fradrag i den personlige indkomst, uden at hæfte personligt er flere gange blevet forsøgt begrænset med blandt andet Landsskatteretskendelsen af 7. januar 1974 (LSR 1974.38), der begrænsede kommanditistens fradragsret til kommanditistens maksimale hæftelse.

Reglerne for fradrag er også flere gange forsøgt misbrugt, i form af, at kommanditselskaber indskydes som mellemlid mellem to handlende parter, for at skabe personlige fradrag, uden risiko eller indsats. Disse selskabskonstruktioner bliver gennemgået i afsnit 11.3.2.

Den væsentligste ændring kom i 1989 med anpartsindgrebet, der begrænsede antallet af ejere til maksimalt 10, hvis deltagerne skulle undgå at blive påvirket af de nye regler.²⁷⁰

Siden da, er der kommet lov nr. 682 af 8. juni 2017, der blandt andet kræver at kommanditister arbejder i selskabet, for at kunne få fradrag i den personlige indkomst.

Alle disse tiltag er vigtige, da de den dag i dag stadig har betydning for, hvordan kommanditisterne og komplementarerne bliver beskattet i dag. Dette bliver nærmere beskrevet i afsnit 11.4

11.3.1 Fradragskontoen

I dag er kommanditselskabet skattemæssigt transparent. Dette følges modsætningsvis af selskabsskatteloven §1 stk. 1, nr. 1 og 2, da kommanditselskabet hverken er registreret som anpartsselskab eller aktieselskab, og har deltagere, der hæfter personligt for selskabs forpligtelser.²⁷¹

Som beskrevet i afsnit 11.1 er kommanditselskabet stadig et selvstændigt retssubjekt, men selskabsdeltagerne bliver beskattet af overskud og har fradrag for underskud, samt afskrivningsret for deres ideelle andel af selskabets afskrivningsberettigede aktiver. Ved ideel anpart forstås i

²⁷⁰ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=63523>.

²⁷¹ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183480>.

skatteretlig sammenhæng, bruttoanparten i samtlige af selskabets aktiver, det vil sige anparten set i forhold til den maksimale hæftelse, og ikke kun det eventuelt lavere indskudte beløb.²⁷²

Denne ret blev begrænset ved Landsskatteretskendelsen af 7. januar 1974 (LSR 1974.38) og senere fastslået af Højesteret ved **UfR 1983.8H**, hvor Højesteret udtalte følgende:

"Efter at selskabsbeskatningen af kommanditselskabet ophørte ved en lovændring i 1960, beskattes de enkelte deltagere i henhold til personbeskatningens regler af deres andel i kommanditselskabets indtægter i forhold til deres anparter. Skattemyndighederne anerkendte, at også kommanditister uden særlig begrænsning kunne foretage afskrivninger på deres andel af selskabets aktiver. 17. december 1975 udsendte statsskattedirektoratet med støtte i en landsskatteretskendelse fra 1974 et cirkulære, hvorefter en kommanditists ret til afskrivning med visse modifikationer begrænsedes til hans ansvarlige indskud. Cirkulæret skulle have virkning fra skatteåret 1973. Da der ikke gennemførtes nogen lovgivning, fandtes cirkulærets bestemmelser ikke at gå ud over, hvad skattemyndighederne kunne anses for beføjet til. Bestemmelserne medførte imidlertid en så væsentlig ændring i kommanditisters skatteretlige stilling, at de ikke burde have virkning for skatteårene 1973-75", (dissens af 2 dommere vedrørende dette punkt).

Dette fik betydningen, at Højesteret fastslog praksisændringen, men samtidig holdt skattevæsenet fast på, at de ikke kunne lave ændringer med retsvirkning tilbage i tid, hvilket følger almindelige forvaltningsretlige principper, således at loven først fik effekt i 1976.

Dette betyder, at kommanditister i dag har en fradragskonto i selskabet, hvorpå de maksimalt kan fradrage deres indskud + eventuelle overskudsandele, der bliver i selskabet på samme vilkår som den ansvarlige lånekapital. Det er derfor meget vigtigt, hvad indskudskapitalen bliver kaldt, som det kan ses i **SKM2012.378.HR**, hvor følgende fandt sted:

"Efter kommanditselskabets vedtægter udgjorde stamkapitalen 2.500 kr. pr. anpart, men vedtægterne indeholdt ikke en nærmere omtale af, hvilke beløb der skulle indbetales pr. anpart. Efter tegningsaftalen skulle der i tegnings året indbetales 25.000 kr. pr. anpart og 10.000 kr. i det efterfølgende år. Kommanditisten gjorde gældende, at den ansvarlige indskudskapital udgjorde 33.000 kr. pr. anpart (yderligere 2.000 kr. skulle betales til køb af anpart i komplementarselskabet). Højesteret fandt, at der ikke var holdepunkter for at antage, at kommanditselskabet var afskåret fra uden kreditorernes samtykke at tilbageføre de øvrige betalinger udover stamkapital på 2.500 kr. pr. anpart til kommanditisterne. Derfor kunne disse beløb ikke anses for ansvarlig indskudskapital og dermed ikke tillægges fradragskontoen efter pkt. a."

²⁷² Dansk selskabsret 2, side 123.

Dette betyder, at det kun er stamkapitalen der indgår på fradragskontoen, uanset hvor meget kommanditisten ellers har indbetalt, medmindre det indgår på samme vilkår som stamkapitalen. Dermed er det fradrag, der kan opnås ved underskud og afskrivninger, begrænset til stamkapitalen.

11.3.2 Konstruerede tab

Grundet fradraget i den personlige indkomst ved underskud i kommanditselskaber, blev der op igennem 80'erne og 90'erne konstrueret selskaber, kun med det formål at have store afskrivninger og dermed store underskud i kommanditselskabet, der kunne give fradrag til kommanditisterne. Disse selskaber blev typisk konstrueret på en sådan måde, at risikoen var minimal for kommanditisterne og selskabet, og fradraget i form af underskuddet var så stort som overhoved muligt. Disse underskud er dem, der er betegnet som konstruerede tab.

Et typisk eksempel på et sådan selskab ses i **TfS 1998.201Ø** hvor sagen forløber som følger:

"Sagen drejer sig om skatteyderens fradrag for driftsomkostninger og renteudgifter ved hans deltagelse i 1991, 1992 og 1993 i et såkaldt 10-mand kommanditselskab. Skatteyderen underskrev i 1991 en kontrakt, hvorved han købte en anpart i KGH Beteiligungsgesellschaft m.b.H & Co. selskabet (KGH) havde 10 deltagere og en komplementar. Selskabet købte i 1991 en Boeing 747 fly til anskaffelsessum 58,5 mio. USD, og til finansiering af købet indgik selskabet med en fransk bank (Credit-Lyonnais/Airfrance) en låneaftale på limited recourse-vilkår. Med mindre der var ond tro, kunne lånegiver kun søge fyldestgørelse i flyet med tilknyttede kontrakter. Selskabet (KGH) indgik en 2-årig leasingkontrakt med Cargolux Airlines International, som påtog sig en ubetinget forpligtelse til at betale Leasingydelserne, som svarende til det beløb, som KGH skulle betale ifølge låneaftalen. Cargolux (leasingtageren) forpligtede sig til at vedligeholde flyet og betale forsikringer, ligesom leasingtageren påtog sig risikoen for flyet og forpligtede sig til at friholde leasinggiveren (KGH) for ethvert tabsansvar m.v. KGH indgik endvidere en låneaftale med Airfrance for en 3-årig periode, således at Airfrance skulle anvise en køber til flyet til en pris, som mindst skulle svare til restgælden på lånet. Landsretten fandt, at der ikke havde foreligget nogen reel økonomisk indsats og risiko for investorerne i forbindelse med leasingvirksomheden, ligesom der ikke fandtes at have påhvilet investorerne nogen reel forpligtelse til at tilbagebetale og forrente det hos Airfrance optagne lån. Betingelserne for at anerkende skattemæssig afskrivninger og fradrag for driftsomkostninger samt renteudgifter i skatteyderens personlige indkomst var herefter ikke opfyldt."

Det ses tydeligt i denne sag, at selskabet KGH havde aftalt sig ud af alle tænkelig forpligtelser selskabet kunne have i forbindelse med eje og ud-leasing af fly. De havde lavet en låneaftale med

resurse-vilkår, hvilket medførte, at Airfrance ikke kunne søge fyldestgørelse i andet end flyet og de dertilhørende kontrakter, medmindre der var tale om ond tro. KGH havde også lavet en leasingaftale med Cargolux, hvor Cargolux ubetinget forpligtede sig til at betale leasingydelse og samtidig stod for alle tænkelige omkostningen, der kunne tilfalde flyet. Disse leasingydelser svarede så til de betalinger, der skulle laves til lånet hos Airfrance. KGH lavede samtidig en låneaftale med Airfrance, hvor Airfrance skulle anvise en køber til flyet, til en pris mindst svarende til restgælden på lånet.

Ovenstående viser tydeligt, at KGH hverken havde en økonomisk risiko ved projektet, eller leverede nogen form for indsats. På den måde var selskabet konstrueret som et irrelevant mellemlid, hvis eneste formål var udnyttelse af reglerne for driftsomkostninger og rentefradrag.

11.3.3 Anpartsindgrebet i 1989

Anpartsindgrebet i 1989 ved lov nr. 388 af 7. juni 1989, ændrede væsentligt ved fradragsværdien af anpartsoverskud for visse former for passiv erhvervsvirksomhed, så meget at virksomheder der var baseret på skattebesparelser i mange tilfælde måtte ophøre.²⁷³

Ændringerne eller i de fleste tilfælde begrænsningerne, der fulgte med denne lov påvirkede blandt andet kommanditselskaber, selvom indgrebet hedder anpartsindgrebet står der tydeligt i betænkningerne til loven er blevet udformet efter, at *"Udtrykket »anparter« dækker ikke en bestemt virksomhedsform, men anvendes i forbindelse med kommanditselskaber, anpartsselskaber, partrederier, interessentskaber, samejer mv. Med »anpart« forstås i denne betænkning ejendomsretten til en del af en virksomhed, hvori antallet af ejere ofte er stort, og hvori nogle eller alle ejere ikke deltager aktivt i virksomhedens drift, og hvor beskattningen sker hos ejerne. Definitionen vedrører således ikke ejerskab af selskaber, der beskattes efter selskabsskatteloven."*

²⁷⁴ Dermed blev kommanditselskaber der havde mere end 10 ejere, når de enkelte ejere ikke deltog væsentligt i driften (Væsentlig deltagelse i driften betyder 50 timer om måneden, og er sat ud fra normen i Cirkulære 1984-10-29 nr. 166) ramt af begrænsninger i forbindelse med fradragsværdien af deres underskud. Dette ramte kommanditisterne på flere måder.

For det første er indkomst fra kommanditselskabet omfattet af denne lov kapitalindkomst jf.

Perssonskatteloven § 4, stk. 1, nr. 9 og 11.

PSL § 4, stk. 1 nr. 11 er dog siden lavet om, således at denne påvirker al indkomst fra udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler og skibe uanset antal ejere, når den skattepligtige ikke deltager

²⁷³ Kommanditselskabet, side 76.

²⁷⁴ Bet 1989 1169

i virksomhedens drift i væsentligt omfang. Så her er der ikke længere en grænse på 10 eller flere deltagere. Dette skete grundet mange af de såkaldte 10-mands projekter, hvis eneste formål med arrangementerne, set fra investorernes side, har været at opnå en skattebesparelse ved modregning af det skattemæssige underskud, i anden skattepligtig indkomst.^{275 276}

For det andet kan virksomheder omfattet af reglerne, ikke indgå i virksomhedsskatteordningen. Dette fremgår klart af virksomhedslovens § 1, stk. 1, der direkte skriver "*Skattepligtige personer, der driver selvstændig erhvervsvirksomhed, kan anvende virksomhedsordningen efter reglerne i dette afsnit på indkomst fra virksomheden. Dette gælder dog ikke, hvis indkomst fra virksomheden er kapitalindkomst efter § 4, stk. 1, nr. 9 eller 11, i personskatteloven.*" Dette har som tidligere nævnt konsekvenser for mulighederne for opsparring i virksomheden samt mulighederne for indkomstudligning over flere år.

For det tredje, og den nok mest betydningsmæssige begrænsning, kan kommanditselskaber med flere end 10 deltagere ikke længere få fradrag i anden personlig indkomst, men i stedet kun i fremtidige gevinster fra samme virksomhed, jf. personskatteloven § 13, stk. 6. Denne begrænsning var den der ramte afskrivningsselskaber, der var baseret på skattebesparelser hårdest, da hele formålet med disse var at få fradrag nu, og når denne mulighed forsvandt, forsvandt formålet med disse selskaber også.²⁷⁷

En af fejlene ved denne lov, hvis man kan kalde det en fejl, var at denne "kun" begrænsede disse projekter for virksomheder med flere end 10 ejere, dette åbnede mulighederne for 10-mandsprojekter, hvor man lavede præcis de samme selskabstyper med præcis det samme formål, nemlig fradrag i den personlige indkomst, med den ene ændring, at der nu kun var 10 deltagere i selskaberne. Dette gjorde det selvfølgelig sværere, da mange projekttyper kræver en hvis kapital, så på den måde begrænsede staten muligheden for mange i de "lavere" løntrin, mens mulighederne var de samme for dem i den højere ende af lønskalaen. Dette blev der først rettet op i 2017 med lov nr. 682 af 8. juni 2017, som vi kommer ind på i næste afsnit.

[11.3.4 Lov nr. 682 af 8. juni 2017](#)

Loven har virkning for indkomst fra virksomhed, som den skattepligtige har erhvervet eller påbegyndt den 12. maj 2017 eller senere. Har den skattepligtige erhvervet eller påbegyndt en del af

²⁷⁵ TfS 1993 399.

²⁷⁶ SR-skat 1993 5 275 ff.

²⁷⁷ PSL §13 stk. 6.

en virksomhed senest den 11. maj 2017, har loven ikke virkning for indkomst fra denne del af virksomheden.

Ved lov nr. 682 af 8. juni 2017 blev der lavet yderligere stramninger for kommanditselskaberne, og denne gang for kommanditselskaber med mindre end 10 deltagere. Disse regler vil for alvor lukke mulighederne for at lave kommanditselskaber, hvor deltagerne hæfter begrænset, men har mulighed for fradrag i den personlige indkomst. Dette sker gennem tilføjelsen af § 13, stk. 7 i personskatteloven der lyder som følger:

"Stk. 7. Underskud fra virksomhed, der drives i et efter danske skatteregler skattemæssigt transparent selskab m.v., hvis forhold er reguleret af selskabslovgivning, en selskabsaftale el.lign., kan ikke fradrages i den skattepligtiges øvrige skattepligtige indkomst. Underskuddet fremføres til fradrag i positiv skattepligtig indkomst i et senere indkomstår fra samme virksomhed. 1. og 2. pkt. gælder dog ikke, hvis den skattepligtige deltager eller i mindst 36 måneder af sin ejertid har deltaget i virksomhedens drift i væsentligt omfang. 1. og 2. pkt. omfatter ikke underskud omfattet af stk. 6."

Dette medfører, at alle selskaber i Danmark, der er skattemæssigt transparente og som er reguleret af selskabslovgivning eller selskabs-aftaler, ikke længere kan give fradrag i deltagerens personlige indkomst ved underskud i virksomheden, med mindre at deltagerne deltager væsentligt, eller har deltaget væsentligt i virksomhedens drift i mindst 36 måneder. Denne regel gælder heller ikke, hvis der er flere deltagere i selskabet end 10, da dette så går ind under PSL § 13, stk. 6 som er beskrevet i afsnit 11.3.3.

PSL § 13, stk. 7 sætter dermed en stopper for de 10-mands projekter, der stadig var åbne efter anpartsindgrebet i 1989. Dette bevirker, at disse muligheder for udnyttelse af selskabsformen som skattetænkning, nu formentligt er blevet lukket helt. Kommanditselskabet kan dermed nu kun blive brugt, som det oprindeligt var tiltænkt, nemlig en selskabsform der indeholder både den personlighæftende deltager, som kendes fra interessentskaber og mindst en deltager, der hæfter begrænset på samme måde som vi kender fra kapitalselskaber, hvis formål er overskudsgivende erhvervsdrivende virksomhed, og ikke en selskabskonstruktion, hvis hovedformål var skattetænkning.

[11.3.4.1 Virksomhedsordningen](#)

Modsat de tidligere omtalte selskaber med flere end 10 deltagere, kan deltagerne i selskaber med mindre end 10 selskaber godt have denne type selskab med i virksomhedsordningen, men der kom en tilføjelse til virksomhedsskatteloven med i lov nr. 682 af 8. juni 2017, der går ind og begrænser

mulighederne for udnyttelse af underskud, i denne type virksomhed til fradrag, i en anden type virksomhed eller generelt i den personlige indkomst. Denne tilføjelse kommer i VSL § 13, stk. 5 der lyder som følger:

"Stk. 5. Stk. 1-4 finder ikke anvendelse for underskud fra virksomhed, der drives i et efter danske skatteregler skattemæssigt transparent selskab m.v., hvis forhold er reguleret af selskabslovgivning, en selskabsaftale el.lign. Underskud omfattet af 1. pkt. kan ikke fradrages i anden virksomheds skattepligtige indkomst eller i den skattepligtiges øvrige skattepligtige indkomst, men underskuddet fremføres til fradrag i positiv skattepligtig indkomst i et senere indkomstår fra samme virksomhed. 1. og 2. pkt. gælder dog ikke, hvis den skattepligtige deltager eller i mindst 36 måneder af sin ejertid har deltaget i virksomhedens drift i væsentligt omfang."

Denne regel går ind og bevirker, at den normale benyttelse af underskud i virksomhedsordningen træder ud af kraft og bliver erstattet på samme måde, som hvis virksomheden lå uden for virksomhedsordningen, hvilket vil sige at underskud bliver kildeartsbegrænset, og kun kan benyttes som fradrag i fremtidige indtægter fra samme virksomhed, på samme måde som det er tilfældet med kapitalselskaber. Igen her tilføjes undtagelsen i tilfælde, hvor deltagerne, deltager væsentligt i driften af virksomheden.

11.4 Reglerne fordelt efter selskabsdeltagere

11.4.1 Kommanditister:

Der er særregler vedrørende udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler og skibe, samt regler for 2 mands virksomheder, der sælger juletræer og pyntegrønt, men disse er ikke medtaget i nedenstående gennemgang, her fokuseres kun på "normale" kommanditister.

Kommanditister er omfattet af et af de 3 regelsæt vi har gennemgået i de tidligere afsnit, hvis der er: Flere end 10 deltagere i kommanditselskaber, bliver kommanditisterne omfattet af reglerne i PSL § 4, stk. 1, nr. 9, eller nr. 11 og kommanditisterne får dermed deres indtægter beskattet som kapitalindkomst, samt deres fradrag som kildeartsbegrænsede fradrag til modregning i senere indtægter fra samme virksomhed. Kommanditisterne kan i dette tilfælde ikke have virksomheden med i virksomhedsordningen jf. VSL § 1, stk. 1.

Færre end 10 deltagere i kommanditselskabet, bliver kommanditisterne omfattet af PSL § 13, stk. 7, hvis kommanditisterne er fysiske personer. Dette medfører, at kommanditisterne bliver beskattet af indkomsten som personlig indkomst, mens fradrag igen bliver kildearts begrænsede til fremtidige gevinster fra samme virksomhed. I dette tilfælde kan virksomheden indgå i virksomhedsordningen,

men også her er gevinster beskattet som personlig indkomst og fradrag er kildeartsbegrænsede til fremtidige indtægter fra samme virksomhed jf. VSL § 13, stk. 5.

Hvis kommanditisterne derimod er en juridisk person i skatteretligt henseende, bliver disse omfattet af reglerne for fradragskontoen, der medfører at det maksimale fradrag disse kommanditister kan få, fra underskud i virksomheden, er det kommanditisten hæfter for i virksomheden.

11.4.2 Komplementarer

Komplementarer bliver i tilfælde, hvor der er færre end 10 deltager, omhandlet af de samme regler, som kommanditisterne jf. PSL § 13, stk. 7.

Komplementarerne bliver ligeledes omfattet, af de samme skatteregler, som kommanditisterne, hvis der er flere end 10 deltagere jf. PSL § 4, stk. 1, nr. 9 og 11.

Hvis komplementarerne er selskaber, bliver disse igen ligesom kommanditisterne, omfattet af reglerne for fradragskontoen.

11.5 Opsummering

Siden kommanditselskabet i 1961 via selskabsskatteloven ikke længere var et selvstændigt skattesubjekt, og dermed blev skattemæssigt transparent, har der været mulighed for at omgå intentionerne bag det danske skattesystem, ved at kunne opnå fradrag i den personlige indkomst uden at hæfte personligt, som tidligere var standarden. Dette hul i den danske skattelovgivning er siden da forsøgt lukket på flere måder, hvilket er grunden til at vi i dag har flere regelsæt til, hvordan kommanditister bliver beskattet, afhængigt af, hvordan kommanditselskabet er opbygget, og om kommanditisten er en fysisk eller juridisk person.

Det første store forsøg på at begrænse mulighederne for udnyttelse af denne regel, blev fastslået af højesteret i 1983, hvor der blev indført en fradragskonto for kommanditisterne, således at de maksimalt kunne få fradrag af kommanditselskabets underskud svarende til deres makshæftelse i kommanditselskabet. Denne regel gælder stadig den dag i dag for kommanditister, der er juridiske personer skatteretligt, hvis der færre end 10 deltagere i kommanditselskabet.

Det næste store tiltag var indførslen af anpartsindgrebet i 1989. Dette indgreb satte en stopper for store afskrivningskommanditselskaber, hvis eneste formål var fradrag i den personlige beskatning ved underskud via afskrivninger i et skattetransparent selskab. Anpartsindgrebet stoppede dette ved at indføre kildeartsbegrænsning for fradraget ved tab i kommanditselskabet, og stoppede samtidig at denne type virksomhed kunne indgå i virksomhedsordningen, så fradraget kunne benyttes i andre selskaber. Anpartsindgrebet omhandlede alle kommanditselskaber med flere end 10 deltagere, og gælder også den dag i dag, for både fysiske og skattemæssigt juridiske personer.

Det nyeste tiltag er lov nr. 682 af 8. juni 2017, der går ind og fjerner muligheden for fradrag i den personlige indkomst for kommanditselskaber, hvor der er under 10 deltagere. Ved at lave disse tab bliver kildeartsbegrænsede til benyttelse i fremtidige gevinster i samme virksomhed. Ved lov nr. 682 af 8. juni 2017 er det stadig tilladt at have kommanditselskabet inde i virksomhedsordningen, der er bare stadig kildeartsbegrænsning på tabene, således at disse ikke kan benyttes til fradrag i indtægter fra andre virksomheder.

12. Kommanditselskabet er det stadig en brugbar selskabsform?

Vi har i løbet af afhandlingen gennemgået de aspekter af kommanditselskabet, som vi mener er vigtigst. Dette afsnit vil vurdere, om kommanditselskabet stadig er en brugbar selskabsform eller om de mange reguleringer, der er kommet til gennem tiden, har fjernet brugbarheden fra kommanditselskabet.

I vores afsnit 5 har vi gennemgået de mest relevante ting at tage højde for, når der skal vælges selskabsform. Vi beskriver i afsnit 5.1 de indledende overvejelser, der bør gøres i forbindelse med hæftelsen og går videre i afsnit 5.2 til skatten og igen videre i afsnit 5.3 til aftalefriheden.

Hæftelsen, skat og aftalefrihed er de vigtigste overvejelser, som vi mener, man skal gøre sig, inden der træffes valg af selskabsform. Den mest attraktive selskabsform, som vi kan forestille os, vil have begrænset hæftelse for deltagerne, personlig beskatning og fuldstændig aftalefrihed, kort sagt det bedste fra alle verdener.

En selskabsform der besidder begrænset hæftelse for deltagerne, personlig beskatning og fuldstændig aftalefrihed, har været meget tæt på at eksistere i dansk ret i form af kommanditselskabet, efter ændringen af selskabsskatteloven i 1961, hvor kommanditselskabet blev skattetransparent. Der har ellers i dansk ret været en opdeling mellem retten til personlig beskatning og retten til begrænset hæftelse, ligesom der har været strengere krav til selskaber, der ikke havde personligt hæftende deltagere, som forklaret i afhandlingens afsnit 3.

Opsplitningen mellem ovenstående parameter er noget lovgiverne i dette land er interesserede i at have, som beskrevet i afhandlingens afsnit 11, hvor det fremgår, at de har prøvet at fjerne muligheden for at have både begrænset hæftelse og personlig beskatning uden at yde en arbejdsindsats.

Vi vil i afsnittet her drage paralleller mellem kommanditselskabet og de to selskabsformer, som i de fleste tilfælde vil være alternativer til selskabsformen, nemlig interessentskabet og anpartsselskabet. Vi vil gøre dette inden for de 3 tidligere nævnte parameter; hæftelsen, beskatning og aftalefriheden i håb om at finde ud af, hvor kommanditselskabet står i forhold til de andre selskabstyper. Målet hermed er at se, hvornår kommanditselskabet er et favorabelt valg for selskabsdeltagerne.

12.1 Hæftelsen

Hæftelsen for deltagerne i kommanditselskabet er som gennemgået i afsnit 9.2.1 og 9.2.2 opdelt i 2, hvor komplementarerne hæfter personligt, direkte, ubegrænset og solidarisk, hvis der er flere komplementarer, og kommanditisterne begrænset.

Hvis vi ser på hæftelsen for deltagerne i interessentskaber, er denne gennemgået i afsnit 6.5 til 6.5.5. Denne svarer til hæftelsen for komplementarerne i et kommanditselskab.

Hvis vi ser på hæftelsen i et anpartsselskab, er denne som udgangspunkt beskrevet ligesom kommanditisternes hæftelse. Forskellen kommer, når vi ser på resthæftelsen for henholdsvis anpartshavere og kommanditister.

Resthæftelsen for kommanditister er beskrevet i afsnit 9.2.1.1, hvor det fremgår, at efter UfR 2014.2661ØLK kan denne hæftelse ikke længere blive betragtet som indirekte og da dette har betydning for, hvem der kan indkræve resthæftelsen, er dette en klar forringelse af de rettigheder, der følger med hæftelsen.

Resthæftelsen for deltagerne i anpartsselskaber er indirekte, resthæftelsen kan dermed kun blive opkrævet af selskabet. Selskabet kan ikke pantsætte den fordring, som resthæftelsen udgør eller på anden måde overdrage kravet, som det er muligt for kommanditisternes resthæftelse. Hvis en anpart bliver solgt af en anpartshaver til en tredjepart og der stadig er tilknyttet resthæftelse på denne anpart, hæfter de begge solidarisk for denne.²⁷⁸ Komplementaren hæfter derimod som udgangspunkt stadig efter overdragelsen af sine andele, hvis ikke andet er aftalt.

Ovenstående afsnit beskriver tydeligt, at når vi ser på hæftelsen, så har anpartshaverne den klare fordel, at denne er begrænset og en eventuelt resthæftelsen er indirekte. Kommanditisterne har næsten lige så gunstige hæftelsesforhold som anpartshaverne, dog med enkelte ulemper hvis der er resthæftelse. Til sidst har vi komplementarerne og interessenterne, som har den fulde personlige og solidariske hæftelse.

12.2 Skat

Hvis vi ser på skatten for de 3 selskabstyper, er anpartsselskaber selvstændige skattesubjekter, hvilket bevirker, at disse selv bliver beskattet med selskabsskat af overskud, og underskud bliver

²⁷⁸ Dansk selskabsret 2, side 164-167.

fremført til anvendelse som modregning i fremtidige overskud. Selskabsdeltagerne får midler ud af selskabet via udbytte, der så bliver beskattet med udbytteskat.

Interessentskaber er på den anden side skattemæssigt transparente, hvorfor disse ikke selv kan blive beskattet af overskud. Der sker i stedet beskatning hos de underliggende interessenter, som personlig indkomst, der bevirker, at underskud i interessentskaber også bliver trukket fra direkte i den personlige indkomst, så længe interessenterne er aktive i interessentskabets drift²⁷⁹, hvilket er en stor skattemæssig fordel.

Om selskabsdeltagere får midler ud som udbytte, eller som personlig indkomst, er som udgangspunkt ikke så vigtigt, da beskatningen ligger meget tæt på hinanden. Selv om grænsen for den høje udbyttesats (42%), ligger meget under grænsen for topskat på personlig indkomst, kan anpartsselskaber omgå dette, hvis anpartshaverne arbejder i selskabet. Dette omgås ved, at anpartshaveren, hvis denne arbejder i selskabet, kan modtage midler i form af løn i stedet. Forskellen ligger derfor ikke i, om der er overskud i selskabet, men i stedet, når der er underskud.

Underskud i interessentskaber kan udnyttes af interessenterne med det samme, som fradrag i anden personlig indkomst, givet at de arbejder i selskabet. Hvor imod underskud i anpartsselskaber bliver fremført i selskabet, og kun kan benyttes som modregning i fremtidige overskud fra selskabet selv, da vi ikke tager højde for sambeskatning.

Kommanditselskaber er skattemæssigt transparente, ligesom interessentskaber, men underskud fra kommanditselskaber giver ikke, som udgangspunkt ret til fradrag i den personlige indkomst, for hverken komplementaren eller kommanditisten. Det er ikke hæftelsestypen, der er afgørende for, om der er fradragsret, men om du deltager aktivt i virksomheden eller ej. Dette er nærmere beskrevet i afsnit 11.4. Typen af indkomst fra kommanditselskaber afhænger af størrelsen. Hvis der er 10 eller flere deltagere, er indkomsten kapitalindkomst, og hvis der er færre end 10, er der tale om personlig indkomst.

12.3 Aftalefrihed

Aftalefriheden hænger tæt sammen med hæftelsen. Dette ses også i anpartsselskaber, hvor der er begrænset hæftelse. Her er der flere krav til selskabsformen, nogle af disse gennemgås i afsnit 3.2.1.2 til 3.2.1.5. I modsætning til anpartsselskaber, er der meget få ting, der er præceptive for personselskaber. Der er som nævnt flere gange i afhandlingen, kommet krav om økonomiske og

²⁷⁹ PSL §13 stk. 7.

forvaltningsmæssige beføjelser til komplementarer, hvilket er den største forskel på aftalefriheden, imellem interessentskaber og kommanditselskaber, hvor der i interessentskaber ikke er krav om dette.

Aftalefriheden er størst i interessentskaber, da komplementarer i kommanditselskaber er omfattet af kravene i LEV § 2, stk. 2, 2 pkt., hvor komplementarerne skal have forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser. Registreringspligtige personselskaber, er omfattet af langt flere krav, og aftalefriheden minder derfor mere om den i anpartsselskaber. Så længe der er en personligt hæftende fysisk person i et personselskab, har disse en klar fordel, når det kommer til aftalefriheden.

Der findes dog visse præceptive regler i personselskaber, som ikke findes i kapitalselskaber og det er de rettigheder, der er forbundet med vetoretten. Alle der hæfter personligt i personselskaber, har muligheden for at nedlægge veto mod visse dispositioner. Vetoretten kan begrænses med godkendelse fra den personligt hæftende, men ikke fjernes helt. De dispositioner, der altid er mulighed for at nedlægge veto mod, er gennemgået i afsnit 10.2.2.1.5. Der findes også regler, i forbindelse med forværring af rettigheder hos anpartshavere, men dette er efter købet af en anpart, som kan være i flere forskellige kapitalklasser, hvor indholdet frit kan aftales.

12.4 Overordnet brugbarhed

Det ses ud fra afsnit 12.1 til 12.3, at kommanditselskabet ikke er den bedste selskabsform, inden for nogen af de fremhævede områder. Det ses også, at kommanditselskabet er blevet yderligere reguleret, siden ændring af klassificeringen i selskabsloven i 1961. Guldhammer og Schjelde skrev i deres afhandling, følgende konklusion om, hvorvidt der stadig er plads til kommanditselskabet:

“lovgivningen omkring kommanditselskabet bidrager da også til den mystificering, som omgiver kommanditselskabet. Ikke kun fordi den fremstår som værende yderst mangelfuld, men også fordi de sporadisk eksisterende lovregler, er spredt i flere love med utallige og uoverskuelige henvisninger til andre love. Samtidig er der fra lovgivningsmagtens side gjort tiltag, som er ved at kvæle kommanditselskabets eksistens, så som anpartsindgrebet i 1989, og hvis dette fortsætter vil kommanditselskabet sikkert ikke overleve, især fordi de lovindgreb der gør kommanditselskabet mindre og mindre attraktiv, gør valget af en anden selskabstype mere og mere nærtliggende.

Lovgivningen er dermed ved at gøre konkurrencen fra andre selskabstyper for stor, hvilket meget vel kan tænkes at blive kommanditselskabets endeligt.”²⁸⁰

Denne afhandling er fra 1999 og siden har kommanditselskabet fået flere og flere lovindgreb rettet mod sig, der stille og roligt har fjernet grundlaget for brugen af selskabsformen.

Det afspejles også ved søgning på kommanditselskaber via [virk|data](https://datacvr.virk.dk/data/)²⁸¹, med virksomhedsstatus aktive²⁸². Her fremgår det, at der kun er 3.381 kommanditselskaber, sammenholdt er der 19.563 interessentskaber og 245.726 anpartsselskaber. Vi har ikke nogen data på, hvordan det så ud i 1999, men det, at der kun er 3.381 aktive kommanditselskaber i Danmark, taler i sig selv for, at kommanditselskabet ikke er særlig anvendt, og slet ikke i forhold til interessentskaber eller anpartsselskaber.

Når forskellen på aktive selskaber er så stor, og kommanditselskaberne udgør så lille et antal, er det fristende at spørge sig selv, om der stadig er et behov for denne selskabsform, eller om lovgiverne vil fortsætte deres restriktioner og vente på, at selskabsformen forsvinder af sig selv.

12.4.1 Hvornår er det fordelagtigt at benytte kommanditselskabet

Spørgsmålet er, hvornår vil vi anbefale brugen af kommanditselskabet, frem for interessentskabet eller anpartsselskabet? Guldhammer og Schjelde kommenterer:

“det vil da være kedeligt at tage afsked med denne gamle selskabsform, men som vi ser udviklingen, må man nok skrive kommanditselskabets nekrolog, hvis ikke nye ideer eller lovændringer snart puster liv i kommanditselskabet igen.”²⁸³

En lov der gør det mere fordelagtigt at vælge kommanditselskabet, er vi ikke kommet nærmere, men med lov nr. 682 af 8. juni 2017, er der kommet en lov der ændrer billedet. Lov nr. 682 af 8. juni 2017 sidestiller nemlig interessenterne med både komplementarerne og kommanditisterne, så det er, hvorvidt du arbejder eller har arbejdet i selskabet i mindst 36 måneder, der er afgørende for om du kan fratrække underskuddet, som personlig indkomst. Dette ændrer billedet for både investeringer i selskaber man arbejder i, og i dem man ikke gør.

²⁸⁰ kommanditselskabet, side 101.

²⁸¹ <https://datacvr.virk.dk/data/> (Benyttet afgræns søgning).

²⁸² Med ”aktive” forstås alle ikke ophørte selskaber, herunder selskaber under likvidation og konkurs mv.

²⁸³ Kommanditselskabet, side 102.

Ved passive investeringer, hvor investor ikke arbejder i selskabet, får man ikke noget ud af den personlige hæftelse, da underskuddet som udgangspunkt stadig vil være kildeartsbegrænset. Her ville en investering i anpartsselskaber være at foretrække, da der ikke som i kommanditselskaber vil være komplementarer, og du derfor som udgangspunkt, vil have mere indflydelse i selskabet.

Ved investeringer, hvor man arbejder, eller har arbejdet den krævede mængde i selskabet, vil det se anderledes ud. Afhængig af deltagerens risikovillighed og krav om indflydelse, vil det være en beslutning mellem enten kommanditist, hvor man får den begrænsede hæftelse, eller komplementar/interessent, hvor man som udgangspunkt vil få mere indflydelse i selskabet.

Kommanditselskabet er stadig en god selskabsform, hvis det benyttes som oprindeligt tiltænkt, nemlig hvor deltagerne arbejder i selskabet og selskabet generere overskud.

13. Konklusion

Gældende ret for aftalefriheden i kommanditselskabet i dag, er et vidt begreb, der omfatter mange af de ting, vi har gennemgået i afhandlingen. Vi beskriver de krav, der gælder for at være erhvervsdrivende, gennemgår hæftelsen for både komplementarer og kommanditister, gennemgår ind og udtræden og laver en dybdegående gennemgang af de økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser, som er knyttet til komplementaren. Til sidst gennemgår vi de gældende skatteregler, som er forbundet med komplementarer og kommanditister.

Selvom aftalefriheden i kommanditselskabet er stor, er der flere af de ovennævnte ting, som ikke er mulige at aftale sig ud af. Hæftelsen over for tredjemand og kravet om økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser til komplementaren, er de vigtigste her i blandt.

De mindstekrav der findes til de økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser, er ikke fastlagt i nogen lov eller noget cirkulære. Vi har derfor undersøgt dette ud fra domspraksis, og fundet frem til følgende mindstekrav, for de økonomiske og forvaltningsmæssige beføjelser.

Der er som udgangspunkt ikke nogen bestemte økonomiske beføjelser, der skal tilfalde komplementaren, som følge af LEV § 2, stk. 2, 2. pkt. Komplementaren skal have økonomiske beføjelser, der svarer til dennes risiko, som er forbundet med at være komplementar. Dette kan bl.a. være andel i overskud, likvidationshonorar/indtægt fra salg af selskabets aktiver, eller forrentning af dennes kapitalandele eller egenkapital. De økonomiske beføjelser kan både være en eller flere af ovenstående punkter. Det vigtigste er, at de modsvarer komplementarens økonomiske risiko.

Hvis vi ser på andelen af overskud som eneste beføjelse, fremgår det af afgørelserne, at overskuddet ikke behøves fordelt ud fra deltagernes ejerandel, og at en overskudsandel helt ned til 5 %, uden øvrige økonomiske beføjelser, som var vedtægtsbestemt, kunne accepteres. Dog viser praksis, at en ejerandel helt ned til 1/161 (0,62 %), ikke var tilstrækkelig.

De forvaltningsmæssige beføjelser, som komplementarerne skal have, som følge af LEV § 2, stk. 2, 2 pkt., er heller ikke specificeret. De forvaltningsmæssige beføjelser omhandler bl.a. vetoet, ledelsesret og/eller tegningsret. Der er visse mindste krav, som komplementarerne har, i forbindelse med deres personlige hæftelse. Disse er ved beslutninger, der rammer komplementarens beføjelser, eller hvis beslutningerne foreslår, at komplementaren skal indskyde flere penge eller mere tid ind i selskabet. Ligeledes, hvis der foretages dispositioner af større betydning, af usædvanlig natur eller uden for selskabets formål.

Brugbarheden af kommanditselskabet er ikke blevet bedre, som følge af de lovindgreb, der er foretaget siden 1961, hvor kommanditselskabet blev skattetransparent. Dette åbnede for muligheden om begrænset hæftelse og personlig beskatning i samme selskab. Men grundet lov nr. 862 af 8. juni 2017 også ændrede på kravet for, hvornår interessenterne kunne få personlig beskatning af underskud, er kommanditselskabet igen blevet et reelt valg, når der skal vælges selskabsform mellem personselskaber. Kapitalselskaberne har stadig samme position og er at foretrække, bl.a. hvis der er tale om en risikofyldt erhvervsaktivitet, hvor deltagerne ønsker begrænset hæftelse og ikke arbejder i selskabet.

14. Perspektivering

I afhandlingen har vi valgt at fokusere hovedsageligt på kommanditselskabet og mulighederne, samt konsekvenserne ved benyttelse af denne selskabsform. Herefter har vi lavet en mindre sammenligning til interessentskaber og anpartsselskaber, for at se, hvor kommanditselskabet står, når der skal vælges selskabsform i dag.

Hvis vi skulle have valgt en anden vinkel, kunne en sådan være, at se på 2 selskabstyper eventuelt kommanditselskabet og partnerselskabet, interessentskaber eller anpartsselskaber og lave en detaljeret sammenligning af de to selskabstyper, for at se, hvornår henholdsvis den ene eller den anden vil være mest attraktiv.

En tredje vinkel kunne være i tilfælde, hvor udgangspunktet var forskellige erhvervsdrivendes ønsker til, hvad disse kunne tænke sig ved valg af deres selskabsform, og så analysere, hvilken selskabsform, der ville passe bedst til de individuelle ønsker. En sådan opgave ville give en mere praktisk og konkret vinkel på emnet, som det også kunne være interessant at belyse emnet fra.

Det kunne også være interessant at skrive en opgave i samme stil som Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten²⁸⁴, men at vinkle denne på kommanditselskaberne – med fokus på kommanditselskabskontrakten. Hvad skal indgå, hvad kan vælges fra, hvad er de vigtigste punkter og hvad skal deltagerne have ekstra fokus på, i forbindelse med udarbejdelsen af kommanditselskabskontrakten. Denne vinkel, vil også skulle gennemgå reglerne om forvaltningsmæssig og økonomiske beføjelse, da dette ikke er aktuelt for interessentskaber.

²⁸⁴ Interessentskaber, hele bogen.

15. Litteraturliste:

15.1 Bøger:

Blume, Peter. Juridisk metodelære: En indføring i rettens og juraens verden, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2006, 4. udg.

Fode, Carsten og Munck, Noe. Valg af selskabsform, Forlaget Thomson/GadJura; 2000, 1. udg.

Gleerup, Anne Lind; Rosenkjær, Ulla og Rørbæk, Leif. Juraens-grundregler.dk, Drammelstrupgaard; 2007, 2. udg.

Hansen, Christian Skovgaard og Lilja, Troels Michael. Erhvervsbeskatning: Med hovedfokus på personselskaber og virksomhedsordningen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2016, 1. udg.

Hansen, Lone L. og Werlauff, Erik. Den juridiske metode: En introduktion, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2016, 2. udg.

Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar. Dansk Selskabsret 1: Indledning til selskabsretten, Karnov Group; 2014, 4. udg.

Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar. Dansk Selskabsret 2: Kapitalselskaber, Karnov Group; 2014, 4. udg.

Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar. Dansk Selskabsret 3: Interessentskaber, Karnov Group; 2015, 3. udg.

Iversen, Bent; Petersen, Lars Lindencrone og Wegener, Morten. Dansk erhvervsret: En lærebog, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2010, 1. udg.

Lybech, Andreas og Pontoppidan, Christian. Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten, Werlauff Publishing A/S; 2016, 1. udg.

Michelsen, Aage og Askholt, Steen m.fl. Lærebog om indkomstskat, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2015, 16. udg.

Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard. Selskabsformerne, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2014, 7. udg.

Nielsen, Henrik Guldhammer og Schjelde. Kommanditselskabet: societas obsoleta, FSR/Thomson; 1999, 1. udg.

Sindballe, Kristian. Dansk selskabsret bind 1: Regler om firma og handelsregistre ansvarlige interessentskaber kommanditselskaber stille selskaber, Gyldendalske Boghandel Nordisk forlag; 1928, 2. udg.

Tvarnø, Christina D. & Nielsen. Ruth. Retskilder og retsteorier, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2017, 5. udg.

Wegener, Morten. Juridisk metode, Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2000, 3. udg.

15.2 Artikler

Hansen, Søren Friis. Selskaber med begrænset ansvar i krydsfeltet mellem selskabsret og skatteret; Del 2, Skattepolitisk Oversigt, nr. 227, 2015.

Gomard, Bernhard. Kommanditaktieselskaber eller partnerselskaber, Revision og Regnskabsvæsen nr. 9, 2002.

Michelsen, Aage. Kommentarer til udvalgte afgørelser Partnerselskaber og skatteretlig transparens, Skattemæssige meddelelser Revision og Regnskabsvæsen nr. 272, 2003.

Gimsing, Kurt. ÆNDRINGER AF REGLERNE FOR BESKATNING AF ANPARTER, SAMT BESKATNING FOR OVERSKUDS- OG UNDERSKUDSSELSKABER (Lov nr. 425 af 25. juni 1993), SR Skat nr. 275, 1993.

15.3 Hjemmesider

<https://datacvr.virk.dk/data/>

<https://erhvervsstyrelsen.dk/interessentskaber>.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/kommanditselskaber-ks>.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/reelle-ejere>.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/stiftelse-registrering-selskaber>.

https://penge.borsen.dk/artikel/1/180216/snyd_skattefar_-_koeb_en_brugt_anpart.html.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=63523>.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183480>.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=201306>.

15.4 Domme, kendelser og betænkninger

15.4.1 Ugeskrift for retsvæsen

UfR 1868.252H

UfR 1882.1204SH

UfR 1907.710HDS

UfR 1909.385SH

UfR 1915.148H

UfR 1916.521SH

UfR 1921.475H

UfR 1923.262H

UfR 1923.321H

UfR 1925.932H

UfR 1927.252H

UfR 1929.29H

UfR 1932.435H

UfR 1939.1046H

UfR 1939.1119SH

UfR 1944.1034Ø

UfR 1945.597Ø

UfR 1951.17H

UfR 1951.237H

UfR 1955.697SH

UfR.1956.1086V

UfR 1959.351H

UfR 1960.811H

UfR 1969.163H

UfR 1979.312H

UfR 1983.8H

UfR 1989.657Ø

UfR 1990.174H

UfR 1993.941V

UfR 1993.996H

UfR 1998.183ØLK

UfR 1998.412H

UfR 1999.1120Ø

UfR 1999.1453ØLK

UfR 2001.1553VLK

UfR 2002.510H

UfR 2002.765H

UfR 2002.844H

UfR 2004.1381V

UfR 2006.592H

UfR 2008.2568H

UfR 2009.256ØLK

UfR 2014.1623ØLK

UfR 2014.2661ØLK

15.4.2 Tidsskrift for skatter og afgifter

TfS 1992, 190

TfS 1993, 399

TfS 1996, 570H

TfS 1998.201 Ø

15.4.3 Skatteministeriet

SKM2002.49LR

SKM2007.821SR

SKM2010.610SR

SKM2012.378HR

SKM2012.715SR

15.4.4 Juridisk ugebrev

JU 1860.911 LOHS

15.4.5 Betænkninger

Bet 1989 nr. 1169

15.4.6 Erhvervsankenævnets kendelser

EANK 20 dec. 2000, 00-79,736

15.5 Vejledninger

VEJLEDNING om Partnerselskaber (kommanditaktieselskaber) fra erhvervsstyrelsen. Link:

https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/vejl_om_partnerselskaber_kommanditaktieselskab.pdf

15.6 Love

Lov 1953-06-05 nr. 169 Danmarks Riges Grundlov

Lovbekendtgørelse 2013-09-18 nr. 1114 om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende

Lovbekendtgørelse 2013-11-15 nr. 1295 om visse erhvervsdrivende virksomheder

Lovbekendtgørelse 2014-03-31 nr. 333 om gældsbreve

Lovbekendtgørelse 2015-09-14 nr. 1089 om aktie- og anpartsselskaber

Lovbekendtgørelse 2015-10-08 nr. 1163 om indkomstskat for personer m.v.

Lovbekendtgørelse 2016-09-06 nr. 1164 Selskabsskatteloven

Lovbekendtgørelse 2017-09-26 nr. 1140 om finansiel virksomhed

Lovbekendtgørelse 2018-12-17 nr. 1505 Sølov

[15.6.1 Lovforslag](#)

Lov 1989-06-07 nr. 388 om ændring af forskellige skattelove

Lov 2013-06-12 nr. 616 om ændring af selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, årsregnskabsloven og lov om Det Centrale Virksomhedsregister

Lov 2017-06-08 nr. 682 om ændring af personskatteloven og virksomhedsskatteloven

Lov 2018-05-29 nr. 675 om ændring af selskabsloven

16. Bilag

16.1 Forkortelser

AMBA	Andelsselskab med begrænset ansvar
ApS	Anpartsselskab
A/S	Aktieselskab
FMBA	Erhvervsdrivende forening med begrænset ansvar
GBL	Gældsbrevsloven
GRL	Grundloven
I/S	Interessentskab
IVS	Iværksætterselskab
KAO	Kapitalafkastordningen
KSL	Kapitalselskabsloven
K/S	Kommanditselskab
LEV	Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder
PSL	Personskatteloven
P/S	Partnerselskab
RR	Revision og Regnskabsvæsen
SMBA	Selskab med begrænset ansvar
SpO	Skattepolitisk Oversigt
SøL	Søloven
VSL	Virksomhedsskatteloven
VSO	Virksomhedsordningen